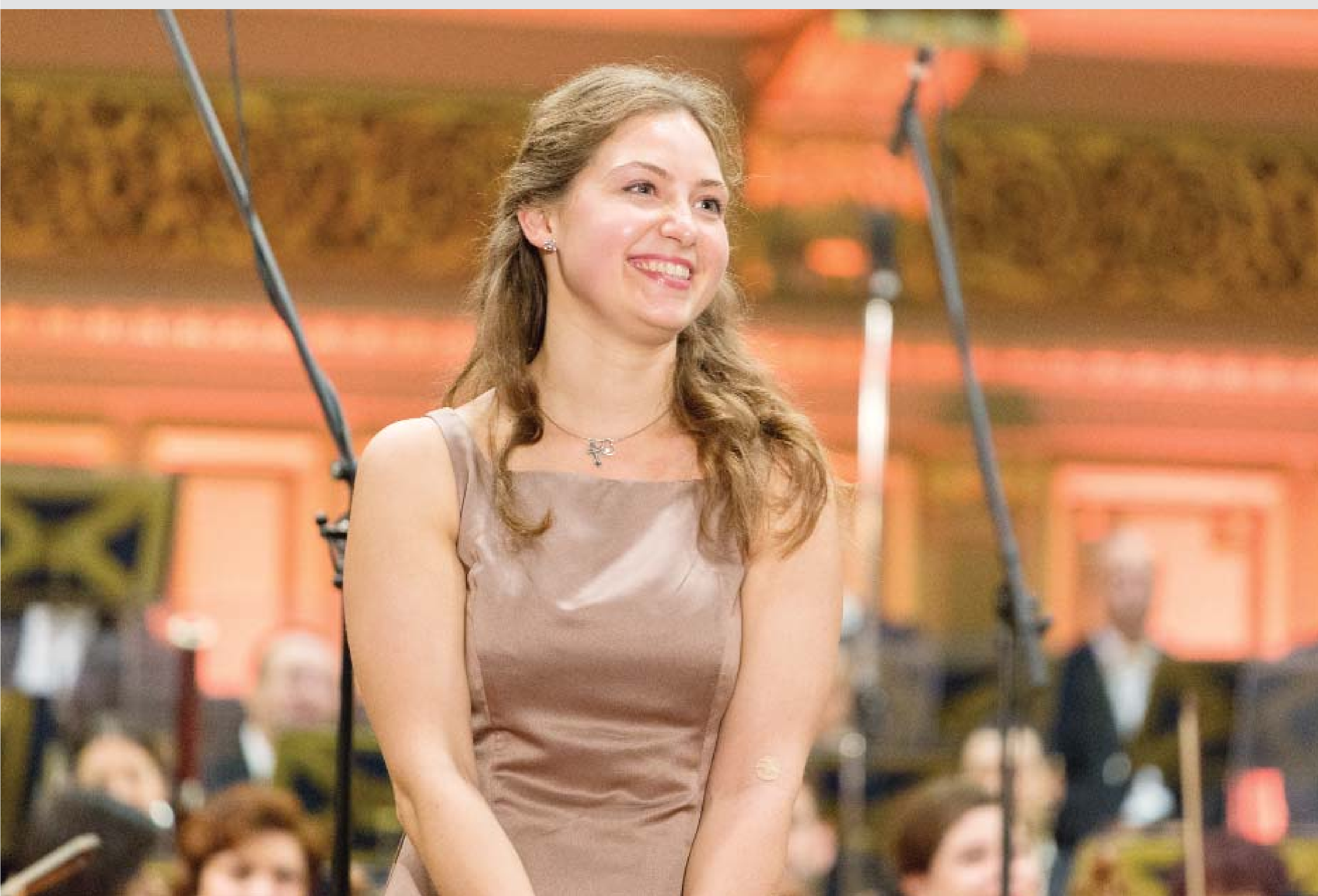
Serie nouă
OCTOMBRIE 2018
10
(CCVII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

- ✓Concursul Internațional “George Enescu”, ediția a XVI-a
- ✓Interviu cu regizorul Giancarlo del Monaco
- ✓Festivaluri - Majura Duo; 3Sound
- ✓Portret componistic - Roman Vlad
- ✓”Trofeul Tinereții“ Amara 51
- ✓Sanremo - Istoria unui festival (VI)

În imagine:
Daria PARKHOMENKO, câştigătoarea secțiunii de pian din cadrul Concursul Internațional “George Enescu”
(foto: Marius Vâjoaica)

Cale scurtă, cale lungă

După ce-i trimisesem o compoziţie proprie, un amic (instrumentist) şarja: „Ei, in sfarsit, ai *scris* ceva splendid, dar până la *compus* e cale luuuungăăă ...”

Stimulat de posibilitatea unui joc reflexiv, m-am prefăcut a nu-i fi perceput gluma şi i-am răspuns ca şi cum aş fi fost contrariat.

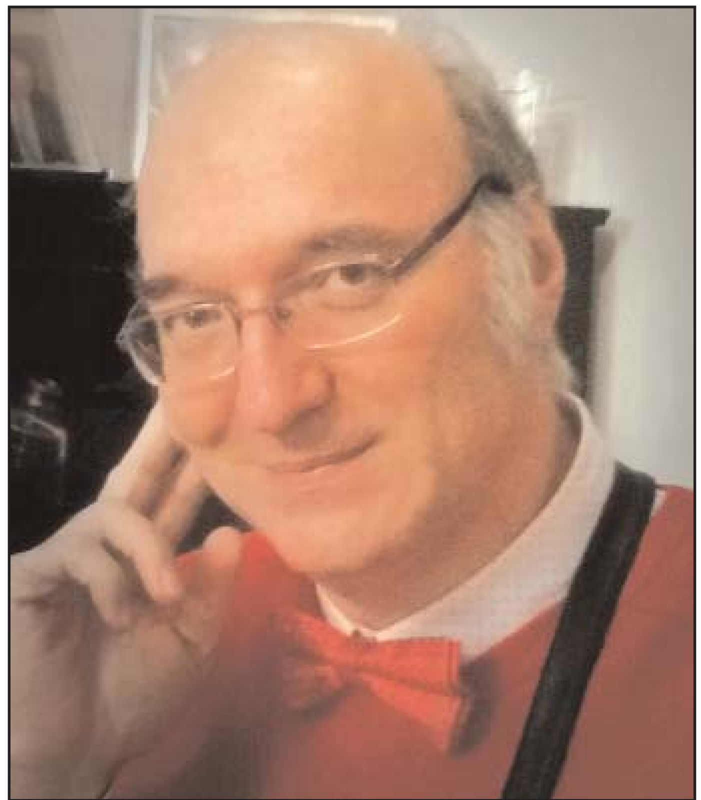
„Pe cale lucrativă, alcătuim utilităţi de moment. Pe cale reflexivă, ne imaginăm forme în devenire. Incluzând aspectul de finalitate, prima cale, de ordin practic, e definibilă ca metodă şi delimitată (*scurtă*) în fapt. Cealaltă cale, referită intenţiei de nesfârşire, de ordin ideatic, e incomensurabilă şi nelimitată (*lungă*) în transformare.

Când scriu, aşadar, mă aflu pe calea practică, lucrativă, tinzând cadenţial în finalitate. Cand compun (concep muzical), mă orientez pe calea ideatică, reflexivă, orientată cursiv în necontenire. Inefabilă fiind, compoziţia nu are chip şi, prin urmare, nici *splendoare*. Prin analogie, calea scrisului corespunde fundamentării armonice, în vreme ce compoziţia tinde în profilarea melodicităţii. Ca să preiau termenii tăi, splendide pot fi cele „scrise” ca *fapte de armonizare*, cele „compuse” ca *idei de melodizare* sugerând doar frumuseţea ascunderii. Compozitorul işi tăinuieşte ideile sub/prin inveşmântări sonore (timbrurile/caracterele instrumentale). Dar, fără doar şi poate, işi scrie partiturile in evidenţe grafice (notele/codurile muzicale). Scrisul acoperă brut (opac) coala (exterioară) ca dat (în lumină, de văzut/citit pe faţă) *lăsat maculării* (prin instrumentare). Sunetul acoperă subtil (transparent) compusul (interior), ca dat (în umbră, de aflat/înţeles subsidiar/pe spate) *oferit în-personării* (prin interpretare).

Altfel zis: **scriu pe scurt** – *dorind să termin*, spre a transmite şi altora un anume *cum*; **compun pe lung** – *intenţionând să nu termin*, spre a permite şi altora să se exprime autentic în Actul (necontenit curpinzător al) Operei (în continuă deschidere). Căci, în vreme ce scrisul, odată făcut (obiectual), *îmi* aparţine (cel puţin atât cât să-l pot preda/desprinde modelator), Operei, ce tocmai se actează (procesiv), *îi* aparţinem (cel puţin pe durata în care să-i putem fi cuprinşi/prezenţi creator).

Aşa că sunt de acord cu cele ce mi-ai spus. Scriu mai mult sau mai puţin frumos, cât să te poţi opri într-o scurtă *admirare* (obiectul estetic), dar caut să compun suficient de misterios, cât să te poţi adânci într-o lungă *contemplare* (opera de artă).”

Pe de altă parte, scriind aceste rânduri, mă gândeam la ce am putea înţelege prin ascultare creatoare, ca deosebindu-se de audiţia memoratoare. Cotidian, exersăm perpetuu acest al doilea fel de relaţionare cu lucrarea muzicală. Reţinem cel puţin melodii, ritmuri sau timbruri şi, cel mult, idei sau modele de structurare pe care le admirăm. Desigur, pe măsura propriei competenţe de accepţiune. În ascultarea creatoare însă, trebuie să dezvoltăm o strategie a desprinderii, un anume fel de uitare, tocmai ca să ne putem situa în perspectiva unui fapt inedit. Nu e vorba de o reinterpretare a aceleiaşi lucrări, ci, dimpotrivă, de o desfacere a ei într-un mod aparte, generând o cu totul altă lucrare, în raport cu care cea desfăcută sau dememorată nu mai poate fi întrezărită nici măcar stilistic. De fapt, într-un atare proces poate intra oricare tip de lucrare artistică, vizuală sau literară, de acum sau de oricând. Ca s-o putem uita perfect, lucrarea sursă trebuie adusă pe un plan optim, pe care l-aş numi metaforic tăcere. Nu mă refer naiv la tăcerea fizică, ca neauzire, ci la una metafizică, rezultând din ascultarea a ceea ce opera deschide în noi şi dincolo de conretitudinea noastră de ordin palpabil şi practic. Este, dacă vreţi, un sinonim al ascultării spirituale, o întrezărire. Or, acest mod de sublimare a operei prime (din ascendent) nu are relevanţă şi nici vreo utilitate anume, tocmai pentru că nu tinde în finalitate (descendenţă), lipsindu-i orice scop valorificabil (vandabil). Este, însă, singura cale spre a putea accede creator, chiar dacă într-un mod nevăzut şi într-o deplină tăcere, în spiritul propriei opere. A te afla (sublimativ) întru spirit este totuna cu a fi (nelimitat) în creaţie.

George BALINT

DIN SUMAR

Concursul internaţional “George Enescu”, ediţia a XVI-a..........2-7
Pe scena Aulei Palatului Cantacuzino....8-13
Interviu cu Giancarlo del Monaco...............14
Deschiderea stagiunii la ONB - *Otello*....15-17
Recitaluri: Juan D. Flórez, D. Garrett.....17-18
Festivaluri: Majura DUO; 3Sound..........19-22
Despărţiri...26-27
Punctul pe j... azz...............................28-29
Portret componistic - Roman Vlad........30-31
"Trofeul Tinereţii" Amara 51.................38-41
Lansare triplă Jolt Kerestely...............42-43
Discuri...46-48

Concursul Internațional George Enescu, ediția a XVI-a

Concertul de deschidere

Concertul inaugural al celei de a XVI-a ediție a Concursului de Interpretare *George Enescu* s-a deschis cu lucrarea în primă audiție semnată de tânărul Tian Tian din China, care a câştigat premiul I la secția compoziție a ediției din anul 2016 a acestei competiții. *Concertul pentru orchestră* de Tian Tian s-a prezentat ca o unitate sonoră alcătuită din câteva secvențe evolutive de la un minimum dinamic spre o culminație grandioasă, stinsă apoi treptat către tăcerea din care s-a născut. Marele ansamblu simfonic al filarmonicii bucureştene a dat viață acestui parcurs care s-a conturat ca o adevărată boltă sonoră maiestuoasă, construită din valuri succesive. Am admirat, odată cu discursul impunător, intervențiile de o frumoasă expresivitate ale unor instrumente soliste, care au emis semnale, chemări, ecouri,

Gabriel Bebeşelea

contopite până la urmă organic în procesul viu, ardent, de o intensă mobilitate a trăirilor sufleteşti.

Triplul concert de Paul Constantinescu pentru vioară, violoncel, pian şi orchestră este o lucrare clasică a muzicii româneşti din secolul XX. Inaugurat în anul 1950 de către tineri corifei ai solisticii româneşti de atunci Valentin Gheorghiu, Ştefan Gheorghiu şi Radu Aldulescu, împreună cu filarmonica *George Enescu*, dirijor fiind maestrul George Georgescu, acest concert s-a înscris în repertoriul simfonic național. Varianta prezentă s-a bucurat de participarea violonistului Ştefan Tarara, a violoncelistei Eun-Sun Hong şi a pianistului Josu de Solaun, sub bagheta dirijorală a lui Gabriel Bebeşelea. În compania primei noastre filarmonici compusă din actualii instrumentişti, cei trei solişti, cu toții laureați ai competiției internaționale enesciene, ne-au oferit o variantă însuflețită, dinamică, plină de avânt tineresc a concertului de Paul Constantinescu, un corifeu al şcolii româneşti de compoziție, întemeiată şi proiectată în universal de maestrul Enescu însuşi.

Finalul serii a fost apoteotic. Cu emoție de o intensitate maximă am participat la interpretarea *Poemei române op. 1*, compusă de adolescentul elev al conservatorului parizian, ca o reacție sufletească la acțiunea exercitată asupra sa de cultura occidentală, pe care, la cei 16 ani împliniți, adolescentul George Enescu şi-o însuşise deja, în mod miraculos. Wagnerian, brahmsian, tumultuos, idilic, dar, mai cu seamă ancorat în straturile profunde ale folclorului românesc, acest opus 1, compus în anul 1897, încuviințat după o analiză severă de compozitorul Camille Saint Saens şi prezentat în primă audiție în anul următor de către orchestra pariziană dirijată de maestrul Eduard Colonne, cunoaşte de îndată un succes răsunător. Ascultată astăzi, după 120 de ani de la cea dintâi ieşire în lume, *Poema română* ni s-a înfățişat în toată splendoarea cu care tânărul geniu pătrundea cu forță în lumea muzicală europeană a începutului de veac XX. Impresia zguduitoare pe care ne-a produs-o este legată şi de împrejurările politice defavorabile survenite în istoria noastră, împrejurări din cauza cărora, în timpul celor de 45 de ani de comunism, ar fi fost de neimaginat să se admită intonarea imnului regal din finalul piesei. Iar după anul 1989, cerințele excepționale ale partiturii, de participare a corurilor şi ale efectelor acustice spațiale, au făcut foarte rar posibilă performanța ei publică. Iată de ce ne-am bucurat de eveniment fiind stăpâniți de o emoție copleşitoare. Varianta pe care am ascultat-o acum a fost o redare vie, pasionată, spectaculoasă, în care marea orchestră, cele patru grupe corale bărbăteşti distribuite antifonic, toate aceste mase de interpreți, coordonate cu măiestrie de către dirijorul Gabriel Bebeşelea au creat un eveniment epocal, măreț şi regenerator.

Cele nouă trofee ale Concursului Internațional George Enescu 2018 realizate de Daniela Făiniş

Concursul de interpretare – secțiunea pian

Desfășurată în perioada 14-23 septembrie sub cupola generoasă a Ateneului Român, ediția 2018 a prestigiosului concurs internațional *George Enescu* a avut ca membri ai juriului, la pian, personalități marcante ale concertisticii internaționale precum Philippe Entremont – președinte, Hyoung-Joon Chang, Dan Atanasiu, Dana Borșan, Andrei Pisarev, Pascal Rogé, Peter Jablonski și Philippe Dinkel. În competiție au fost audiați 45 de tineri proveniți din România, Moldova, Rusia, Germania, Coreea de Sud, Japonia, Letonia, China, Suedia, Serbia, Ucraina, Marea Britanie, S. U. A. Ca o remarcă de principiu, se impune constatarea că toți pianiștii

Daria Parkhomenko

foto: Marius Vâjoaica

s-au prezentat la un nivel foarte ridicat. Fiind o spectatoare activă la toate edițiile acestui concurs, pot afirma, fără teama de a greși, că ediția de față a stabilit un standard nou, fără precedent. Cu alte cuvinte, toți candidații au meritat calificativul de la foarte bine în sus. A fost demnă de apreciat calitatea bogată și diversă, personalizată a sunetului, care a caracterizat toate evoluțiile scenice. Candidații au demonstrat înțelegerea superioară a fiecărei lucrări prezentate, cu specificul de stil, tehnică, expresivitate individuală.

Prima etapă, în ansamblu, a ocazionat auditoriului trei zile pline cu muzică pentru pian de cea mai aleasă factură și onorată cu interpretări admirabile. Autenticitatea stilistică și sinceritatea interpretărilor au fost calități nelipsite ce au satisfăcut pe deplin năzuința noastră de frumusețe sonoră. În această conjunctură, consider că juriul a avut misiunea dificilă de a alege 16 din cele 45 de prezentări de o ținută artistică aleasă. Fiind de acord cu selecția operată, am așteptat spectacolul minunat oferit în cea de a doua etapă. Dintre evoluțiile celor 16 rămași în competiție, am reținut cu deosebire programul lui Alexander Panfilov din Rusia, un exponent al prestigioasei școli moscovite, care a demonstrat siguranță, stăpânire suverană a instrumentului, o nobilă simplitate, liniște lăuntrică. I-am admirat arta subtilă în *Stampele* de Debussy și deopotrivă în tălmăcirea Sonatei op. 111 de Beethoven. Cu aceeași pregătire superioară la conservatorul moscovit, Ana Șevcenko, reprezentând Kazahstanul, a realizat o variantă reușită, autentică a Sonatei op. 31 nr. 3 de Beethoven și a dat strălucirea cuvenită fragmentelor din *Suita „Petrușca"* de Strawinski. Cu mici scăpări de acuratețe în debutul sonatei beethoveniene op. 31 nr. 2, Cristian Sandrin a conferit acestei opere dramatism vibrant, iar creația sonoră a Sonatei nr. 1 op. 22 de Ginastera a impus prin vitalitate și strălucire, prin contraste viguroase și pregnanță stilistică, un spectacol pianistic care rămâne în memoria ascultătorilor ca un moment de referință. Demnă de reținut a fost și prezentarea amplă, avântată a *Sonatei* de Samuel Barber de către letono-suedezul Daumants Liepinš.

În preziua finalei, Peter Jablonski, membru al juriului de la secția pian, a oferit un recital deosebit de atractiv. Atât din alcătuirea programului, cât și din stilul de interpretare, s-a degajat competența sa exhaustivă asupra artei sale de interpret. Autor de înregistrări integrale cu creația marilor compozitori pianiști din romantism până în contemporaneitate, dirijor, percuționist clasic și de jazz, Peter Jablonski are privilegiul acestei cuprinderi globale, al unei experiențe pluristilistice de excepție. Acest fapt se răsfrânge benefic asupra creării sonore a baladelor de Grieg și Samuel Barber, a sonatelor de Alexei Stanchinsky, precum și a *Sonatei a 9-a* de Scriabin. De un ales rafinament stilistic a fost și gestul de a alege trei mazurci de Scriabin și trei mazurci de Chopin, pe care le-a prezentat oarecum în oglindă, ca un omagiu tandru adus celor doi mari novatori ai artei clavirului. Tânăr, frumos, îndrăzneț, sigur pe adevărurile muzicale pe care le susține, Peter Jablonski a reconfirmat, prin recitalul său, coexistența armonioasă a modernismului cu clasicitatea perenă a marilor valori, farmecul irezistibil al vocației cu multiple fațete de manifestare. Iar florilegiul postmodern cu care și-a încheiat programul, prelucrarea *El Salon* Mexico de Copland/ Bernstein, a întărit această imagine de muticulturalism democratic, o idee atât de intens vehiculată în spațiul intelectual internațional.

Și a venit seara finalei. Ateneul în sărbătoare a primit afluxul de spectatori curioși să urmărească deznodământul concursului. Filarmonica „George Enescu" din București și-a onorat renumele prin colaborarea strălucită la un concert

Daumants Liepinš

foto: Marius Vâjoaica

foarte special, constând din trei variante ale celebrului *Concert nr. 3 în re minor op. 30 pentru pian şi orchestră* de Serghei Rachmaninov. Coincidența a făcut ca toți trei finaliştii să propună în repertoriu această bijuterie a repertoriului concertant. Sub conducerea eficientă a dirijorului Vasili Sinaisky, soliştii au colaborat fructuos cu marele ansamblu simfonic, care şi-a dat, la rândul său, măsura excelenței. Cel dintâi finalist, Alexander Panfilov, a demonstrat maturitate, anvergură, siguranță, cuprinderea cu autoritate a partiturii. Daria Parkhomenko a cântat cu patos, făcând dovada unui temperament de foc. A avut o viziune generoasă, multă vigoare, capacitate de convingere. Pianistul leton Daumants Liepinš ne-a oferit o versiune ce s-a caracterizat prin coeziunea lucrării în ansamblul ei, prin patosul autentic care a reverberat şi s-a amplificat prin transmiterea către auditori. Am primit astfel mesajul unei muzici înaripate, profund convingătoare, marcată în acelaşi timp de o notă de puritate ingenuă, adolescentină. Melancolie, răzvrătire, tumult, jubilație pe culmile pasiunii, un romantism întârziat şi totuşi anistoric, ca trăsătură eternă a ființei umane. Iată câteva stări prin care am trecut toți cei prezenți, recunoscători la final acestor tineri competitori, marelui ansamblu şi dirijorului său. Juriul a ales-o câştigătoare pe Daria Parkhomenko, la fel de merituoasă, după opinia mea, ca şi ceilalți doi colegi ai săi. Seara de gală s-a încheiat cu ceremonia de decernare a premiului, care a fost înmânat protagonistei pe scenă, în prezența juriului, de către preşedintele acestuia, Philippe Entremont. În sală a fost prezent ministrul culturii şi cultelor din guvernul României, George Ivaşcu. După ceremonia decernării, a fost anunțat şi premiul pentru cel mai bine clasat candidat român din această ediție, premiu oferit de *Fundația Erbiceanu*. Premiul, în valoare de 2500 Euro, a fost atribuit pianistului Florian Mitrea.

La capătul a zece zile încărcate de emoții la cea mai înaltă intensitate, participanții şi spectatorii concursului de pian pot trage concluzia că am fost martorii unei ediții dense, de mare anvergură şi spectaculozitate, cu momente ce vor rămâne mereu în tezaurul cu amintiri de preț. Astfel, putem avea satisfacția că mesajul de comuniune prin artă susținut cu pasiune de maestrul George Enescu rămâne prezent în actualitate şi acționează în perspectivă.

Un cuvânt de laudă şi prețuire se cuvine organizatorilor, în frunte cu echipa ARTEXIM, condusă de neobositul său director, Mihai Constantinescu, pentru a fi realizat cea de a 16-a ediție a concursului internațional de interpretare la nivelul cel mai bun de reprezentativitate şi eficiență.

Lavinia COMAN

Concursul de interpretare – secțiunea vioară
Viva Italia!

Re-lansată cu două decenii în urmă, această prestigioasă competiție are marea calitate ca, pe lângă faptul că oferă şansa unor generații de artişti să-şi valorifice talentul - pus în valoare de imensul volum de muncă, ambele necesare în definirea unei asemenea profesiuni - , să țină la curent lumea artistica ,”pe viu”, cum se spune, cu toate informațiile privitoare la tendințele spre care evoluează şcolile artistice de pe întreaga planetă. Natural, cei interesați în general de acest fenomen se pot pune la curent cu ajutorul mijloacelor de comunicare în masă, dar contactul nemijlocit oferă o experiență unică. Aşa după cum bine se ştie, de la reluarea competiției în anii '90, interesul a înregistrat un crescendo continuu, astfel încât la această ediție, a XVI-a, s-au înscris peste 400 de candidați la toate secțiile, dintre care la vioară 121. Bineînțeles că într-o primă fază s-a procedat la o triere, la start aliniindu-se 80 de concurenți din 22 de țări.

Raportul dintre dorință şi posibil fiind unul extrem de important, în cele din urmă la tragerea la sorți pentru ordinea intrării în competiție a fost înregistrat un număr rezonabil (48) pentru un juriu alcătuit din mari maeştri ai lumii violonistice, pe care i-am urmărit de-a lungul anilor pe scenele capitalei: Salvatore Accardo, Viktor Tretiakov, Pierre Amoyal (preşedinte), Silvia Marcovici, Pavel Vernikov, Augustin Léon Lara, Krzysztof Wegrzyn, Eduard Schmieder şi nu în ultimul rând mult apreciatul nostru compatriot, violonistul Remus Azoiței. Interesul violoniştilor asiatici din Coreea de Sud, Japonia şi mai nou China a fost însemnat, dar participarea europeană a fost la fel de consistentă şi a contrabalansat întrucâtva hegemonia Extremului Orient, cu care am fost obişnuiți la ultimele ediții de la Bucureşti şi cu prezența lor la concursurile care se desfăşoară pe întreaga planetă. Celor 6 reprezentanți ai Japoniei şi celor cinci rămaşi

Vikram Sedona

foto: Marius Văjoaica

din lotul sud-coreean li s-au alăturat alți cinci reprezentanți ai Chinei, țară care a trimis mai puțini candidați la edițiile precedente, - fapt pozitiv, care a reîmprospătat trăsăturile acestei şcoli în memoria celor mai recenți observatori ai concursului. Tot aşa, au existat asiatici care au concurat sub pavilioanele altor state precum Elias David Moncado (din Germania, care a interpretat un excelent *Subito* de Lutoslavski), Alicia Choi pentru SUA, exemplele pot continua…

În general nivelul a fost destul de bun, mai puțin omogen decât la edițiile precedente, distingându-se vreo trei niveluri: unul tradițional, care, acum, privit din perspectiva finalului a fost cel preferat (?), unul creativ, care ni se pare cel mai de viitor pentru un adevărat interpret (s-a remarcat Adam Koch Christenen, 18 ani, din Danemarca) şi unul care, din păcate, a avut multe imperfecțiuni, astfel încât la etapa a II-a numărul celor admişi s-a micşorat dramatic, ajungându-

se la 17 candidați. Marii defavorizați au fost în continuare Haram Kim (Coreea de Sud) cu o foarte buna interpretare a lucrării lui Paganini – *Le streghe* şi Songao Wu (China)cu o superbă viziune asupra creației lui Alfred Schnittke – *A Paganini*). De asemenea s-au evidențiat Aliçan Suner (Germania/Turcia)şi reprezentanta Republicii Moldova, Alexandra Tîrşu, ultimii doi ajungând până în semifinală. Programul acesteia a fost unul complex, majoritatea concurenților optând pentru *Sonata a II-a în fa*, ca lucrare enesciană impusă, doar Aliçan Suner a oferit o frumoasă interpretare a *Sonatei a III-a* "în caracter popular românesc" op.25, la fel şi tânărul Giuseppe Gibboni inspirat în Suita *Impresii de copilărie op.28*.

Aşa cum prevede regulamentul concursului, etapa finală, cu orchestra, stabileşte în principiu ordinea premiilor, în număr de trei, existând posibilitatea lăsată la latitudinea juriului să acorde sau nu un premiu sau să divizeze unul dintre ele (niciodată însă premiul I). Fericiții finalişti au fost Giuseppe Gibboni - 17 ani, Italia, Vikram Sedona – 18 ani,

Giuseppe Gibboni

foto: Andrei Gîndac

Italia şi Orest Smovzh - 27 ani, Ucraina… într-o primă impresie având în minte acel deja uitat Viva Italia! Din punctul de vedere al spectatorului, succesiunea celor trei concerte prezentate - Paganini nr. 1, Brahms şi Ceaikovski a fost un minunat prilej de a mai asculta şi alte capodopere din literatura violonistică. În special corpusul paganinian a fost bine reprezentat de către Gibboni, cu o fenomenală realizare a lucrării *God Save the King* (etapa semifinală) a *Capriciului nr 5* în varianta originală din etapa I-a sau a concertului, unde s-a simțit confortabil pe toate pasajele ultradificile ale cadenței. Vikram Sedona a fost protagonistul unui Brahms în care s-a pus accentul pe un sunet amplu, de mare calitate, într-o variantă echilibrată, dovedind multă siguranță care ar primi calificativul de "oficială", iar Orest Smovzh, la fel, tot un Ceaikovski tradițional, cum s-a înțeles că este linia şi viziunea juriului la concursul din acest an.

Dacă la etapele precedente rezultatele s-au dat foarte repede, pentru acordarea premiilor s-au purtat discuții îndelungate, iar rezultatele au fost uimitoare… după cum am bănuit (fiind un vechi observator al concursului) premiul I nu s-a acordat, iar cele două rămase au fost trimise în Italia, respectiv Sedona II, plus două distincții speciale (una de a concerta cu dirijorul Christoph Poppen - cel care a condus Filarmonica George Enescu la etapa finală, alături de altă invitație acordată de Eduard Schmieder), Gibboni III. Fără precedent, finalistului din Ucraina i s-a acordat doar "un premiu special", o bursă… masterclass la Silvia Marcovici şi Mihaela Martin. Deciziile juriului fiind suverane, nu a rămas decât să căutăm cu toții rațiunea de a ne pune de acord cu hotărârile luate de acesta şi să sperăm într-o formulă mai bună şi mai clară în 2020.

Corina BURA

Concursul de interpretare - secțiunea violoncel

Devenit un reper în peisajul competițiilor artistice destinate tinerilor, Concursul Internațional „George Enescu" a ajuns în acest an, 2018, la cea de-a XVI-a ediție, desfăşurată între 1 şi 23 septembrie, care s-a dovedit a fi şi cea mai bogată din punctul de vedere al numărului de participanți. Astfel, într-o primă etapă 400 de tineri muzicieni din 46 de țări de pe cinci continente s-au înscris în competiția găzduită de Bucureşti, pentru ca după o preselecție riguroasă fazele propriu-zise ale concursului să fie abordate de 270 de concurenți repartizați în cele patru secțiuni ale competiției: violoncel, vioară, pian şi compoziție. Fiecare dintre acestea a fost organizată în două etape preliminare, semifinală şi finală, tinerii muzicieni interpretând repertorii foarte variate stilistic şi tehnic ce le-au evidențiat calitățile interpretative apreciate cu exigență de către membrii juriilor, care au avut dificila misiune de a alege pe cei mai buni dintre cei buni şi de a răsplăti cu importantele premii ale competiției pe cei mai merituoşi tineri.

Secțiunea care a marcat debutul ediției aniversare a Concursului Internațional „George Enescu" (anul acesta se împlinesc 60 de ani de la prima ediție a competiției) a fost cea de violoncel, care a numărat în prima etapă 80 de tineri dornici să se afirme şi să-şi demonstreze abilitățile interpretative ce i-ar putea recomanda pentru o viitoare carieră la cel mai înalt nivel. După ce în etapa a II-a au fost selectați de juriu 18 concurenți în loc 16 tocmai datorită valorii ridicate a tinerilor muzicieni (printre aceştia s-a numărat şi românul Constantin Borodin), semifinala secțiunii violoncel a adus pe scena Ateneul Român şapte concurenți, programați în două sesiuni în ziua de 9 septembrie, care au avut de interpretat ca lucrare obligatorie *Sonata nr. 2 op. 26 in Do major* de George Enescu şi o lucrare la alegere dintre *Sonata în re minor* de Dmitri Şostakovici, *Sonata în re minor* de Claude Debussy şi *Sonata în Do major* de Serghei Prokofiev. Dintre cei şapte, mi-au atras atenția în mod deosebit chinezul Yibai Chen şi estonianul Marcel Johannes Kits, care au impresionat prin evoluția lor şi prin calitățile dovedite. Astfel, Yibai Chen, a demonstrat la doar 17 ani o remarcabilă siguranță interpretativă, o surprinzătoare ştiință a frazărilor ce a potențat muzicalitatea versiunilor sale la Sonata de Enescu şi la cea de Şostakovici şi o interesantă capacitate de a se apropia de expresia partiturii enesciene, în timp ce Marcel Johannes Kits, şi el sigur şi dezinvolt, a adus

în plus în aceleaşi două opusuri eleganţa şi rafinamentul frazărilor precum şi o mai bună cunoaştere a spiritului muzicii lui Şostakovici. În afara celor doi i-am mai remarcat în semifinală pe niponul Shizuka Mitsui, cu o frumoasă versiune a *Sonatei* enesciene în care am reţinut tehnica de un bun nivel şi străduinţa de a înţelege caracterul românesc al părţii finale, Stanislas Kim din Franţa şi pe tânăra norvegiancă Sandra Lied Haga, care dacă ar fi fost puţin mai sigură şi mai îndrăzneaţă pe instrument ar fi putut emite pretenţii de a accede în finală.

Găzduită de aceeaşi elegantă sală a Ateneului Român pe 11 septembrie, finala nu a avut trei concurenţi, aşa cum se obişnuieşte de regulă, ci patru, dovadă că şi juriului i-a fost dificil să realizeze o departajare clară între cei mai buni tineri din semifinală. Astfel, cei patru care au evoluat alături de Orchestra Filarmonicii „George Enescu", dirijată de Paul Watkins, au fost Stanislas Kim, Yibai Chen, Shizuka Mitsui şi Marcel Johannes Kits. În ordinea intrării în concurs, l-am ascultat mai întâi pe Stanislas Kim care a interpretat *Concertul pentru violoncel şi orchestră în si minor* de Antonin Dvorak într-o versiune dominată de poeticitatea şi sensibilitatea dovedite în partea a II-a şi de anumite momente de virtuozitate în care s-au evidenţiat calitatea tehnicii mâinii drepte, precizia dublelor coarde, intonaţia aproape perfectă sau articulaţia bine conturată, aceste elemente contribuind inclusiv la construirea unor fraze a căror încheiere a reliefat preocuparea tânărului francez pentru sublinierea muzicalităţii lucrării. În schimb, Yibai Chen a ales să interpreteze *Concertul pentru violoncel şi orchestră nr. 1 în Mi bemol major* de Dmitri Şostakovici, unul dintre cele mai dificile opusuri dedicate acestui instrument şi, în ciuda tinereţii sale, m-a convins că este surpriza plăcută a concursului prin maturitatea cu care a abordat partitura lui Şostakovici, unde a demonstrat că într-adevăr posedă o tehnică de foarte bun nivel, ştie să deja să aibă o comunicare activă cu orchestra şi are ştiinţa de a surprinde caracterul lucrării interpretate, în cazul *Concertului nr. 1* fiind vorba de aspectul motoric al liniilor melodice şi de o anumită frenezie a ritmurilor utilizate.

Marcel Johannes Kits

foto: Alex Damian

Yibai Chen

foto: Alex Damian

După pauză, am putut auzi din nou *Concertul pentru violoncel şi orchestră* de Antonin Dvorak, de această dată în interpretarea lui Shizuka Mitsui, care a dovedit personalitate în varianta prezentată unde am remarcat frazările inspirat alese dar şi o anumită prudenţă în primele două mişcări ale concertului, în care a ales să caute un echilibru între virtuozitate şi sensibilitate. Deşi intenţia sa a fost una corectă dintr-un anumit punct de vedere, Shizuka Mitsui a privat îndeosebi partea lentă de emoţia şi lirismul atât de caracteristice, diferenţele culturale părând, spre deosebire de semifinală, mai greu de trecut pentru talentatul nipon. Avându-l, în opinia mea conturată în urma observării evoluţiilor din etapa semifinală, ca principal contracandidat pe Yibai Chen, Marcel Johannes Kits a ales să interpreteze acelaşi concert de Şostakovici ca şi tânărul chinez, însă a realizat o versiune în care, chiar dacă în debutul său i-am putut simţi emoţiile şi tensiunea ce îi însoţeau ipostaza de ultim concurent care evoluează în finală, a dovedit din nou o excepţională dezinvoltură ce îi potenţează sonoritatea pătrunzătoare şi densă. De asemenea, Marcel Johannes Kits, a demonstrat o remarcabilă uşurinţă şi naturaleţe în mişcările realizate pe instrument, un argument în acest sens fiind oferit de modul firesc şi lin în care a construit trecerea de la secvenţa în flageolete la revenirea la emisia normală, un al atu al tânărului estonian fiind reprezentat de modul în care a simţit pulsul şi ritmul muzicii lui Şostakovici.

Subliniind aportul Orchestrei Filarmonicii „George Enescu" şi al dirijorului Paul Watkins care au oferit un acompaniament de înalt nivel artistic celor patru finalişti, amintesc palmaresul secţiunii violoncel stabilit la capătul finalei de juriul alcătuit din David Geringas, (Preşedintele Juriului), Raphael Wallfisch, Leonid Gorokhov, Alexandra Guţu, Jian Wang, Tsuyoshi Tsutsumi, Myung-Wha Chung, Philippe Muller şi Marin Cazacu: premiul I – Marcel Johannes Kits, premiul al II-lea – Yibai Chen, premiul al III-lea – Stanislas Kim, acestora adăugându-li-se premiul special oferit de David Geringas lui Shizuka Mitsui.

Ajungând la momentul concluziilor ce pot fi formulate la capătul desfăşurării secţiunii violoncel a Concursului Internaţional „George Enescu", îmi permit să reliefez că am

asistat la una dintre cele mai valoroase ediții din istoria recentă a competiției, nivelul tinerilor prezenți la București fiind unul foarte ridicat. De altfel, cred că toți semifinaliștii își pot continua drumul afirmării în lumea muzicală internațională, iar Yibai Chen și Marcel Johannes Kits, ambii încă studenți ai Universității de Arte din Berlin, vor deveni nume importante în peisajul artistic mondial al următoarelor decenii, astfel încât peste timp ne vom aduce aminte cu plăcere că unul dintre primele momente memorabile ale carierelor lor s-a petrecut pe scena Ateneului Român din București.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Concursul de interpretare – secțiunea compoziție

Mai puțin spectaculoasă, în cadrul marelui Concurs Enescu, competiția tinerilor compozitori rămâne singura inaugurată de Enescu însuși; ...în perioada interbelică. Era adresată tinerilor muzicieni români și avea în vedere luminarea tinerelor valori componistice autohtone; educate în țară, educate în marile centre universitare, în conservatoarele bătrânului continent. Cunoscut este faptul, toți, absolut toți marii creatori români ce aparțin perioadei – să o numim – clasice, din deceniile de mijloc ale secolului trecut, au fost laureați ai competiției enesciene. Inaugurat cu secțiile vioară și pian în anul 1958, competiția a câștigat pe parcurs mai multe secții. În anii ’80, în urma unei dispoziții autoritare de natură politică, concursul a fost anulat. Ulterior, după evenimentele din 1989, concursul enescian s-a dezvoltat teptat, de la o ediție la cealaltă, în bună corelare cu Festivalul. Unicul concurent român căruia i-a fost atribuită distincția supremă în cadrul recentei ediții a Concursului enescian, a fost compozitorul Alexandru Ștefan Murariu. Lucrarea sa, *Concertul pentru clarinet și orchestră* a fost clasată pe primul loc în cadrul secției concursului de compoziție; juriul fiind condus de renumitul compozitor polonez Zygmunt Krauze. Tânărul compozitor și-a desăvârșit studiile profesionale în cadrul Academiei clujene de muzică la clasa maestrului Adrian Pop. În cadrul secțiunii destinate muzicii de cameră, concursul a fost câștigat de compozitorul coreean Jung Hoon Nam cu lucrarea *Scattering* pentru cvartet de coarde. Ambele lucrări vor fi prezentate în primă audiție absolută în cadrul ediției din anul 2010 a Concursului Enescu. Cam târziu!

Alexandru Ștefan Murariu

Jung Hoon Nam

Etalarea acestor creații pe parcursul concertelor festivalului enescian din anul viitor, ar fi fost cu totul potrivită. Concursul se dovedește a fi un eveniment de anvergură internațională, un eveniment dedicat tinerelor generații de muzicieni performeri, de compozitori. Asta și-a dorit Enescu însuși atunci când – cum notam anterior, cu aproape un secol în urmă - a înființat premiul de compoziție ce-i poartă numele. Abia acum, în concertul de deschidere a actualei ediții, am putut audia lucrarea laureatului premiului de compoziție din anul 2016, tânărul compozitor chinez Tian Tian, anume *Concertul pentru orchestră*. Este creația unui tânăr maestru format în cadrul structurilor educaționale ale țării sale; actualmente este profesor al Conservatorului din Beijing. Este o lucrare orchestrală amplă care depășește limitele unor idiomuri regionale păstrând însă datele proprii unei spiritualități în care se identifică marea cultură a țării sale de origină; știința orchestrală, vigoarea conducerii discursului muzical, organizarea structurii de ansamblu a *Concertului*, ne aduce în zona unei contemporaneități temeinic asumate. Excelentă s-a dovedit a fi fost relația cu întregul colectiv al Filarmonicii bucureștene, cu tânărul dirijor Gabriel Bebeșelea. Consider firesc ca instituțiile similare ale țării să preia în concertele de peste an ale stagiunii, parte importantă a acestui tezaur componistic pus în evidență, la noi, de cea mai importantă competiție destinată tinerilor compozitori. Este de observat, la inaugurare concursul a fost destinat tinerilor creatori români. Astăzi, deschiderea internațională a acestuia îl situează la nivelul marilor competiții similare ce ființează în spațiul actual al vieții muzicale.

Dumitru AVAKIAN

Muzică românească savantă de ieri şi de azi cu Trio Contraste

În paralel cu desfăşurarea Concursului Internaţional George Enescu, eveniment care a dominat peisajul muzical bucureştean la începutul toamnei 2018, Muzeul Naţional ce poartă numele compozitorului organizează o serie de manifestări menite a promova muzica românească din ultimul secol printre tinerii participanţi la competiţia artistică dar şi printre melomanii din diverse generaţii interesaţi să descopere noi aspecte ale creaţiei savante autohtone de ieri şi de azi. Astfel, sub genericul *Muzeul în timpul Concursului George Enescu – 2018*, iubitorii de frumos au putut audia recitaluri şi concerte susţinute de nume importante ale vieţii muzicale româneşti, expoziţii de fotografie şi lansări editoriale în care compozitorii şi creaţiile lor s-au aflat în centrul atenţiei, iar interpreţii au fost mesageri ai trăirilor şi semnificaţiilor specifice fiecărui stil evocat de repertoriul abordat în respectiva manifestare.

Unul dintre primele evenimente organizate de către Muzeul Naţional George Enescu în cadrul acestui proiect, aflat la cea de-a doua sa ediţie, a fost recitalul susţinut de apreciata formaţie de muzică contemporană Trio Contraste în Aula Palatului Cantacuzino, care ne-a propus un program în care am putut audia creaţii a căror eterogenitate stilistică a reliefat, într-o frumoasă sinteză, drumul urmat de arta componistică autohtonă în ultimii o sută de ani, începând chiar cu George Enescu. De altfel, recitalul din 3 septembrie a debutat cu o lucrare compusă de cel considerat ctitorul şcolii româneşti de compoziţie, *Morgengebet* (Rugăciunea de dimineaţă), un lied scris pe versuri de Carmen Sylva, prezentat de această dată în formula de trio de către Ion Bogdan Ştefănescu (flaut), Doru Roman (percuţie) şi Sorin Petrescu (pian), care au valorificat prin culoarea timbrală deosebită lirismul melodiei enesciene, puritatea şi gingăşia acesteia fiind evidenţiate de melopeea flautului, însoţită de acompaniamentul rafinat şi delicat al pianului şi al xilofonului şi marimbei.

Trio Contraste

Recitalul a continuat apoi cu *Brâul* de Paul Constantinescu, într-o transcripţie pentru trio ce pune în lumină complexitatea ritmică şi melodică a folclorului românesc, sporită în acest aranjament prin modul în care cele trei instrumente preiau formule şi efecte ce amintesc de fluier sau caval, şi în acelaşi timp translatează pastoralul şi imaginea idilică a lumii rurale din sfera ethosului autohton în spaţiul european, muzica lui Paul Constantinescu putând fi astfel îndrăgită de orice ascultător. Acest moment de virtuozitate a fost urmat cele *Două epitafuri după Ezra Pound* de Aurel Stroe, opusul angrenându-l la momentul scrierii sale pe Aurel Stroe în prima generaţie de compozitori interesaţi de teatrul instrumental. Scrise iniţial pentru duo şi adaptate de membrii Trio Contraste pentru formula de trei instrumente, cele *Două epitafuri* valorifică într-adevăr elemente specifice teatrului instrumental, în varianta celor de la Trio Contraste rolul celui ce recită peste melodia minimalistă a pianului fiind preluat de flautist, cu această ocazie Ion Bogdan Ştefănescu reconfirmând adaptabilitatea sa recunoscută în abordarea partiturilor contemporane. Completate de efectele utilizate de percuţionist ce se foloseşte de corzile pianului, aceste veritabile „ziceri" au căpătat în interpretarea Trio Contraste un aspect ce aminteşte mai degrabă de elemente specifice expresiei folclorului românesc, pe care Aurel Stroe o include în lucrarea sa cu un deosebit rafinament.

Următoarea lucrare inclusă în cadrul recitalului Trio Contraste a fost Suita *Tabu*, un extras din muzica realizată de Violeta Dinescu pentru filmul mut „Tabu", conceput de pianistul Sorin Petrescu chiar pentru formaţia din care face parte. Beneficiind de o versiune mai spectaculoasă în care cei trei muzicieni fac schimb de instrumente, Suita *Tabu* a fost prezentată de această dată într-o variantă ce s-a apropiat de cea care însoţeşte proiecţia filmului lui F.W. Murnau, muzica Violetei Dinescu, de o largă respiraţie neoclasică, urmând firul narativ al peliculei. De altfel, Trio Contraste surprinde foarte bine succesiunea de imagini sonore propusă de compozitoare, de la meditaţia şi contemplativul primelor secţiuni ale suitei ajungându-se spre final la o spectaculoasă frenezie ritmică ce marchează sfârşitul cu nuanţe dramatice a poveştii de iubire interzisă de pe idilica insulă Bora Bora.

De la ritmurile de tip tribal specifice zonei Pacificului, recitalul Trio Contraste ne-a purtat în doar câteva minute înapoi în universul sonor românesc prin opusul *Noison*, creaţie a regretatului compozitor Nicolae Teodoreanu, care ne propune o abordare originală a problematicii isonului, întâlnit deopotrivă în folclor şi în muzica bisericească ortodoxă. Prezentată într-o versiune laborioasă şi spiritualizată de către Trio Contraste, *Noison* nu valorifică isonul în ipostaza sa tradiţională, ci mai degrabă potenţează anumite simboluri ale acestuia precum şi spaţialitatea sunetului, chiar autorul mărturisind că lucrarea urmăreşte definirea unui imaginar spaţiu geometric în care isonul apare ca expresie auditivă a relaţiei dintre o linie dreaptă şi una oblică. De altfel, atât în linia melodică a flautului cât şi în intervenţiile pianului se remarcă dorinţa compozitorului de a aborda isonul din această nouă perspectivă, izvorâtă în mare măsură şi din preocupările sale în domeniul cercetării de tip etnomuzicologic.

După două momente în care am aplaudat virtuozitatea lui Doru Roman în lucrarea *Adoramus Te* a lui Adrian Enescu, un alt compozitor dispărut prea devreme dintre noi, şi mai apoi a lui Sorin Petrescu în spectaculoasa *Baccanale* din *Suita a treia pentru pian* de Constantin Silvestri, Trio Contraste a interpretat fragmentul *Canto e sofio* din *Partita a sonar* de Theodor Grigoriu, în care flautul, protagonistul versiunii iniţiale, rămâne conducătorul discursului muzical în timp ce

pianul şi percuţia realizează un acompaniament în nuanţe scăzute. Concepută ca un veritabil studiu în stil bizantin, *Canto e sofio* este o meditaţie sonoră la eminesciana *Rugăciune a unui dac* în care muzica aflată pe tărâmul instrumentalismului valorifică specificul expresiv al flautului, stăpânit la cel mai înalt nivel artistic de Ion Bogdan Ştefănescu, un deosebit potenţator al unei astfel de partituri prin tehnica desăvârşită şi prin capacitatea de a utiliza o varietate de efecte în această veritabilă „odisee a unui fluture" care îi permite să utilizeze aproape întreaga familie a flautului, de la flautul-bas la flautul piccolo.

Finalul recitalului a stat sub semnul sonorităţilor lucrării *Lacrimae* de Dan Dediu, scrisă în memoria lui Anatol Vieru, în care întâlnim o altă latură a personalităţii creatoare a unuia dintre cei mai importanţi compozitori români contemporani. Dacă în general, lucrările lui Dan Dediu se remarcă printr-o anumită înclinaţie spre ludic, *Lacrimae* reprezintă una dintre acele incursiuni în sfera tragicului, în care, însă, pot fi identificate trăsături specifice artei lui Dan Dediu precum imagistica asociativă bogată, motivele melodice pregnante şi memorabile ori definiţiile psihologice precise realizate numai cu câteva sunete. Inclusă în zona stilistică a creaţiei lui Dan Dediu, definită succint cu termenul Visceralia, ce echivalează cu expresia unor stări umane paroxistice, *Lacrimae* reprezintă un gând-lacrimă dedicat memoriei unuia dintre cei care i-au fost modele autorului. Prin melopeea flautului lui Ion Bogdan Ştefănescu, impresionant din nou prin sunetul serafic pe care îl posedă, am putut surprinde o dată în plus simţul versatil al compozitorului, prin cromatica timbrurilor aducând în prim-plan starea de tristeţe, dusă în unele momente la pragul paroxismului, determinată de pierderea unui om drag şi unui veritabil mentor. Excelent tălmăcitor al lucrărilor lui Dan Dediu, Ion Bogdan Ştefănescu a oferit şi de această dată o variantă plină de profunzime a opusului *Lacrimae*, lirismul general al liniilor melodice fiind punctat de scurte şi intense secvenţe de virtuozitate a căror expresivitate se înscrie în estetica generală a partiturii al cărui titlu este atât de sugestiv.

Aida Carmen Soanea

Aflat încă sub impresia lucrării lui Dan Dediu şi încercând să găsesc o particularitate anume a recitalului Trio Contraste m-am oprit la admirabila diversitate a programului propus, în care culoarea timbrală a fost un reper dominant. De altfel, excelenta îmbinare a celor trei instrumente, dublată de ţinuta intelectuală şi disponibilitatea cu nuanţe colocviale a muzicienilor, a contribuit la conturarea unei sinteze a celor mai reprezentative orientări stilistice din muzica românească savantă a ultimilor o sută de ani, surprinse cu deosebit simţ artistic în opusurile prezentate în cadrul evenimentului.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Recital de violă – Aida Carmen Soanea

Seria de evenimente incluse în programul „Muzeul în timpul Concursului Internaţional George Enescu" organizat de Muzeul Naţional ce poartă numele marelui nostru compozitor a continuat şi vineri, 14 septembrie 2018, când am putut audia un recital dedicat muzicii româneşti susţinut de violista Aida-Carmen Soanea alături de pianista Viorela Ciucur. Precedat de o interesantă inaugurare a expoziţiei de fotografie *George Georgescu, o carieră de excepţie* închinată unuia dintre cei mai reprezentativi exponenţi ai artei dirijorale autohtone din ultima sută de ani, recitalul ne-a adus reîntâlnirea cu violista Aida-Carmen Soanea, o prezenţă tot mai frecventă în peisajul muzical românesc, care impresionează de fiecare dată prin modul în care reuşeşte să personalizeze fiecare procedeu tehnic utilizat, fiecare trăsătură de arcuş, fiecare mod de frazare pentru a realiza versiuni interpretative de un înalt nivel artistic.

Pasionată interpretă a repertoriului cameral şi entuziastă promotoare a muzicii contemporane, Aida-Carmen Soanea şi-a propus, aşa cum amintea în debutul recitalului, să contribuie cât mai mult la promovarea creaţiilor româneşti dedicate violei, în acest sens lista lucrărilor prezentate vineri cuprinzând exclusiv opusuri scrise de compozitori români din diverse perioade istorice şi stilistice, care au reliefat bogăţia expresivă şi capacitatea acestui instrument de a realiza un colorit timbral aparte împreună cu pianul. Însuşirile menţionate anterior au fost prezente chiar din prima lucrare prezentată, *Piesa de concert pentru violă şi pian* de George Enescu, ce se remarcă prin echilibrul formei, nobleţea liniilor melodice, bogăţia armonică şi conturul ferm al desenului ritmic, reliefate cu tact şi inteligenţă de Aida-Carmen Soanea, posesoare unui frumos vibrato, şi Viorela Ciucur, care au colaborat excelent şi în ceea ce priveşte construirea acelor frazări menite a pune în evidenţă muzicalitatea acestei lucrări.

Viorela Ciucur

Recitalul ne-a purtat apoi în lumea muzicii contemporane, prin opusul *Actio II* pentru violă solo de Sorin Lerescu, o partitură complexă al cărei caracter pare a avea rădăcini într-o magmă muzicală ancestrală, în care expresivitatea violei este exploată în foarte multe ipostaze determinate de transformarea aproape continuă a discursului muzical, ce porneşte de la sunete izolate şi ajunge spre final la mici fragmente construite pe principiile dezvoltării polifonice. În cadrul lucrării, ce solicită şi anumite cunoştinţe de tehnică instrumentală contemporană, am remarcat versatilitatea Aidei-Carmen Soanea care a alternat, într-o

manieră personală, momentele de lirism pur cu cele în care virtuozitatea a fost construită tocmai pe elemente de tehnică specifice muzicii începutului de secol XXI iar expresia, deşi devine una uşor tensionată, îşi păstrează nuanţele de optimism ce caracterizează stilul componistic al lui Sorin Lerescu.

După ce prin cele *Două preludii pentru pian* de Tiberiu Brediceanu, pianista Violeta Ciucur ne-a purtat în lumea saloanelor de la începutul veacului trecut, unde muzica impregnată de melosul popular românesc era foarte gustată, Aida-Carmen Soanea a readus atmosfera specifică muzicii contemporane printr-o altă lucrare pentru violă-solo, *Gordun* de Adrian Pop. În cadrul acestei partituri ce pune în evidenţă ideea de joc popular şi devenirea jocului de la aspectul extravertit, energetic la stadiul interiorizat, precum şi metamorfoza formulelor ritmico-melodice dintr-unele specifice jocului popular în unele ce amintesc de doină sau cântecul doinit, Aida-Carmen Soanea a făcut o nouă demonstraţie de versatilitate tehnico-expresivă, surprinzând în acelaşi timp substratul estetic profund al lucrării lui Adrian Pop precum şi complexitatea anumitor procedee tehnice provenite de asemenea din folclor şi transfigurate de compozitor în limbaj contemporan.

Lucrarea în jurul căreia a fost construit recitalul a fost însă *Sonata pentru violă şi pian* de Mihail Jora, un opus cântat poate prea rar, care a îmbogăţit literatura destul de săracă dedicată violei în muzica românească, devenind un reper încă neexploatat suficient de către interpreţii autohtoni în special, dar şi de către cei din străinătate. Dornică să promoveze muzica compusă în ţara sa de origine, Aida-Carmen Soanea a ales să interpreteze *Sonata* de Mihail Jora, reliefând în varianta sa bogatul conţinut emoţional al partiturii, cântul liric nuanţat pe parcursul celor trei părţi ale opusului şi de asemenea, interesantele procedee tehnico-expresive pe care Mihail Jora le solicită interpretului pentru a valorifica resursele expresive ale violei. De altfel, am remarcat modul în care violista a surprins schimbările de expresie ce se succed pe parcursul lucrării precum şi alternanţa dintre aspectul mai degrabă virtuozic al primei şi ultimei mişcări, contrastant cu mişcarea mediană de o frumoasă sensibilitate a cărei sorginte folclorică românească este înveşmântată într-un limbaj ce preia sintetic elemente specifice neoclasicismului şi impresionismului. Succesul *Sonatei* de Mihail Jora în varianta interpretativă semnată sonor de Aida-Carmen Soanea s-a bucurat şi de aportul pianistei Viorela Ciucur al cărei acompaniament rafinat a înnobilat liniile melodice ale violei într-un discurs cu veritabile reliefuri de frumuseţe şi bogăţie sonoră.

Încheiat în atmosfera jovială a opusului *Cântec şi joc* de Diamandi Gheciu, întregul recital a reconfirmat calităţile interpretative pe care le posedă Aida-Carmen Soanea, cunoscute deja şi unei bune părţi a publicului bucureştean şi autohton, în general: acurateţe tehnică, personalitate interpretativă, eleganţa vibrato-ului, o abordare asumată a lucrărilor contemporane şi o bună concordanţă muzical-estetică între muziciană şi partenera sa de scenă, într-o asociere timbrală rafinată şi elevată.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Recital ansamblul devotioModerna – Muzica românească în context european

Încă de la primele încercări de conturare a unei şcoli de compoziţie românească, la finele secolului al XIX-lea, dezideratul principal a fost realizarea unei cât mai rapide şi relevante sinteze între specificul autohton şi marile orientări stilistice din muzica europeană occidentală, atât în mod personalizat în cadrul creaţiei fiecărui compozitor, cât şi în ipostază definitorie pentru un anume grup de creatori, de la o generaţie la alta. Şi dacă la început se făcea tot ceea ce era posibil pentru ca cele mai frumoase lucrări româneşti să fie cunoscute în centre europene cu o importantă tradiţie muzicală, odată cu popularizarea tot mai frecventă a muzicii contemporane în vestul Europei au apărut tot mai multe situaţii în care creaţiile româneşti parcurg un drum invers, fiind mai întâi apreciate şi ascultate în străinătate şi abia pe urmă făcute cunoscute şi publicului din ţară.

Având în vedere caracteristica specială a anului 2018, de moment de celebrare a centenarului Marii Uniri, Carmen Cârneci, directorul fondator, şi membrii ansamblului de

muzică contemporană devotioModerna s-au gândit să construiască un recital în care să includă lucrări ale compozitorilor români care au avut primele audiţii în Europa, dar în afara ţării de obârşie, subliniind astfel vocaţia europeană a muzicii noastre contemporane şi aprecierea de care se bucură aceasta în cadrul lumii artistice internaţionale. Găsind un foarte bun prilej în contextul desfăşurării Concursului Internaţional George Enescu, evenimentul gândit de ansamblul devotioModerna a avut loc pe 16 septembrie, fiind parte a seriei „Muzeul în timpul Concursului Internaţional George Enescu" şi purtând sugestivul titlu România europeană.

Propunând un program variat din punct de vedere stilistic şi al formulelor interpretative în care au evoluat membrii devotioModerna, recitalul de duminică a debutat cu lucrarea ***Anamorphosen I*** pentru flaut şi pian de Gabriel Iranyi, o lucrare prezentată în primă audiţie la Berlin, în care compozitorul preia anamorfoza ca tehnică specifică desenului şi picturii şi o translatează în lumea sunetelor, unde

ideea muzicală generatoare este dezvoltată din multiple unghiuri de vedere care se constituie într-un veritabil sistem de imagini perfect coerent şi purtător de sens. În cadrul acestui opus, a cărui complexitate rezidă, deopotrivă, din expresia muzicii şi din dificultatea procedeelor tehnice a căror utilizare îşi propune valorificarea resurselor tehnico-expresive ale celor două instrumente, am remarcat acuratețea intonațională şi buna înțelegere a textului muzical dovedite de flautistul Ştefan Diaconu, foarte bine completat de pianistul Mihai Murariu.

Al doilea opus inclus în programul recitalului, ***Tetrachords*** de Călin Ioachimescu a propus o nouă formulă interpretativă, pe scenă regăsindu-se, de această dată, clarinetistul Mihai Bădiță, violonista Natalia Pancec, violoncelistul Dan Cavassi şi din nou pianistul Mihai Murariu, care au realizat o frumoasă versiune a lucrării scrise inițial pentru flaut, vioară, violoncel şi pian şi cântată pentru prima dată la Viena în urmă cu trei ani. Construită într-o formă de cvasi-rondo, *Tetrachords* se conturează ca un veritabil joc al celor patru tipuri de trisonuri şi al semanticii acestora, muzica alternând între starea de imponderabilitate a acordului mărit, angoasa celui micşorat, starea de bine a majorului şi melancolia minorului. De asemenea, deşi se concentrează în cea mai mare parte pe amintitul joc al acordurilor, partitura lui Călin Ioachimescu oferă spre finalul său şi o serie de patru solo-uri în care muzicienii şi-au putut dovedi măiestria şi buna cunoaştere a elementelor de tehnică instrumentală contemporană.

După ce ne-am bucurat de sonoritățile catifelate din ***Jyotys*** pentru flaut solo de Doina Rotaru, o suită în cinci tablouri care, pornind de la titlul împrumutat din filosofia indiană, ne invită să ne lăsăm învăluiți de razele de lumină încarnate de sunetele flautului, ale cărui resurse tehnice sunt valorificate prin utilizarea unor procedee ca glissando-ul sau frullato-ul bine însuşite de Ştefan Diaconu, autor al unei versiuni interpretative in care ar fi fost totuşi indicată o mai puternică susținere a sunetului, am putut asculta ***... que des mots...*** pentru soprană şi trio de coarde de Carmen Cârneci, o partitură prezentată în primă audiție în 1995 la Moenchengladbach, în care compozitoarea a continuat abordarea în manieră cântat-declamată a textelor aparținând scriitoarei Annie Cohen-Solal. Versiunea prezentată duminică ne-a oferit o frumoasă surpriză prin apariția sopranei Olga Caia alături de Natalia Pancec, Aida-Carmen Soanea şi Dan Cavassi, glasul său completat de o tehnică vocală ce îi aduce o alură sigură dovedindu-se un argument pentru o mai solidă prezență în recitalurile de muzică contemporană, gen pe care pare că îl poate aborda cu succes.

Penultimul opus inclus în recital, ***The Colours of Elegy*** pentru flaut, percuție şi pian de Corneliu Dan Georgescu dedicat formației Trio Contraste, reuneşte într-un discurs muzical complex 16 secțiuni în care elegia, ca stare caracteristică a minții, este văzută de această dată din punctul de vedere al arhetipului muzical, fiind prezentată ca un sentiment atemporal bizar ce se transformă continuu prin intermediul diferitelor culori sonore şi forme, pe fundalul desfăşurării muzicale fiind sugerată şi o fină aluzie la ideea de ison. În varianta pe care am ascultat-o, cei trei muzicieni, Ştefan Diaconu, Mihai Murariu şi Irina Rădulescu, şi-au însuşit în mare parte semantica lucrării şi provocările tehnice ale acesteia, însă au părut preocupați de corectitudinea interpretării lor sacrificând în acest sens ceva din coeziunea şi comunicarea dintre cele trei instrumente pe care le-am fi dorit a fi mai pregnante.

În epilogul recitalului ansamblului devotioModerna am reascultat unul dintre opusurile care au marcat istoria muzicii contemporane româneşti, ***Sita lui Eratostene*** pentru clarinet, trio de coarde şi pian de Anatol Vieru. Veritabil teatru instrumental cu nuanțe comice, *Sita lui Eratostene* propunea la momentul primei sale audiții în 1969 la Mainz, un principiu de compoziție nou care, pornind de la conceptul şirului fibonaccian al numerelor prime, se bazează pe o structură formală ale cărei repere sunt împletirea de periodicități şi utilizarea pregnanțelor muzicale. Adăugând acestor principii şi tehnica colajului şi a citatului din partituri celebre de Mozart, J.S. Bach sau Beethoven completată de prezența textelor literare preluate din piesa *Scaunele* de Eugen Ionescu, *Sita lui Eratostene* a fost dominată şi în versiunea celor de la devotioModerna de o atmosferă ce aminteşte de ideea de teatru absurd a lui Ionescu, în care, însă, îşi fac loc umorul şi causticitatea tipice stilului lui Anatol Vieru, perfect adaptat conceptului de teatru instrumental căruia i se integrează această lucrare.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Un recital vocal într-o interpretare memorabilă

Contextul comemorativ şi emoționant evocator al Centenarului Marii Uniri de la 1918, vineri 21 septembrie 2018, la Aula Palatului Cantacuzino, un public numeros a urmărit recitalul vocal consacrat, ca repertoriu, unora dintre cei mai de seamă compozitori transilvăneni, personalități care, paralel, au deținut funcții de directori ale instituțiilor muzicale şi de rectori, la cele de învățământ superior muzical, atunci nou create, la Cluj, la Sibiu la Oradea.

Este vorba de Tiberiu Brediceanu, la 50 de ani de la moarte, Sabin Drăgoi, la o 100 de ani de la naştere, Nicolae Bretan, la 50 de ani de la moarte, şi Sigismund Toduță, la o 110 ani de la naştere.

Este acum locul să exprim aprecieri pentru compozitoarea Carmen Cârneci, coordonatoarea stagiunii de recitaluri şi concerte a Muzeului George Enescu, care a făcut prezentările de creatori, de lucrările lor muzicale şi pentru interpreți, în expuneri bine conturate şi reliefate cu fine şi lucide observații.

UCMR
Radio România Muzical
100 ROMÂNIA
„Muzeul în timpul Concursului Internațional George Enescu" - 2018
Vineri, 21 septembrie, ora 18
AULA Palatului Cantacuzino
Calea Victoriei nr. 141, Bucureşti
Lieduri de compozitori români
Comemorări şi omagieri
Interpreți:
Cristina Vasilache - soprană
Constantin Rudolf Cocriş - bariton
Răzvan Georgescu - bas-bariton
Iulia Săndulescu - pian
În program - lieduri de
Tiberiu Brediceanu (50 de ani de la moarte),
Sabin Drăgoi (100 de ani de la naştere),
Nicolae Bretan (50 de ani de la moarte),
Sigismund Toduță (110 ani de la naştere)
Coordonare Stagiunea MNGE: Dr. Carmen Cârneci

Am ascultat în deschiderea acestui recital şi din creaţia de gen a compozitorului Sigismund Toduţă, *Mânce–te, bade, amarul*, pe versuri populare, în interpretarea baritonului Constantin Rudolf Cocriş, şi *De strigat*, pe versuri populare, în interpretarea bas-baritonului Răzvan Georgescu.

În faţa acestor surâzătoare ecouri din vreme, ascultătorul contemporan se vede înconjurat de imagini vii, cât şi de o anumită şi prodigioasă vibraţie a viitorului pentru cei de odinioară, pe care-l trăim noi astăzi. Şi este frumos.

Din creaţia lui Nicolae Bretan, am urmărit cu un real interes piesele scrise pe versuri eminesciene *Ce te legeni codrule*, în viziunea interpretativă a sopranei spinto Cristina Vasilache şi *La steaua*, redată cu o linie de excepţie de bas-baritonul Răzvan Georgescu.

Celor două creaţii ale lui Nicolae Bretan pe versuri eminesciene, li s-au adăugat în program *Prea sus aţi fost*, pe versuri de Victor Eftimiu, în redarea de admirabilă ţinută a baritonului Constantin Rudolf Cocriş, text în română şi maghiară, *Rea de plată*, pe versurile lui George Coşbuc, în vigoarea scenică imprimată de bas-baritonul Răzvan Georgescu şi *Bătrânul ţigan*, pe versuri de Victor Eftimiu, cu excelenta dicţie şi ţinută artistică, pe text român şi maghiar, de asemeni a baritonului Constantin Rudolf Cocriş.

În urmă cu aproximativ un deceniu, am editat repertoriul pentru voce şi pian al compozitorului Nicolae Bretan. El a fost un bariton cu succese notabile pe scenele teatrelor de operă româneşti şi din străinătate, apoi, regizor de operă la Opera română din Cluj, care se exprima fluid în română, germană şi maghiară.

În volumul respectiv toate aceste creaţii erau subtitrate cu texte în română, germană şi maghiară, şi evidenţiau nu doar structuri de lied, ci şi arii de operă şi de factură poematică, dar ceea ce m-a surprins a fost faptul excepţional şi de netăgăduit că Bretan a oferit cunoscătorilor de limbă germană şi celor vorbitori de limbă maghiară posibilitatea de a cunoaşte, şi la nivel cultural înalt, poezie românească, între care şi versuri de Mihai Eminescu.

La câtva timp de la apariţia acestui volum, am fost sunat de la Serviciile muzicale de la BBC, Londra, fiind rugat să le trimit piesa vocală în la minor, pentru a fi trecută ca probă obligatorie la un concurs internaţional de interpretare pentru tineri cântăreţi, pe care îl organizau acolo.

Tiberiu Brediceanu a fost prezent în această seară de muzică, cu patru cântece cu melodii şi versuri populare transilvănene. El a cules peste 2000 de astfel de cântece, pe care le-a transpus în limbaj scenic, orchestral şi coral, ca şi în melodii cu acompaniament de pian printre care şi cele auzite în acest recital, *Vai, bădiţă, dragi ne-avem*, solistă de talent şi reuşită Cristina Vasilache, *Cântec haiducesc*, solist elansat Constantin Rudolf Cocriş, *Bade, pentru ochii tăi*, solistă, iarăşi, dar niciodată prea mult, Cristina Vasilache, *Cântec haiducesc nr. 2*, solist de admirabilă eficienţă, Răzvan Georgescu.

Recitalul s-a încheiat cu *Crizanteme*, pe versuri populare, de Sabin Drăgoi, o creaţie de implicare emoţională şi cu efuziuni afective care, în desfăşurarea vocală a sopranei Cristina Vasilache, a avut dimensiuni wagneriene.

Partenera celor trei solişti protagonişti ai recitalului vocal a fost pianista Iulia Săndulescu, o instrumentistă de fervoare şi permanent atentă la inflexiunile şi intenţiile celor pe care îi acompaniază. Totul în stil şi cu multă sensibilitate.

Mircea ŞTEFĂNESCU

Punct-contrapunct existenţial

Concertul din 23 Septembrie, al Cvartetului de coarde „Gaudeamus", a încheiat seria celor şase manifestări programate în Aula Palatului Cantacuzino sub genericul *„Muzeul în timpul Concursului Internaţional George Enescu" 2018*, unele dintre ele – de pildă, cele interpretate în 14 Septembrie, de către Ansamblul *devotioModern*a – cu trimitere directă la sărbătorirea *Centenarului Marii Uniri*.

Iniţiat cu peste trei decenii în urmă, la Iaşi, Cvartetul „Gaudeamus", ce poartă girul exigenţei şi autenticităţii Cvartetului „Voces", s-a remarcat ulterior ca formaţie camerală de elită a Filarmonicii din Braşov. Datorită eminenţei viziunii asupra manierei de a „citi", conştientiza şi „traduce" în expresie sonoră viaţa interioară a diferitelor opusuri muzicale a membrilor săi actuali: Lucia Neagoe – vioara I, Raluca Irimia – vioara a II-a, Leona Varvarichi – violă, Ştefan Neagoe – violoncel, cvartetul „Gaudeamus" a conservat, intacte, coeziunea muzical-umană şi virtuozitatea performantă prin care s-a distins la debutul din 1987.

Programele au fost alcătuite parcă după principiul *punct-contrapunct*, astfel încât creaţiile lui George Enescu să fie anturate aproape în totalitate de pagini ale înaintaşilor, ale contemporanilor cu el, sau ale câtorva dintre postenescienii contemporani cu noi. În concertul la care ne referim, demersul interpretativ a pornit dinspre prezent înapoi, spre punctul de referinţă George Enescu. *Mutatis mutandis*, şi, ca să folosesc o sintagmă proprie, „de la mímesis la arhetip" - adică, de la creatorii zilelor noastre, în ale căror lucrări se întreţes – conştient, sau numai instinctiv – ecouri din stilul şi spiritul muzicii enesciene, către modelul care i-a inspirat: de la piesa pentru violă şi violoncel, *„Sărutul"* de Roman Vlad, *Cvartetul nr. 2* de Adrian Iorgulescu şi piesa pentru două viori, *„Sonorităţi din flori albastre"* de Ulpiu Vlad, la... doar partea a II-a, *Andante molto sostenuto ed espressivo*, din *Cvartetul de coarde op. 22, nr. 2* în *Sol major* de George Enescu!

Cvartetul de coarde Gaudeamus

Preocupat de evoluţia spiralată a sunetului, până în punctul atingerii formei sau consistenţei lui arhetipale, **Roman Vlad** şi-a găsit, în polisajele operelor lui Brâncuşi, suportul ideal. Scrise în registre apropiate ca înălţime şi timbralitate, pasajele violei demarează un dialog deopotrivă liric - cu tentă modal-onirică - şi contrapunctic, adesea în canon cu violoncelul, pentru ca, în răstimpuri, să se întâlnească într-o comuniune de substanţă. Nu o dată, inflexiunile ei modal-doinite din registrul acut se convertesc în suspine, evocând reminiscenţe ale unora dintre pasajele *Sonatei* enesciene, *„în caracter popular românesc"*. Iar, prin consonanţa romanţioasă, cu iz desuet, din finalul lăsat în suspensie, compozitorul a vrut să sugereze, poate, permanenţa, dincolo de timp, a ideii de afectivitate pecetluită de sculptor în *Poarta sărutului*.

Judecând după modul dramaturgic în care sunt alternate contrariile pe parcursul celor patru mişcări ale *Cvartetului nr. 2*, unul generându-l pe celălalt, ca de pildă continuum-ul şi discontinuitatea; segmentele eterofonice şi cele de polifonie pură; întorsăturile ritmice de nuanţă folclorică şi porţiunile interiorizate, de un rafinament extrem; aneantizarea materiei urmată de explozii energetice, creatoare de noi universuri armonice, asemenea ciclicităţii extincţie (bocet)-resurecţie (jubilaţie ludică) etc., judecând, deci, după toate aceste dualităţi, s-ar putea conchide că **Adrian Iorgulescu** şi-a conceput cvartetul pe principiul construcţie-deconstrucţie, între un proces şi altul intercalând însă spaţii vaste de materie rarefiată (vid regenerator), de o limpezime şi nobleţe aproape indefinibile. Aşa cum mai spuneam şi cu alte ocazii, compozitorul e dăruit cu un veritabil *har* în a edifica, din crâmpeie aparent eterogene stilistic, arhitecturi solide şi unitare, demne de contemplat.

Ca şi când ar fi prelungit atmosfera transfigurată din muzica anterioară, lucrarea lui **Ulpiu Vlad,** „*Sonorităţi din flori albastre*" se bazează pe acelaşi principiu al dualităţii, de data aceasta între înălţimile sunetelor din registrele acut şi supraacut, între linearitate-ritmicitate, solitudine-comuniune, sensibil-suprasensibil, eterogeneitate-omogenitate, concreteţe-visare. Viorile îşi preiau una alteia motivele tematice, ori formulele ritmice, pe suprafeţe variabile ca durată, intensitate şi coloratură. Şi, chiar dacă fiecare dintre ele pare să urmeze un traseu distinct, tendinţa lor comună rămâne sublimarea sunetului, şi, odată cu el, purificarea propriilor trăiri, a propriului fond lăuntric, spiritual, şi, ca atare, accesul la Cunoaştere. Or, în accepţia lui Ulpiu Vlad, o asemenea transformare e posibilă, precum în preceptele platonice, doar prin intermediul contemplării Ideilor care, în cazul de faţă, iau forma purităţii diafane a „florilor albastre"...

Abia odată cu partea mediană extrasă din *Cvartetul op. 22, nr. 2* de **George Enescu**, auditoriul a avut posibilitatea să constate că, în realitate, întregul program al formaţiei de coarde „Gaudeamus" a fost gândit ca o succesiune de stări onirice, quasi asemănătoare ca expresie, al căror punct culminant urma să fie reprezentat de partitura enesciană. În ciuda amputării regretabile a acestui opus târziu (1950-1951), o capodoperă a genului în sensul cel mai deplin al cuvântului, *Andantele* a reunit, totuşi, ca într-o *sinecdocă*, aproape toate atributelor gândirii componistice a lui Enescu, de la nostalgie şi visare la tensiuni dramatice marcate de nelinişti existenţiale de forţa şi gravitatea celor beethoveniene, şi, de la ritmurile euforice, de provenienţă folclorică, la pânzele eterofonice şi la unisonuri împletite într-o scriitură polifonică savantă, tipică scriiturii autorului.

Cu rezervele de rigoare, în privinţa fragmentării muzicii lui Enescu, concertul formaţiei „Gaudeamus" a excelat atât datorită valorii şi frumuseţii indubitabile ale pieselor incluse în programul serii, cât şi prestanţei, seriozităţii, ştiinţei muzicale, preciziei în decodarea planului de profunzime al partiturilor, proprii celor patru instrumentişti.

Despina PETECEL THEODORU

Un excelent recital instrumental

Graţie vigorii imaginative şi a capacităţii organizatorice ale departamentelor muzicale ale Societăţii Române de Radiodifuziune şi cu sprijinul unor sponsori importanţi şi al unui număr de coproducători de marcă, un proiect de largi proporţii a permis prezenţa pe podiumuri de concert din Bucureşti, Tulcea, Tecuci, Deva, Alba Iulia şi Timişoara, a unei severe şi exclusive selecţii dintre cei mai afirmaţi concertişti români ajunşi la proximitatea vârstelor adulte, şi celebraţi cu premii I la importante concursuri naţionale şi internaţionale, absolvenţi ai unor celebre academii de artă din marile centre de cultură ale Europei şi cu numele înscrise pe afişele vieţii de concert din continentul nostru şi nu numai.

Proiectul denumit **Coolsound**, s-a derulat între 2 şi 10 septembrie 2018 în cuprinderea şi amploarea unui real turneu naţional.

Duminică, 9 septembrie 2018, la Studioul de concerte Mihail Jora al Societăţii Române de Radiodifuziune, publicul a admirat până la cote intense de entuziasm, arta interpretativă a acestor excelenţi muzicieni la care mă voi referi în continuare.

Programul serii de recital a fost deschis de violonistul Mircea Dumitrescu, un interpret care se distinge printr-un un echilibru sonor perfect. În această superioară manieră s-a obiectivat continuu o admirabilă altitudine mentală şi afectivă, dublată de o virtuozitate implicit constituentă. Piesa aleasă *Introducere şi Rondo capriccioso* de Saint Saëns a răsunat strălucitor, fiind redată în cel mai autentic stil concertistic performant.

Passacaglia de Sigismund Toduţă este o creaţie a cărei temă este un colind ortodox transilvan, *Doamne Isuse Cristoase, tu eşti viaţa lumii noastre*... Pianistul Radu Prisada a contopit inteligent şi vibrant spiritul şi evocarea care străbat din pagini componistice al căror loc este, desigur, între valorile de tezaur ale culturii noastre naţionale.

Isabela Ghergu, la violoncel, a produs o surpriză uimitoare prin naturaleţea, firescul şi delicateţea de neimaginat al evoluţiilor sale cu arcuşul şi cu degetele mâinii sale stângi pe corzile instrumentului. Eu am văzut aci, în interpretarea pe care Izabela Ghergu a realizat-o cu *Serenada Română* de Constantin Dimitrescu, scintilaţiile şi plutirea fiinţei de lumină.

Pianistul Cristian Sandrin ne-a delectat şi ne-a condus în universul ravelian, cu celebrele pagini *O barcă pe ocean* şi *Alborada del gracioso* din Suita *Oglinzi*. Cristian Sandrin a atins stadiul maturităţii artistice şi tefere. El a dat sens planurilor sonore şi contrapunctelor timbrale, cu admirabilă dicţie şi cu flux dramatic care transpare direct în imagine.

Fantezia Carmen de F. Waxman este o parafrază cu teme din foarte cunoscuta operă de Georges Bizet. Lucrarea în sine este un conglomerat de vituozităţi aparent insurmontabile, dacă nu am fi avut-o ca solistă pe Mălina Ciobanu, cu sonoritatea, cantabilitatea şi cu velocitatea condiţiei sale artistice şi instrumentale despre care putem spune că nu există nici un termen de comparaţie.

Vlad Vişinescu a transpus în sonor *Coralul în re minor* de Valentin Gheorghiu şi *Passacaglia în re minor,* Bux 161**,** de D. Buxtehude. Vlad Vişinescu este un interpret care stăpâneşte şi răspunde suveran exigenţelor acestui complex şi complicat instrument care este orga.

O remarcă specială trebuie trecută aici, scriind despre pianista acompaniatoare Clementina Ciucu-Ristea, care a avut nobleţea, discreţia şi justul accent în parteneriatele succesive, cu violonistul Mircea Dumitrescu, cu violoncelista Izabela Ghergu şi cu violonista Mălina Ciobanu, contribuind pe deplin la succesul şi la reuşita artistică a acestora.

Mircea ŞTEFĂNESCU

Interviu cu regizorul Giancarlo del Monaco

Giancarlo del Monaco, fiul celebrului tenor Mario del Monaco, a montat de curând, la Opera Națională din București, opera *Otello* de Giuseppe Verdi. Este un consemnabil eveniment pentru spațiul cultural românesc, Giancarlo del Monaco neluându-și celebritatea doar prin numele tatălui său, ci fiind el însuși o reală personalitate, având montări aplaudate deopotrivă, de public și de critică, în teatre de operă din întreaga lume. Totodată, la scara experienței și vârstei sale (s-a născut în 1943 și a debutat ca regizor în 1965), se află într-un moment de deplină maturitate și adâncime reflexivă, aspect evident și prin felul în care, cu prilejul montării de la ONB, a reconceput și reinterpretat coordonatele regizorale definite prin acest ilustru opus verdian. Am fost onorați de amabilitatea cu care ne-a acordat un scurt interviu, într-un moment de răgaz din perioada premergătoare premierei.

George Balint: *Bun venit, maestre del Monaco, din nou la București, după 25 de ani...*

Giancarlo del Monaco: Într-adevăr, prima oară am venit la invitația ministrului Marin Sorescu, care dorea să-l consiliez privitor la modul de organizare a teatrelor de operă din România. M-am bucurat să-i pot cunoaște pe mulți dintre artiștii români, ca și pe directorii de atunci ai teatrelor lirice din București și din țară.

George Balint, Giancarlo del Monaco

G.B.: *De această dată, însă, sunteți invitatul Operei Naționale din București spre a semna regia unei îndrăgite opere verdiene...*

G.d.M.: Este, fără doar și poate, o onoare și totodată o bucurie să fiu din nou aici, la invitația directorului ONB Ștefan Ignat – pe care l-am cunoscut și în calitatea sa de solist vocal – și care mi-a propus realizarea unei versiuni originale a partiturilor regizorale și de decor ale operei *Otello*.

G.B. *Un titlu așteptat să reapară în repertoriul ONB, atât pentru expresia tragică a subiectului, cât și pentru frumusețea muzicii unui compozitor ale cărui opere sunt cântate pretutindeni.*

G.d.M.: Așa este, am avut ocazia să montez această faimoasă capodoperă verdiană de peste 50 de ori, în multe teatre și, de fiecare dată, am aflat noi perspective de abordare regizorală. De altfel, este titlul cu care am debutat în compania tatălui meu, de la care am învățat reperele carismatice ale rolului titular. Dar, chiar de mai multe ori, am montat și o altă operă din creația verdiană: *Simon Boccanegra*. Revenind la *Otello*, subiectul însuși are valențe de perenitate, prin Shakespeare, iar apoi, pe plan muzical, prin Arrigo Boito – autorul libretului – și Giuseppe Verdi, ajungând la interpretări artistice superlative.

G.B.: Actuala montare accentuează pe un *Otello* mai degrabă universal sau global?

G.d.M.: Aș zice că pe amândouă, deopotrivă, tocmai pentru că drama subiectului este universală, iar țesătura relațiilor de caracter și accepțiune, globală.

G.B.: *În acest mijloc de însorit septembrie, când aveți amabilitatea de-a ne acorda prezentul interviu pentru revista Actualitatea Muzicală, vă aflați cu două săptămâni înainte de premiera având două distribuții distincte, din 29 și 30 septembrie. Cum apreciați colaborarea cu artiștii Operei Naționale din București?*

G.d.M.: Am venit la București cu două luni în urmă, pentru inițierea discuțiilor de ordin tehnic, al bugetului de producție etc. Am revenit apoi de câteva săptămâni, pentru a începe lucrul propriu-zis. Începând cu directorul general Ștefan Ignat – atât în calitatea sa de manager, cât și ca solist vocal (în rolul Jago) – colaborarea cu ONB o consider excelentă. Nu e nimic care să mă facă a percepe condițiile de lucru și relațiile profesionale specifice de aici drept sensibil diferite de cele din Europa, în general, sau din marile teatre de operă din lume. Totodată, am o colaborare foarte bună cu dirijorul Mihnea Ignat, un român tânăr, dar deosebit de talentat și bine pregătit, care, în general, își desfășoară activitatea în Spania. La fel, și deosebit de laudativ, pot vorbi despre corul condus de Daniel Jinga, ca și despre soliști – unii dintre ei fiind invitați (Francesco Anile în *Otello*, Lana Kos și Lăcrimioara Cristescu – *Desdemona*, Ionuț Pascu – *Jago*). De asemena, colaborez foarte bine cu echipa tehnică. Cele două distribuții comportă nunațe de expresivitate diferite și complementare. De altfel, *Otello* este o operă care, atât prin subiect, cât și prin muzică, oferă multiple posibilități de interpretare, oriunde și oricând.

G.B.: *Am observat că aveți ca asistent un tânăr regizor român, Alex Nagy...*

G.d.M.: Da, îmi asigură totodată o fluentă relație de comunicare și dă dovadă de mult elan, prezență de spirit și disponibilitate.

G.B.: *În plus, designul costumelor este semnat de Stella del Monaco, fiica dumneavoastră, cunoscută mai ales pentru realizările sale din lumea modei.*

G.d.M.: O întâlnire fericită, o colaborare fructuoasă împreună cu asistentul ei, Ricardo Coelho. Stella este și o maestră în arta fotografică...

G.B. Din câte am observat în timpul repetițiilor de la scenă, ați optat pentru o expresie foarte sintetizată, mergând pe geometria unor linii de forță, în care gravitatea patetismului, suavitatea inocenței și unduirile seducției veninoase intră într-o relație menită să le amplifice tușele caracteriale. Totul comportă claritatea tiparului clasic, dar și intensitatea unui tragism adus într-o cheie expresonistă.

G.d.M.: Am urmărit ca planurile de decor și mișcare să permită evidențierea fără echivoc a caracterelor. Mărimea exagerată a batistei, ca obiect-suport în dinamica intrigii, corespunde unei încărcături prevestitor-fatidice, un *casus belli*. Culoarea auriferă, ca simbol al legământului, îi dă o greutate aproape sufocantă. Iar roșul și negrul ce apar la un moment dat în costumele personajelor colective indică eterna pereche simbolică a unei judecăți radicale: *sânge-moarte*. Tăietura costumelor (în concepția Stellei) îmbină clasicul european cu tușe orientale Dacă, în general, cromatica costumelor este redusă în sensul concentrării caracterelor, decorului i se relevă preeminent anvergura unei spațialități la scara întregii scene și o solidă structurare pe principiul perechilor dihotomice lumină-umbră, plan orizontal-vertical-înclinat. Bunăoară, într-un semnificativ moment al dramei – aria lui Jago (*Credo in un Dio crudel che m'ha creato...*) –,

plafonul se prăbuşeşte încremenind ca element scenic într-o poziție înclinată ce pare să conecteze ideatic telurícul (răul, Jago) cu celestul (binele, Desdemona). În general, urmăresc ca ochiul spectatorului să poată fi permanent orientat asupra personajelor. Totodată, vizualul nu trebuie să tulbure auditivul, ci să-i confere doar, cu discreție, un cadru de expresivitate.

G.B.: *Mulțumindu-vă pentru timpul acordat, nu-mi rămâne decât să vă urez succes şi să sper la o nouă montare pe care s-o realizați aici, la Bucureşti, sau în țară.*

Interviu de **George BALINT**

Deschidere de stagiune la Opera Națională Bucureşti: *Otello*

O operă irezistibilă

În 1887, după mai mult de un deceniu de tăcere, după succesul cu *Aida*, Giuseppe Verdi revenea în atenție cu *Otello*, o operă în care propunea un nou tip de tenor, *spinto* cu o țesătură foarte joasă, aproape baritonală. De o dificultate extremă, rolul nu a fost cântat niciodată ideal, o situație

Giancarlo şi Stella del Monaco

descrisă foarte plastic de unul dintre tenorii reprezentativi pentru acest rol în perioada recentă, Plácido Domingo, în biografia sa *My First Forty Years* (1983, Penguin Books):

„Când am decis să cânt Otello, mai mulți oameni mi-au spus că sunt nebun. Mario del Monaco, spuneau ei, a avut tipul de voce potrivit pentru rol, iar vocea mea nu avea nici o legătură cu a lui. Cu douăzeci de ani mai înainte, Del Monaco fusese avertizat să nu cânte Otello pentru că vocea lui nu avea nici o legătură cu cea a lui Ramon Vinay, care cânta opera la vremea aceea, peste tot în lume. Vinay, desigur, auzise că numai un tenor cu vocea pătrunzătoare ca a lui Giovanni Martinelli ar putea cânta această muzică. Cu câțiva ani înainte, Martinelli l-a avut drept strălucitor exemplu pe Antonin Trantoul, care cântase Otello la Scala în anii '20; dar la Scala, cei care încă îşi mai aminteau primul Otello, Francesco Tamagno, îl găseau pe Trantoul complet nesatisfăcător. Există însă o scrisoare de-a lui Verdi adresată editorului său, în care compozitorul spune destul de clar că Tamagno a lăsat mult de dorit.".

Asta nu a împiedicat teatrele de operă din toată lumea să programeze cu insistență *Otello* de-a lungul ultimului secol, astfel încât avem astăzi nenumărate mărturii discografice, în studio sau *live*, precum şi o videografie impozantă numărând câteva zeci de titluri. România nu face excepție de la acest curent şi *Otello* se cântă frecvent nu doar la Bucureşti, ci şi la Cluj sau Craiova, chiar dacă penuria de tenori dramatici este evidentă. Umbra pe care o aruncă tenorii români din trecut nu e chiar aşa de prelungă încât să-i complexeze pe cei de azi: Emil Marinescu, în interbelic, de la care n-a rămas aproape nici o înregistrare, Garbis Zobian făcând furori doar la Bucureşti, Ludovic Spiess, meteoric, abia Corneliu Murgu este singurul nume de anvergură, chiar dacă mărturia sa lăsată pe disc a fost mereu criticată.

În aceste condiții, Opera Națională Bucureşti s-a străduit să aducă pe scenă cea mai bună echipă artistică pe care şi-o poate permite astăzi. Un regizor de talie internațională, Giancarlo del Monaco, foarte cunoscut pentru cele cinci producții clasice de la Metropolitan Opera în anii '90 (*Simon Boccanegra*, *Stiffelio*, *La fanciulla del West*, *La forza del destino* fiind şi transmise la TV sau cinema) precum şi o distribuție cu mulți invitați periferici marilor teatre. Francesco Anile, Ştefan Ignat şi Iulia Iasev (care va cânta într-un spectacol viitor la ONB) au fost rezerve la Metropolitan, dar numai tenorul italian a avut „norocul" să-l poată înlocui pe un Aleksandrs Antonenko în criză vocală chiar în rolul maurului. Apoi, Lana Kos, o soprană croată asociată cu regizorul, în ale cărui producții apare frecevent, lăsând o impresie bună criticii şi Ionuț Pascu, membru al Operei din Tel-Aviv. ONB a plusat şi cu dirijorul Mihnea Ignat, noua speranță a fosei bucureştene, aflat însă la primele experiențe lirice. Totuşi, această echipă nu prea aproape de excelența obişnuită a teatrelor mari a rămas datoare la multe capitole şi premiera acestui nou Otello a avut un succes inegal, punctat de prea puține momente interesante.

Teatrul auster, teatrul sărac, spațiul gol

Giancarlo del Monaco a lăsat impresia unui manifest artistic prin această producție. Toate subtilitățile penultimei opere a lui Verdi îi sunt cunoscute prea bine, căci tatăl său, Mario del Monaco, a fost unul dintre cei mai mari interpreți ai lui *Otello*, iar pentru o bună parte a iubitorilor de operă, chiar cel mai mare. Ca şi cum cunoaşterea profundă a operei ar fi dus la sublimarea completă a mijloacelor de exprimare vizuală, regizorul italian a eliminat practic decorul, simplificând la maximum şi costumele, pentru ca în fața spectatorilor să rămână doar drama şi muzica. Shakespeare, Boito şi Verdi - cuvântul şi sunetul, o reducere la esență peste care nu e nevoie, eventual e chiar interzis, să se mai intervină cu ceva.

Valentin Vasiliu (Lodovico), Ştefan Ignat (Jago), Lăcrămioara Cristescu (Desdemona), Sorana Negrea (Emilia)

foto: Steluța Popescu (ONB)

Astfel, după ridicarea cortinei, spectatorii au descoperit că pe scena operei trona o cutie supradimensionată şi întunecată, deschisă către ei, care se

umplea cu oameni intrând ca furnicile prin încheieturile sale descleiate. Era corul care trâmbița spre sală neliniștea, speranța și teama din timpul furtunii primului act, când eroul Veneției se întoarce de la război. Eroul apare și el prin spatele corului, care probabil că își trăise toate emoțiile de până atunci privind în direcția greșită, și lansează celebrul *Esultate!* din străfundurile scenei, ceea ce reduce decepționant de mult din intensitatea momentului. Apoi orgiasticul cor *Fuoco di gioia!* devine un fel de procesiune condusă de un sacerdot mascat, a cărui existență și semnificație nu se regăsește nici în piesa de teatru și nici în libretul operei. Odată ce marile scene de ansamblu s-au terminat și acțiunea a rămas la nivelul personajelor principale, capacul acelei cutii scenografice a fost coborât și fixat ca un plan înclinat, pe care, sub care, sau în

scena din ultimul Act (Sidonia Nica - Emilia)
foto: Steluța Popescu (ONB)

jurul căruia se va juca drama actelor doi și trei. Ultimul act, va primi o nouă imagerie, iatacul Desdemonei fiind transformat într-un colț al unei vaste încăperi tenebroase sugerând claustrofobia unei celule de închisoare. Luminile simpliste au punctat depresiv acest cadru general în care costumele lui Otello și ale lui Jago, niște mantale lungi fără mâneci, subliniau o atmosferă cazonă și futuristă. Pata de culoare neașteptată și incongruentă venea, nu de la Desdemona, așa cum ne-am fi așteptat, ci de la Emilia, îmbrăcată într-o fantezie vestimentară cu accente extrem orientale.

Dacă am rămâne numai cu aceste imagini, un pasionat de teatru ar putea să susure, privind fotografiile oficiale, nume și teorii: Peter Brook - spațiul gol, Jerzy Grotowsky - teatrul sărac, și reflexia românească a acestora - Andrei Şerban.

Dar spațiul gol, deprivat de scenografie, recuzită și costume care distrag atenția de la esența dramei, trebuie umplut cu viață. Chiar și în operă, unde totul e îngroșat, exagerat și rigidizat de impozitul pe care muzica îl impune teatrului. Priviți *Don Giovanni* realizat de Peter Brook la Aix-en-Provence: e atâta acțiune acolo, încât decorurile mai mult ar încurca. Priviți *Troienele* lui Andrei Şerban: participarea publicului, ca cetățean al Troiei cucerite gradează emoția asimptotic către insuportabil. La București, Giancarlo del Monaco a abandonat în prea multe momente actorii, lăsându-i să utilizeze ridicolul bagaj coregrafic al agentului de circulație. Jago scrâșnind *Credo in un Dio crudel*, cu ochii mijiți și pumnul strâns, Otello și Jago apucându-se de coate în duetul *Sì, pel ciel,* nu v-ați plictisit de acest *déjà vu* al precambrianului regiei de operă?

O operă imposibilă

Muzica putea compensa toate reproșurile de mai sus, dar n-a fost cazul, ambele distribuții suferind de tot felul de neajunsuri.

Cel mai interesant lucru a fost, pentru cei care au fost în sală în ambele seri (29 și 30 septembrie) să urmărească două voci complet diferite într-un rol de vis pentru orice tenor. Căci Francesco Anile a început ca bariton, iar specialitatea sa sunt rolurile dramatice, iar Daniel Magdal este unul dintre rarii tenori spinto din România. Cu alte cuvinte, am avut de comparat vocea selenară și întunecată a italianului cu cea solară și luminoasă a românului. Sigur, am fost tentați să visăm la un duel Vinay - Martinelli, *toutes proportions gardées*, însă chiar ideea unei confruntări s-a dovedit deplasată. Odată ce demonstrațiile de forță cu care începe rolul (*Esultate!* apoi *Abasso le spade!*) s-au terminat, lăsând o impresie înclinată mai mult spre „nu e chiar rău" decât spre registrul exclamativ, duetul Desdemona - Otello din primul act a arătat căAnile nu are cu ce cânta pasajele lirice, expunând cu indecență o voce detimbrată și gâtuită, care mai mult vorbea decât cânta, confirmând nepăcut că vocea accea se potrivea cu alura bătrânească și truculentă a artistului. De partea celalată, deși s-a descurcat mult mai bine, chiar și prin comparație cu evoluțiile sale anterioare din vechea producție a Verei Nemirova, Daniel Magdal a arătat că rolul îl depășește: acest Otello, cu greu ar putea fi catalogat drept eroic, cu atât mai puțin nobil, remarcabilă fiind totuși știința cu care a reușit să mențină un control permanent asupra vocii, într-un discurs care a rămas totuși foarte liniar.

Lana Kos a etalat un timbru liric de o frumusețe ce nu poate fi negată, dar totuși ceva a lipsit, vulnerabilitatea, mai mult jucată decât cântată, în timp ce Lăcrămioara Cristescu a căzut în toate capcanele exagerărilor veriste, deși vocea ei de soprană *spinto* îi permitea să domine rolul și să-l rezolve în limitele bunului gust.

Ionuț Pascu a fost foarte sigur pe el, într-ul rol de bariton despre care Verdi spunea că ar putea fi cântat *mezza voce* în cea mai mare parte. Timbrul și-a mai pierdut din rotunjime și din substanță, însă baritonul a compensat printr-o frazare inteligentă, personală chiar. În fine, Ștefan Ignat a frazat neglijent și a părut mereu superficial, bazându-se pe

Ştefan Ignat (Jago), Daniel Magdal (Otello)
foto: Steluța Popescu (ONB)

timbrul său impozant, iar efectul schimbărilor brușe de ritm a fost provocarea de decalaje în orchestră.

Rolurile secundare au fost interpretate competent de membrii ansamblului ONB, menținând coerent spectacolul muzical, în ciuda unui cor care a sunat ca o orgă monumentală, uniform și luându-se parcă la întrecere cu fosa în a cânta cât mai tare.

Mihnea Ignat a impregnat orchestra de culori simfonice, dar i-a lipsit simțul dramei, înecând în monotonie pasaje de un dramatism memorabil.

În aceste condiții, opțiunea de a prezenta câte un singur spectacol cu fiecare distribuție, deși neeconomică, arată și că Opera Națională București nu aștepta un triumf la premieră, ci miza mai mult doar pe noutatea deschiderii stagiunii de toamnă.

Caseta tehnică: 29, 30 septembrie, la Opera Națională București

Giuseppe Verdi: *Otello*

Regie, decor și lumini: Giancarlo del Monaco, Costume: Stella del Monaco, asistent costume: Ricardo Coelho, Asistent regie: Alex Nagy

Francesco Anile/Daniel Magdal (Otello), Lana Kos/Lăcrămioara Cristescu (Desdemona), Ionuț Pascu/Ștefan Ignat (Jago), Andrei Lazăr/Liviu Indricău (Cassio), Șerban Cristache/George Vîrban (Roderigo), Marius Boloș/Valentin Vasiliu (Ludovico), Sidonia Nica/Sorana Negrea (Emilia), Filip Panait/Iustinian Zetea (Montano)

Orchestra și Corul Operei Naționale București, Maestru de cor: Daniel Jinga, Dirijor: Mihnea Ignat

Alexandru PĂTRAȘCU

Juan Diego Flórez față cu mediocritatea

Juan Diego Flórez a venit la București la apogeul carierei. E totuși un progres: Pavarotti a cântat în România o singură dată, în turneul său de adio, iar José Carreras – mult după ce se retrăsese de pe scenă. Însă povestea prezenței

foto: Manfred Baumann

unuia dintre tenorii de top ai planetei lirice de astăzi a început cu aproape un an în urmă, atunci când era anunțat pentru Gala Operelor Naționale din Decembrie 2017. Dna Beatrice Rancea, directorul interimar de atunci al ONB, avea o slăbiciune pentru gale (toate „grandioase"), care ajunseseră să enerveze publicul. Onorariul lui Flórez a fost un scandal la acea vreme: 120.000 de euro, o concupiscență financiară care a costat-o în final pe Rancea fotoliul de director al Operei Naționale. Nimeni nu bănuia că suma nu era nemaivăzută pentru Primăria Bucureștiului, finanțator prin Creart al acelei gale. În toamnă, administrația condusă de Gabriela Firea tocmai îi plătise Angelei Gheorghiu o sumă și mai mare: 150.000 de euro pentru un concert în piață, cu intrare liberă, cu mult crossover muzical.

În culisele Operei și ale puterii, se promitea că JDF va veni totuși la București la o dată ulterioară și nu pentru o gală în care să cânte două arii și o colindă (cum fusese cazul lui Roberto Alagna în 2016), ci un recital întreg, pe alți bani. Pe cu totul alți bani, despre care n-am mai aflat nimic niciodată (nu că ar fi obligatoriu, cu tot scandalul de atunci). Preludiul acestui recital nu se oprește aici, căci numele tenorului a rămas cumva legat de cel al directoarei Operei din Iași, care s-a trezit cu o știre în presa locală ce-l anunța pe Flórez într-o apariție la un alt spectacol îndoielnic din capitala Moldovei, știre dezmințită nervos de Beatrice Rancea: *Menționăm faptul că tenorul Juan Diego Flórez nu urmează să susțină NICIUN (subl. n.) spectacol în cadrul Operei Naționale Române Iași.*

Se poate însă ca onorariul lui Juan Diego Flórez să fi fost redus substanțial. Așa se explică prezența sopranei Teodora Gheorghiu în acest recital, deși cota ei artistică este cu mult sub cea a tenorului peruan: patru arii fiecare și două duete, cu o simetrie perfectă și la *encore*, câte o arie, plus un duet.

Dramaturgia concertului părea logică în a acorda mici pauze de odihnă celor doi soliști, programând în acest timp trei momente orchestrale. Dar, odată ce instrumentiștii ansamblului ONB au fost scoși din fosă, defectele lor au fost și mai vizibile. Uvertura *Bărbierului din Sevilla* a fost o plictiseală absolută, împănată de greșeli tehnice, Mihnea Ignat dirijând cât se poate de pătrat și ucigând tot ce era spumant în partitură. Ceva mai bine a fost *Intermezzo* din *Manon Lescaut*, pentru ca interludiul din *La traviata* să atingă noi valențe de flașnetăreală pustiită de orice urmă de suflet.

Juan Diego Flórez se află într-un moment al carierei când vocea sa suferă modificări, ceea ce-l face să abordeze un repertoriu mai greu decât cel din operele lui Rossini. Strălucirea metalică a supraacutelor cu care făcea senzație acum un deceniu în *La fille du régiment* sau *I puritani* s-a umbrit, chiar și față de acum trei ani, când l-am văzut la Viena în *Don Pasquale*. În schimb, tenorul a câștigat în frazare și în subtilitatea cu care nuanțează la infinit tot ce cântă, reușind să rețină permanent atenția chiar și a celui mai accidental spectator. În nici un caz nu o să analizez fiecare arie pe care a cântat-o, dar exemplară a fost *Che gelida manina* din *La bohème*. O arie nelipsită din repertoriul tuturor marilor tenori din trecut, a căror tandrețe și căldură a preluat-o, dar rămânând el însuși, și un Do (*la speranza*) atacat cu o naturalețe dezarmantă mă fac să cred că Flórez va avea un viitor în verism comparabil cu succesul pe care l-a avut în belcanto. Dar dacă tot au cântat întreg finalul actului întâi din *La bohème,* n-am înțeles de ce succesiunea ariilor a fost inversată, iar duetul împins tocmai la bis, când ordinea din operă ar fi satisfăcut foarte bine formatul unei arii pentru fiecare artist, cu un duet la sfârșit…

La polul opus a fost scena din *Il pirata* a Teodorei Gheorghiu, rolul depășind cu mult limitele expresive ale sopranei. O alegere cu atât mai greu de explicat, cu cât umbra pe care o aruncă Maria Callas în această operă e foarte vizibilă și astăzi. Acolo unde Callas își controla vocalizele într-un mod ce o făcea să pară nebună, Gheorghiu țipa de mama focului, făcând să tresară speriați spectatorii în scaune. Și-așa această soprană nu e genul care să captiveze necondiționat publicul, diferența de calibru artistic față de Flórez a fost evidentă și aparițiile ei au ajuns să pară mai multe și mai terne decât ar fi fost dacă ar fi cântat într-un recital alături de vreun tenor de-al casei. Să ne aducem aminte că la concertul lui Plácido Domingo din anii '90 parteneră i-a fost Angela Gheorghiu, aflată la începutul carierei, dar care a făcut o impresie mult mai puternică, deși a cântat practic numai câteva duete cu tenorul spaniol. Așa ar fi fost și acum dacă Teodora Gheorghiu s-ar fi limitat la duetele din *Lucrezia Borgia*, *La traviata* și cel de la bis, din *La bohème.*

În fine, dirijorul Mihnea Ignat nu s-a ridicat la nivelul elogiilor din caietul program. După o poticneală a orchestrei, la un pas de oprire completă în prima arie a sopranei (*Com'e bello* din *Lucrezia Borgia*), nici măcar rolul de acompaniator nu

a fost dus până la capăt, uitând deseori să tempereze nivelul sonor al unei orchestre neacomodate cu scena, astfel încât Flórez a fost acoperit copios în mai multe rânduri, până când, la bis, tenorul a oprit-o pur şi simplu pentru a cânta finalul canţonetei *Granada*. Tot Mihai Ignat va dirija şi premiera (singura) stagiunii de toamnă, *Otello*, şi nu sună deloc încurajator. Dar să nu comparăm mere cu pere. Un recital e altceva decât o operă.

La finalul acestui concert al cărui cap de afiş a fost la înălţimea aşteptărilor rămâne regretul evident şi repetat al eşecului managementului ONB de la Revoluţie încoace de a invita un mare artist să cânte un rol într-o operă, în afară de românii care revin acasă (deşi nici Angela Gheorghiu n-a făcut decât tot recitaluri). De vină este incapacitatea de a programa o stagiune serioasă, nu scuza eternă că nu există bugete multianuale.

Aşa a început noul sezon operatic la ONB. Cu specialitatea managerilor de operă români: „o lovitură de imagine". Dar să remarc şi faptul că a fost, de asemenea, o lovitură dată publicului. Enorm de multe invitaţii, cu acces în parcare numai pentru notabilităţi. Nu cumva să se enerveze cineva din nomenclatura politică din cauza înghesuielii şi să strice echilibrul fragil al unui mandat interimar obţinut în ciuda a două eşecuri la concursul pentru ocuparea postului. În acelaşi timp şi o falsă imagine a unui sezon de toamnă-iarnă care continuă pe aceeaşi linie cu cel din primăvară, prin alungarea producţiilor moderne (un singur *Rigoletto*, un singur *Falstaff*, un singur *Così*, nici un *Fidelio* etc.). Un sezon în care afli distribuţiile cu multe zile după ce biletele s-au pus în vânzare, un sezon în care ora de începere a spectacolelor ţine departe de Operă tinerii care muncesc în nordul capitalei.

Alexandru PĂTRAŞCU

Articol preluat cu acordul autorului de pe https://despreopera.com/2018/09/08/

David Garrett, *Explosive*

Aceeaşi lună, aceeaşi zi, aceeaşi scenă, dar la un an distanţă: Sala Palatului, 14 septembrie 2018 versus 14 septembrie 2017! Atunci, alături de Filarmonica della Scala dirijată de Riccardo Chailly, interpretând *Concertul pentru vioară şi orchestră* de Ceaikovski (şi, în bis, *Sarabanda* din prima Partită bachiană) acum construind un show în cadrul turneului "*Explosive Live!*", însoţit de muzicieni dintr-o zonă a showbiz-ului pe care David Garrett o cultivă constant, motivat de atracţia dovedită încă din adolescenţă pentru tipologia *crossover*.

Împreună cu instrumentiştii Franck van der Heijden – chitară, compozitor şi director muzical al ansamblului, Marcus Wolf – chitară, Jeff Allen – chitară bas, John Haywood – claviaturi, Jeff Lipstein – percuţie, atipicul Garrett a îmbinat, în amplul recital oferit publicului român, stiluri şi maniere diferite cu acea lejeritate de exprimare proprii tuturor vârfurilor interpretative. Nonconformistul violonist şi-a respectat statutul valoric şi de această dată, convingerea sa fiind că principala virtute a unui performer este comunicarea sensibilă, nu doar prin intermediul accesibilităţii repertoriului ci şi prin contactul direct cu spectatorii pe care şi-a dorit să şi-i apropie.

foto: Marius Vâjoaica

Personalitatea lui Garrett a dominat efectiv scena pe parcursul a două ore de program, în decursul cărora s-au derulat repere arhicunoscute iubitorilor artei sunetelor precum prima parte din *Concertul în sib minor op. 23* de Ceaikovski (adaptată pentru vioară) şi *Vara* din Anotimpurile lui Vivaldi, alături de multe alte piese incluse în albumele ***Explosive*** (2015 – *Dangerous*, *Explosive*, *Lose Yourself*, *Adventure Island*, *Midnight Waltz*, *They don't care about us*, *Furious*), ***Rock Revolution*** (2017 – *Superstition*, *Born in the USA*, *Bitter Sweet Symphony*, *Killing in the name*, *Purple Rain*, *Fix You*, *You're the Inspiration*, *Nah Neh Nah*, *One moment in time*), ***Music*** (2012 – *Viva la vida*, *Music*, *Sabre Dance*), ***Rock Symphonies*** (2010 – *Kashmir*, *Live and let die*) şi titluri de succes ca *Let it go* (din animaţia *Frozen*), *Ghostbusters* (din coloana sonoră a peliculei cu acelaşi nume), ori *Paradise* (versiunea proprie a piesei formaţiei Coldplay).

foto: Marius Vâjoaica

Cu certitudine, David Garrett face parte din categoria violoniştilor care mizează pe efectul multitudinii pasajelor de virtuozitate redate cu strălucire, pe cel al energiei degajate de dinamismul tipologiei rock, dar şi pe căldura şi atractivitatea pasională a trăsăturilor "clasice" de arcuş în piesele preponderent lirice. Demnă de remarcat – mai ales în contextul acestui repertoriu eterogen – mi se pare a fi originalitatea structurării timbrale şi ritmice a cover-urilor (un exemplu relevant fiind, printre altele, concepţia utilizării pedalboards-ului în *Viva la vida*), reinterpretarea creativă a hiturilor aducând un plus de culoare fluidului sonor. Despre piesele compuse de Garrett în colaborare cu Franck van der Heijden şi John Haywood pot spune că au încântat publicul, *Furious* şi *Midnight Waltz* conturând doi poli opuşi din punct de vedere expresiv care au valorificat şi aptitudinile tehnice dar şi apetenţa către desfăşurările melodice de amplitudine, virtuţi special cultivate de violonistul german pentru a-şi impresiona auditoriul.

"Duelul" muzical dintre instrumentele electrice mânuite de către David Garrett şi Franck van der Heijden a întregit imaginea veritabilului tur de forţă al solistului, asumat *live* ca un ritual spectacular de care doar un artist complet este capabil. Un artist care, străbătând de mai multe ori sala cu un firesc cuceritor, ne-a demonstrat cu abilitate că între stiluri, genuri şi forme se pot proiecta punţi, se pot recrea dialoguri şi experimenta trăiri emoţionale complexe. Un artist care aduce cu sine bucuria vizibilă de a se dărui ***Exploziv***: David Garrett!

Loredana BALTAZAR

Anderson and Roe

Ediția a doua a Festivalului Majura Duo, un proiect al Asociației Majura Christ, fondată de pianistele Steluța Radu și Viorica Rădoi, s-a deschis cu recitalul duo-ului pianistic Anderson &Roe. Festivalul, la început o completare firească a Concursului Internațional de Duo „Suzana Szörenyi", devine în fiecare an mai strălucitor - un proiect unic ce aduce pe scenele Ateneului, sălii Auditorium a MNAR (Sala mică a Palatului) și Sălii Radio cele mai bune formații de două piane din țară și din străinătate, alături de duo-uri voce-pian câștigătoare ale concursului din anul precedent.

Nu se putea imagina o deschidere mai glorioasă a Festivalului din acest an! Este suficient să-i vezi pe Greg Anderson și Elizabeth Joy Roe în orice piesă din repertoriul pe care îl lărgesc permanent cu noi transcripții proprii, ca să realizezi că "cel mai dinamic duo al acestei generații", cum îi vede San Francisco Classical Voice și "starurile rock ai muzicii clasice" (Miami Herald) nu sunt simple etichete promoționale, ci o realitate.

Greg Anderson, Elizabeth Joy Roe

Recitalul a început cu *Variațiunile pe o temă de Haydn*, op. 56b de Johannes Brahms. De la primele sunete ale temei a părut că se aude nu un duo, ci un singur pianist de mare clasă. Dincolo de sincronia și virtuozitatea fără cusur, ciclul a avut o construcție impecabilă, în care cețurile nordice din Variațiunea I au contrastat cu vivacitatea Variațiunii a II-a, netezimea Variațiunii a III-a a evoluat natural spre caracterul rezervat și misterios al celei de a IV-a, acordurile rapide din variațiunea a VI-a și cele repetate din următoarea variațiune au sunat ideal – nu s-a decelat nimic greoi, ostentativ sau pompos. Pianissimo-ul Variațiunii a VIII-a (poco presto) și atmosfera discretă, de subestimare voită a primelor măsuri din final, urmată de un mare crescendo au încoronat o arhitectură pe cât de frumoasă, pe atât de captivantă pe planul dramaturgiei muzicale.

După Brahms, cei doi au adresat auditorilor un discurs în antifonie la microfoane, exprimându-și admirația față de pitorescul local și entuziasmul pentru căldura publicului. Pentru cine nu cunoaște stilul *Pops series* al orchestrelor nord-americane (Statele Unite și Canada) sau pentru publicul mai conservator, spontaneitatea aparentă a discursului poate crește simpatia; pentru cei obișnuiți cu stilul *entertainer*-ilor noului continent, superlativele și clișeele de limbaj par formale și dau impresia de déjà vu. În ambele cazuri, momentul de captatio benevolentiae a publicului pregătește schimbarea de atmosferă și detensionează.

Partea I din *Sacre du printemps*, prezentată în câteva fraze explicative auditoriului, apoi cântată la 4 mâini, pe dinafară, ca de altfel tot recitalul, a fost spectaculoasă, chiar dacă criticul cârcotaș ar putea găsi infime noduri în papură, ca sonoritatea puțin prea carnală sau mordentul uneori prea răspicat din solo-ul fagotului de la început, la Elizabeth Roe. În schimb, o discretă sacadare care nu se aude la alte ansambluri a făcut ca toată introducerea să nu pară prea păstoasă, ci să se asemene modelului ideal orchestral, cu diferențe timbrale foarte pronunțate. Pianissimo-urile din *Danses des adolescentes*, octavele febrile din *Jeu du rapt*, sunetul poetic, venind parcă din depărtari în *Rondes printanières*, au fost splendide. S-au putut auzi toate adaosurile de la lemne, scrise cu note minuscule în partitura pentru patru mâini și omise de obicei din comoditate, alături de schimbări foarte reușite ale partiturii originale: începutul din *Jeu des deux cités rivales* și *Cortège du sage* au sunat diferit, mult mai masiv și amenințător la partea Secundo (Anderson). Duo-ul este renumit și pentru transcripțiile sale; unele, ca *Dansul săbiilor* de Haciaturian, sunt deja cântate în lumea întreagă. Am regretat că *Sacre du printemps* a figurat doar cu partea I, dar, cum a spus și Greg Anderson în primul discurs, prioritară a fost varietatea programului.

A urmat aria *Lo, la miezul noptii* din *Bachianas Brasileiras nr. 5*, de Heitor Villa Lobos, transcrisă de cei doi pentru două piane. Elizabeth Roe a anunțat publicul în prealabil că au urmărit redarea unor mirosuri, șoapte, foșnete, zgomote ale insectelor în atmosfera care combină reminiscențe din Bach cu ecouri ale muzicii braziliene. Interpretarea a depășit cele spuse – oricum binevenite, Villa Lobos fiind cântat destul de rar la București.

În următoarea rostire către public, duo-ul a anunțat vânzarea la pauză, în rotonda Ateneului, a unor Cd-uri și partituri ale transcriptiilor lor, care s-au epuizat foarte repede, interpretările pianiștilor făcându-le cea mai bună reclamă. Azi, artistul a devenit o instituție în sine, în colaborare strânsă cu casa de impresariat. Duo-ul Anderson&Roe excelează și în acest sens: dincolo de muzica "pură", cei doi fac clip-uri promoționale pentru pianele Steinway, au rețete culinare proprii pe site - tot în spiritul politicii publicitare actuale a unor institutii muzicale nord-americane. Chiar și schimbarea costumelor la pauză face parte din strategia de imagine a starurilor pop. M-am întrebat câtă nevoie e de toate acestea, cand performanța artistică în sine e atât de înaltă. În măsura în care totul e asimilabil în postmodernism, într-o vreme când accesibilitatea a devenit un criteriu al succesului (nu spunea oare Kenneth Clark ca unanimitatea caracterizează receptarea capodoperelor?) iar lumea se îndreaptă spre ștergerea granițelor geografice, istorice, socio - culturale, biologice, într-un moment când diversitatea și fluidizarea sunt motto-ul general, abolirea limitelor între clasic și pop a devenit de mult ea însăși o metodă clasică și un idiom popular. Piedestalul artistului îl privește adesea de sus pe cel al compozitorului sau chiar al genului, rămas în umbră. Și totuși, uneori, clinchetul cuvintelor lui Robert Browning, "less is more" se mai face auzit în mintea unor nostalgici ai esențelor.

Libertango al lui Astor Piazzolla transcris de cei doi, cu pian preparat - Elizabeth Roe apăsând cu palmele anumite corzi ale pianului pentru ca sunetele claviaturii lui Greg Anderson să-și schimbe timbrul - a oferit un spectacol în care gesturile, privirile, interacțiunea protagoniștilor au amplificat efectul muzical admirabil.

După pauză, cei doi au cântat la patru mâini aranjamentul propriu al unei selecțiuni de *Patru scene din West Side Story*, repetând în prealabil cu publicul strigătul

"Mambo!", ceea ce a mărit entuziasmul general. Acesta s-ar fi manifestat oricum, rafalele sonore (oare puţin mai rapide doar la Gustavo Dudamel? în orice caz mult mai clare şi mai incisive la pian), ritmurile latino, glissando-urile, vârtejurile, fierberea şi exploziile temperamentale aproape egalându-le pe cele din clipul publicitar al duo-ului pentru pianul Steinway Spirio. *Mambo*, *Tonight*, *Somewhere* şi *America* au fost un superb omagiu adus lui Leonard Bernstein, de la a cărui naştere s-au împlinit în septembrie 100 de ani.

Baletul din opera *Orfeu şi Euridice* de Gluck, la patru mâini, a fost un moment de calm înaintea Fanteziei *Carmen* de Bizet la două piane. Transcripţia lui Anderson & Roe a sunat mai bine decât la multe orchestre. Claritatea planurilor sonore, diversitatea timbrelor, precizia intenţiilor, contrastele, izbucnirile, finalul fulminant şi perfecta înţelegere dintre cei doi au creat un adevărat regal. Succesul a fost, bineînţeles, imens. Duo-ul a răsplătit publicul cu *Ragtime alla turca* (Mozart s-ar fi amuzat, probabil, si el), apoi cu celebrul *What a Wonderful World* în aranjament propriu şi cu *Dansul săbiilor* de Haciaturian, frenetic şi în acelaşi timp cu "frâne" pianistice perfecte. Acest fel de a face muzică - aparent fără efort, spontan, adesea cu zâmbetul pe buze - provine, cred, dintr-o atitudine proaspătă faţă de cele învăţate; asimilarea totală şi rodarea îndelungă a deprinderilor tehnice permit o poziţie eliberată, esenţial creativă faţă de textul şi spiritul partiturii. Aproape totul devine posibil, prejudecăţile despre repertoriu sau despre comportamentul scenic în muzica clasică nu-şi au locul. Se aude ceea ce trebuie, nu există impedimente tehnice sau inhibiţii puriste: spontaneitatea în rigoare e o frumoasă moştenire de la Leonard Bernstein, a cărui aură a planat peste întregul concert-spectacol.

Recital de muzică românească pentru duo pianistic

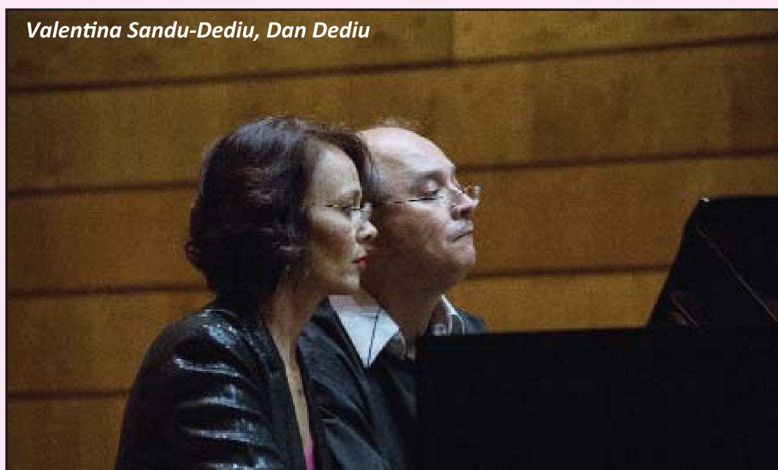
Spre deosebire de concertul de deschidere a festivalului, cu repertoriu eclectic, programul celei de a doua seri – dublu recital, la Sala mică a Palatului, a fost construit pe doi piloni: muzică pentru pian la patru mâini de Dan Dediu, în duo cu Valentina Sandu-Dediu şi piese pentru două piane de Livia Teodorescu-Ciocănea, interpretate de compozitoare împreună cu Violetta Ştefănescu.

Concertul-seară de autori s-a desfăşurat sub semnul seriozităţii, fără vreo manevră premeditată de seducţie a publicului şi fără discursuri explicative. Muzica a fost lăsată să vorbească singură, deşi piesele ofereau suficient material de exploatat pe plan verbal şi vizual – gestual. Valentina Sandu-Dediu şi Dan Dediu au cântat cu virtuozitate şi mult rafinament *Fantasia fantomagica sul nome B.E.C.H.*, op. 97 din 2002 pentru pian la patru mâini. Cei doi au o pianistică similară, dar austeritatea comportamentului Valentinei Sandu intră într-un joc subtil cu prezenţa proteică a lui Dan Dediu; astfel dinamica celor doi este complementară. Meşteşugul cu care Dediu creează patru dansuri - tango, vals, bolero şi ragtime pornind de la motivul B.E.C.H. rivalizează doar cu imaginaţia sa inepuizabilă şi cu umorul său fin. De la sonorităţile pe alocuri nostalgic – skriabiniene din *Tango* şi până la coda rapidă, ca o frântură dintr-un perpetuum mobile dominat de o melodie jucăuşă în registrul acut, *Fantasia Fantomagica* e construită ingenios, pe principiul eliminării treptate a unor motive muzicale pregnante ce revin în scenă ca personaje cu contururi foarte precise. Astfel, dramaturgia lucrării pune în balans şi noţiunile de rarefiere şi densificare, de aglomerare şi reducere la esenţă.

Tot imaginea unei scene de teatru o evocă şi ciclul *Idile şi Guerrille*. Dedicate Dulcineei, lui Beatrice, Ofeliei şi Margaretei, *idilele*, ipostaze ale feminităţii idealizate, reînvie aproape pictural personajele, într-o viziune care sublimează emoţiile şi le protejează cu ironie blândă. Armoniile savuroase, cu colorit de jazz, o plasează pe Dulcineea într-un fel de prezent continuu, până la dispariţia ei bruscă, ce o aminteşte pe cea a lui Scarbo. Beatrice pare a avea o voce de mezzo-soprană – melodia curge în registrul mediu, iar figuraţiile din acut trimit mai degrabă la îngerii lui Fra Angelico decât la monumentalitatea lui Giotto. Ofelia şi Margareta au şi ele conotaţii umoristice. Multă sfioşenie şi pudoare transpar în aceste portrete – omagii, în ciuda delectatio morosa pomenită de autor într-o prezentare a piesei, iar hazul în doze perfecte este, cred, pavăza unei emotivităţi deosebite. *Guerrillele*, energice, nervoase apar ca adevărate dueluri, într-o desfăşurare ce foloseşte contrastele succesiv şi simultan. Opoziţia dintre diatonic şi cromatic, melodic şi armonic, giusto şi rubato, feminin şi masculin, luminos şi sumbru e stăpânită cu măiestrie– universul lui Dediu, mereu surprinzător, e dominat de un intelect puternic şi de o sensibilitate pe măsură.

Cei doi pianişti au excelat prin virtuozitate şi precizie; sincronizarea lor a fost impresionantă mai ales în *Guerilla 2*, foarte dificilă şi spectaculoasă, scrisă în acorduri săltăreţe şi ritmuri sincopate. Muzica lui Dan Dediu are întotdeauna o eleganţă de tip clasic a formei şi un raport optim între "ce" şi "cum", între idee şi mijloace de expresie; mi-l aduc aminte pe Ştefan Niculescu, acum vreo 30 de ani, asemuindu-l cu Mozart.

Nocturniana – fantezie pentru două piane după Nocturna op. 27 nr. 2 de Chopin, cu Violetta Ştefanescu la pianul I şi compozitoarea la pianul II- a deschis partea a doua

Valentina Sandu-Dediu, Dan Dediu

a serii, dedicată creaţiei Liviei Teodorescu-Ciocănea. Am putut admira capacitatea de a parafraza şi dezvolta elemente stilistice tipice lui Chopin: triluri şi pasaje rapide sinuoase, cu melodică expresivă, s-au suprapus peste un discurs muzical dens, cu zone disonante, impresia generală fiind de impasto în tente sumbre. Vulnerabilitatea lui Chopin şi idiomul său specific care combină precizia clasică cu dispoziţia romantică s-au reliefat într-o viziune post-modernă ce trimite nu atât la romantismul primei jumătăţi a secolului XIX, cât la simbolism. Metafora omniprezentă elimină ghilimelele; atmosfera onirică plasează piesa în zona inconştientului, a predominanţei intuiţiilor.

Magna Mater-Cybele pentru două piane, un tribut adus înțelepciunii feminine primordiale, lucrare monolitică, sugerând regnul mineral în opoziție cu vibrația vieții, a scos în evidență, prin contrast, avantajele unui limbaj stilistic unitar. Distanța dintre cele două piane a contribuit la efectele sonore stereo şi la sugestia unor spații mari.

Violetta Ştefănescu, Livia Teodorescu-Ciocănea

Sonatina buffa – Omagiu lui Charlie Chaplin pentru pian la patru mâini din 1986, o piesă de tinerețe a autoarei, dinamică, cu schimbări bruşte, a sunat masiv, cu prea multă pedală; abundența informației cere contururi mai clare şi eliminarea surplusului. Ansamblul, temperamental potrivit, mai poate încă beneficia de o mai mare diversificare a tuşeurilor.

Dincolo de plăcerea de a auzi muzică românească a zilelor noastre excelent interpretată, întregul program al serii a dat naştere unei sumedenii de gânduri despre artă în general, despre predilecția pentru clasic sau romantic, despre detaşare şi fuziune, despre filonul baroc-romantism şi multe altele.

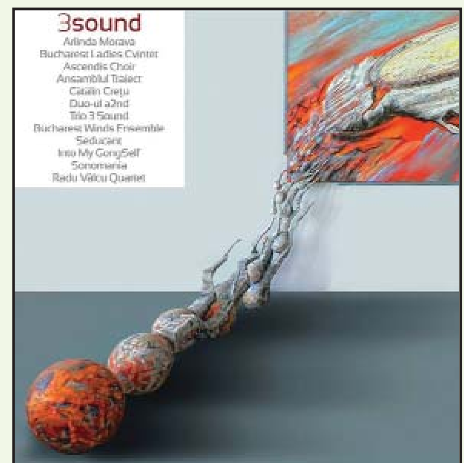
Nu se poate încheia fără a omagia organizarea impecabilă a Festivalului datorată muzicologului dr. Mioara Bâscă, manager de proiect, pianistelor Steluța Radu şi Viorica Rădoi, fondatoare ale Asociației Majura Christ şi grupului de lucru alcătuit din pianistele Viorela Ciucur, Ana Maria Ciornei şi muzicologul Benedicta Pavel.

Cronici de Lena VIERU CONTA

Un titlu inedit pe harta festivalurilor bucureştene: 3Sound Festival

Înțelegerea evoluției muzicii contemporane româneşti în context european este necesară pentru pentru o semnificativă integrare culturală, iar Muzeul Municipiului Bucureşti a susținut acest demers printr-un festival care s-a desfăşurat pe parcursul a zece zile, în perioada 14 – 23 sept. 2018.

3Sound Festival a urmărit prezentarea muzicii unor importanți compozitori români şi străini. Am pornit de la premise că fuziunea între muzica contemporană şi spațiul "neconvențional" - muzeul, este vitală pentru cultura muzicală românească la nivel european şi mondial. Am conceput acest eveniment ca pe un dialog cultural, o apropiere între trei instituții semnificative: Muzeul Municipiului Bucureşti, Uniunea compozitorilor şi muzicologilor şi Uniunea interpreților din România. Au fost prezentate lucrări devenite repere clasice ale înnoirii de limbaj şi stil ale contemporaneității. Publicului i s-a oferit opurtunitatea de a-şi lărgi orizontul cultural şi de a pătrunde în acest spațiu muzical fiind stimulat suflul nou al muzicii contemporane prezentat în contextul muzeal ca o posibilă integrare istorică, o imagine a viitorului cultural.

Denumirea festivalului, **3Sound**, vine de la cele 3 tipologii de emisie sonora posibile, prin care se poate construi discursul muzical: vocea umană, instrumentele de suflat (acționate prin suflu şi atingere) şi instrumentele acționate doar prin atingere (instrumente cu clape, corzi şi percuție). Enumerăm soliştii şi ansamblurile participante, menționând şi numele compozitorilor din programele acestora:

1. Soprana Arlinda Morava alături de **BUCHAREST LADIES CVINTET**, şi Quintetul vocal **ASCENDIS**, condus de Dirijorul Eduart Dinu, cu lucrări de Christian Alexandru Petrescu, Tiberiu Brediceanu, George Enescu, Ciprian Porumbescu, Cesk Zadeja Tonin Arapi, Kico Kono (Albania).

2. Anasamblul **TRAIECT**, înființat şi dirijat de Sorin Lerescu, format din Geanina Săveanu-Meragiu - vioară, Viorica Nagy - violoncel, Georgeta Radu - percuție, Alexandru Hanganu - flaut, Andrei Podlacha - pian, Răzvan Gachi - clarinet, Cătălin Bucerzan – trombon, cu lucrări de Sorin Lerescu, Liviu Dănceanu, Eve Duncan (Australia), George Balint, Filip Pavlov (Bulgaria), Octavian Nemescu, Joshua Chan (Hong Kong), Laura Ana Mânzat.

3. Compozitorul Catalin Crețu, într-un performance interactiv de traducere a gesturilor în sunet şi imagine, prin medierea noilor tehnologii.

4. Duo-ul **a2nd** (a duo non divisi) alcătuit din flautiştii Ana Chifu (Orchestra Națională Radio din Atena) şi Zacharias Tarpagkos (Opera Opera Națională din Atena), cu lucrări de Doina Rotaru, Diana Rotaru, Vassilis Kitsos, Adrian Enescu, Dinos Constantinidis, Antonis Rouvelas, Zesses Seglias.

5. **TRIO 3 SOUND**: Maria Chifu - fagot, Olga Podobinschi – pian şi Mihaela Pletea – soprano, cu lucrări de Sorin Lerescu, Felicia Donceanu, Cătălin Ştefanescu, Jiri Pauer, Sérgio Assad, Răzvan Orbişteanu.

6. **BUCHAREST WINDS ENSEMBLE**: Amalia Iordache - flaut, Valentin Ghita – oboi, Flaviu Luduşan – clarinet, Dumitru Dumitrache - corn, cu piese semnate de Constantin Bobescu, Béla Bartók, Elmer Roderik, Ion Scărlătescu, Vasile Jianu.

7. **SEDUCANT** – grup sincretic de muzică, dans şi proiecție, având la bază tradiția şi avangarda, alcătuit din Maria Chifu - fagot, Olga Podobinschi - pian, Mihaela Pletea - soprană, cărora li s-au alăturat Emil Vişenescu – clarinet, Alexandra Poenaru şi Lucian Martin - dans şi coregrafie, cu lucrări de Enescu, M. Negrea, T. Brediceanu, Violeta Dinescu, Luciano Berio, Dumitru Capoianu, Lucian Zbarcea, Doina Rotaru.

8. proiecte interactive experimentale (*Into My GongSelf* şi *Into the Gong Self* –la graniţa între muzică live, sculptură sonoră, performance, ritual şi meditaţie, o provocare, pentru artişti şi pentru public, de a experimenta *trans-realismul arhetipal*. Noua orientare estetică şi spirituală, fondată de compozitoarea Mihaela Vosganian, îşi propune, pe de-o parte, o reiterare a funcţiilor primordiale ale artei – ritualică, cathartică, extatică şi vindecătoare, iar pe de altă parte, să exprime o forma nouă a *trans-realului*, acea realitate trans-personală, rezultată din extinderea conştiinţei, prin tehnici spirituale, inclusiv cele de visare lucidă în realizarea semnată de Mihaela Vosganian & Raluca Ghideanu - concept artistic, Liliana Iorgulescu - concept coregrafic şi regizoral, Mihaela Vosganian, Armine Vosganian, Liliana Iorgulescu, Raluca Ghideanu – performeri.

9. Ansamblul **SonoMania** - director artistic şi dirijor Diana Rotaru, compus din Mihai Murariu - pian, Eugen-Bogdan Popa - violoncel, Raluca Stratulat - vioară, Mihai Pintenaru - clarinet, Valentin Ghiţă – oboi, Serioja bocsok – artist video, cu lucrări de Sigismund Toduţă, Sebastian Androne, Tiberiu Olah, Adrian Pop, Mihai Murariu, Mihai Măniceanu, Doina Rotaru, Dan Dediu.

10. **RADU VÂLCU QUARTET** – unul dintre cei mai apreciaţi şi premiaţi tineri chitarişti români, împreună cu 5 muzicieni de excepţie - Răzvan Florescu - percuţie, Mihai Balabaş - vioară, Andrei Petrache - pian, Manaf Serghei - chitară şi Maria Chifu - voce, într-un inedit concept World Music/Clasic/Jazz de îmbinare a elementelor folclorice latine, nord-africane şi româneşti cu cele ale muzicii contemporane, toate într-o formă spectaculoasă şi plină de culoare, cuprinzând lucrări de Emmanuel Séjourné, Mathias Duplessy şi Zequinha de Abreu.

Maria CHIFU

O nouă provocare “marca” SonoMania

Aglomeraţie de evenimente culturale în penultimul weekend bucureştean al lunii septembrie: la concurenţă cu mult promovatul concurs internaţional **iMapp Bucureşti 2018** din Piaţa Constituţiei şi evoluţia celebrei trupe pop **Hurts**, Festivalul **3sound** a propus pasionaţilor de muzică nouă un concert **DE BASM** în eleganta ambianţă neogotică a Palatului Suţu.

A fost vorba despre cea de-a noua seară a întâlnirilor muzicale şi multimedia **3sound**, cea din 22 septembrie, care s-a concretizat, pentru publicul deja familiarizat cu meandrele sonorităţilor contemporane, într-un alt nivel de provocare artistică. Cei şase membri ai ansamblului **SonoMania –** Raluca Stratulat (vioară), Valentin Ghiţă (oboi), Mihai Pintenaru (clarinet), Eugen-Bogdan Popa (violoncel), Mihai Murariu (pian), alături de Diana Rotaru (pian, conducere muzicală) – şi-au convins auditoriul că “poveştile” imaginate muzical de către Dan Dediu, Sabina Ulubeanu, Doina Rotaru, Vlad Răzvan Baciu, Mihai Măniceanu, adăugate celor două scenarii sonore aparţinând lui Mihai Murariu şi Dianei Rotaru, alcătuiesc un puzzle de gesturi componistice ce reflectă, în mare parte, diversitatea stilistică a orientărilor acestui veac.

Pe “poarta de intrare” deschisă de Dan Dediu cu acel preambul miniatural inspirat, intitulat ironic *Rondo alla Munchausen* (pentru oboi, clarinet, violoncel şi pian) – un personaj aluziv aflat la intersecţia unor stileme pregnant conturate, au pătruns, succesiv, enunţurile contrastante aparţinând lui Mihai Murariu – *apfelStrudel* (pentru clarinet, violoncel şi pian), Sabina Ulubeanu – *Candy Crush* 1852 (pentru clarinet, vioară, violoncel şi pian), Doina Rotaru – *Legenda III* (primă audiţie absolută, pentru oboi, clarinet, vioară, violoncel, pian), Vlad Răzvan Baciu – *Pleasure Beast*, Diana Rotaru – *Verde* şi Mihai Măniceanu – *Invitaţie la Vals* (ultimele trei fiind scrise pentru clarinet, vioară, violoncel şi pian).

Cu minuţiozitatea-i caracteristică, pianistul şi compozitorul Mihai Murariu a coordonat ansamblul în decursul celor mai multe demersuri creatoare (cu excepţia pieselor Doinei şi Dianei Rotaru), investindu-le cu note interpretative distincte. Dacă piesa care-i poartă semnătura, sugestivul *apfelStrudel*, a primit amprenta unei mixturi de influenţe stilistice – “cochetând” cu tipologia ritmică jazzistică dar şi cu atonalismul, lucrarea Sabinei Ulubeanu şi

Raluca Stratulat, Diana Rotaru, Mihai Pintenaru Eugen-Bogdan Popa

cea a lui Vlad Baciu au pus în lumină nivelul performant, omogen, al tehnicii instrumentale stăpânite cu naturaleţe de membrii ansamblului, perfect sincronizaţi pentru a reda, până la cele mai mici detalii, tensionarea continuă a jocului structural.

Plasată, cu inteligenţă, exact în mijlocul calupului repertorial, fascinanta *Legendă* a Doinei Rotaru (dedicată chiar oboistului Valentin Ghiţă şi colegului său, clarinetistul Mihai Pintenaru) a împlinit aşteptările auditoriului dornic de a reintra în atmosfera acelei poetici inefabile absolut unice a autoarei. Sinuozitatea intersecţiei, dincolo de obişnuita curgere măsurabilă temporal, a traiectoriilor ritmico-timbrale definitorii pentru fiecare personaj instrumental în parte, a plasat fluxul muzical în zona unei adresări libere, profund spiritualizate, aproape imposibil de “cuantificat” de către spectatori în termenii obişnuitelor aplauze finale.

În cele din urmă, faţă de sensibilul *Verde* al Dianei Rotaru, o lucrare “de stare” care a navigat suprarealist printre “cioburi” ale diferitelor ethos-uri înlănţuite discursiv cu mult rafinament, finala *Invitaţie la Vals* a lui Mihai Măniceanu s-a situat mai aproape de “carnaţia” unui mileniu ce-şi afişează ostentativ postmodernitatea, deconstruindu-şi meticulos modelul inspirator pentru a lăsa loc unei metaabordări de factură introspectivă asupra generalizantului “Aici şi Acum”. O încununare pe măsură a unei seri camerale girate de muzicieni de excepţie, prin intermediul cărora sonorităţile contemporane sunt cele care transfigurează, simbolic, imaginea aceluiaşi univers scindat, pornit de mult timp în căutarea propriului Sine!

Loredana BALTAZAR

Privilegiile sonore ale unui „Prezentator”...

Dacă de două Stagiuni încoace, Filarmonica brăileană „Lyra – George Cavadia”, s-a impus publicului meloman, atât prin programele muzicale prezentate, prin partiturile alese din literatura muzicală românească sau universală, cât, mai ales, prin interpretările de mare valoare artistică ale acestora, deschiderea celei de a 3-a Stagiuni, nu putea fi trecută sub tăcere.

Principiul după care s-a derulat fiecare concert şi pe care îl vom păstra şi în viitor, precum marile Filarmonici, a fost şi va fi cel numit ***„Stories first music after”***, potrivit căruia am şi eu „privilegiul”, ca în postura de ***Prezentator***, să mă alătur Orchestrei de cameră „Lyra – George Cavadia”, pentru a „tălmăci” publicului, în anumite momente ale concertului, „cauzele” emoțiilor artistice, de care au parte.

Este motivul pentru care am luat hotărârea de a aduna pe hârtie propriile opinii despre ceea ce se întâmplă pe scenă.

S-ar zice că e vorba despre o... **cronică muzicală**! Delicată, ingrată şi greu de asumat situație!

Şi totuşi o voi face!

De dragul celor ce i-am cunoscut şi recunoscut, de-a lungul anilor, printre iubitorii de muzică prezenți în sălile de concert, dar, mai ales, pentru cei ce cu fiecare interpretare, dăruiesc publicului momente de reală bucurie artistică.

În speță – **Orchestra de Cameră „George Cavadia”**, dirijată de **Col. Petrea Gogu**.

Deci – ***Concertul de deschidere a Noii Stagiuni Muzicale 2018-2019 a Filarmonicii brăilene, „Lyra – George Cavadia”*** susținut de către Orchestra de Cameră „George Cavadia”, din seara zilei de ***27 septembrie 2018.***

Se anunța a fi, deja, un succes şi numai pentru faptul că brăilenii, după lunga pauză de vară, aveau să-şi revadă , în sfârşit, „ marea lor dragoste”, Orchestra de Cameră, pe care de-a lungul timpului, atâta şi-au dorit-o, dar şi să o reasculte pe una dintre cele mai talentate pianiste ale momentului, **Mădălina Claudia Dănilă.**

În ton cu seara, ce se anunța o sărbătoare muzicală, în primul rând prin Program (muzică de compozitorul norvegian Eduard Grieg – *Suitele 1 şi 2 „Peer Gynt”* şi *Concertul pentru pian şi orchestră, în la minor, opus 16*), a fost şi atmosfera caldă şi extrem de prietenoasă a publicului, numeros şi de toate vârstele.

Membrii Orchestrei s-au întrecut în a-şi demonstra profesionalismul, pus în valoare şi de prestația impecabilă a dirijorului Petrea Gogu.

Iar Mădălina Claudia Dănilă, pianista născută la Brăila, ce şi-a început studiile muzicale la Liceul de Artă „Hariclea Darclée”, continuându-le şi desăvârşindu-le în cadrul Universității Naționale de Muzică Bucureşti, Secția Pian şi care este astăzi doctorand anul III a aceleiaşi Universități, şi-a ales pentru Concertul de deschidere a noii Stagiuni muzicale, o partitură ce nu poate fi la îndemâna oricărui interpret – *Concertul în la minor* de Grieg.

Spre bucuria noastră a tuturor, am recunoscut în tânăra brăileancă, o interpretă de mare clasă – fără etalări ostentative ale pasajelor de virtuozitate, cu o tehnică de excepție, un fin dozaj de emoție şi rafinament, atât de necesare pentru a te aventura să cânți Grieg.

Presiunea unei astfel de asumări este foarte mare, dar „totul e bine, când se sfârşeşte cu bine!” Aşa că, publicul a rechemat-o pe Mădălina, de două ori la rampă. Bisurile au plăcut foarte mult.

Ropotele de aplauze, amabilitățile, buchetele de flori, au răsplătit din plin evoluția artistică a pianistei, dar şi a celorlalți protagonişti ai serii – Orchestra de Cameră „George Cavadia”, dirijorul Petrea Gogu, care şi-au îndeplinit şi de această dată jurământul față de Artă.

De remarcat este şi meritul organizatorilor Concertului – Consiliul Județean şi Primăria Municipiului Brăila. Sprijinul în realizarea unor momente artistice atât de valoroase este determinant. Îmbucurător este totodată şi faptul că Teatrul „Maria Filotti” a fost gazda evenimentului.

Vă imaginați, câtă recunoştință poartă publicul meloman, pentru astfel de seri? Dacă nu, ar trebui!! Pentru că este atât de frumos ceea ce se întâmplă în oraşul nostru, este onorant şi ne obligă pe mai departe.

Poate e şi modul nostru, al brăilenilor, de a sărbători împlinirea celor 650 de ani de atestare documentară sau a celor 100, de la Marea Unire.

De altfel, însuşi directorul Filarmonicii, Ionuț Săndel Balaban a anunțat la final de concert, faptul că Primăria Municipiului Brăila va finanța realizarea următorului **Concert Extraordinar**, susținut de către **Orchestra de Cameră„George Cavadia”**, avându-l ca solist, pe celebrul violonist **Alexandru Tomescu**, Concert ce va avea loc în data de 25 octombrie 2018, tot în Sala Mare a Teatrului Maria Filotti.

Mie, nu-mi rămâne decât să vă felicit pe toți cei ce veți fi prezenți la această nouă provocare artistică, măcar pentru norocul de a asculta sunetele emise de o **vioară *Stradivarius*** şi nu numai.

Marilena NICULESCU

Ziua ”Limbii Române”

Invitaţi de Institutul Cultural Român în colaborare cu filiala din Chişinău, la început de septembrie (2), am audiat, într-o interpretare autentică, un Recital de ”Bijuterii Muzicale” alături de Marea Poezie a lui **Mihai Eminescu**. Interpreţii au fost: **Marcel Spinei** – violoncelist şi compozitor, **Sanda Spinei** – pianistă şi **Nicolae Jelescu**, actor. Marea Sală *albastră*, cu orgă, din Chişinău - ”Atheneul” basarabean, devenise neîncăpătoare. Şi nu numai cu un public frumos educat muzical - un plus pentru interpreţi a căror artă era literalmente ”gustată”, bine apreciată, ci şi cu un grup important de oameni de cultură din 12 ţări, constituind şi finalul ediţiei a VII-a a Congresului Internaţional al Eminescologilor. În cele câteva cuvinte adresate publicului, acad. **Valeriu Matei**, membru al Academiei Române, istoric, poet, Directorul ICR Chişinău, Preşedinte şi organizator al Congresului Eminescologilor, a subliniat contextul istoric şi cultural al timpului prezent, importanţa rememorării Unirii cu România de acum 100 de ani, şi gânduri pentru un viitor mai bun. Repertoriul muzical ales a fost format din ”bijuterii muzicale”: fiecare mare compozitor, alături de lucrări de anvergură, precum simfonii, oratorii, etc., a scris şi câteva mici capodopere, care au penetrat timpul şi au devenit particularităţi individuale culturale. De la **Albinoni, Bach, Boccherini, Beethoven, Schubert, Schumann, Saint-Saëns, Sarasate - la Richard Strauss, Federico-Garcia Lorca, Constantin Dimitrescu, Şostakovici, Piazzolla şi Spinei**, tehnica de un înalt nivel, sunetul cald şi sensibil, frazări ce evidenţiau profund complexitatea şi autenticitatea fiecărui titan, soliştii – muzicieni mirifici - au subliniat stilul specific, *marea muzică*, ce presupune generozitate şi solidaritate umană. În scurta alocuţiune adresată publicului, **Marcel Spinei** sublinia faptul că majoritatea lucrărilor – a ”bijuteriilor muzicale”, nu sunt scrise neapărat pentru violoncel – ele pot proveni de la alte instrumente, voce, orchestră, pentru că *Marea Muzică* este trans-frontalieră: importanţa o dă mesajul şi calitatea sonoră, sufletul compozitorului, care trece spre cel al auditorului. Recitalul a fost început şi terminat de *Muzică*, dar, între cele 12 lucrări am auzit şoptit, sau răsunător, adieri de vânt şi furtuni ameninţătoare, uragane - **armonii eminesciene**. Unele erau aproape necunoscute: recunoşteam doar cadenţa cuvintelor, suflul ideilor filosofice şi zbaterea profundă contra răutăţilor lumii, perene sau eterne, severitatea vieţii şi a morţii, interiorizarea artistului în *marea trecere*. Şi toate poemele eminesciene au fost rostite cu ochii închişi, sau cu privirea aceea penetrantă, care trece peste tot şi toate. **Nicolae Jelescu**, directorul artistic al Teatrului ”Alexei Mateevici” din Chişinău a fost *unic*. Printre prietenii, melomanii din sală, trebuie să amintim pe **Mihai Cimpoi** - academician al Academiei Republicii Moldova, **Ghenadie Ciobanu** - compozitor, Preşedinte de Onoare al Uniunii Compozitorilor din Moldova, compozitorii basarabeni **Vlad Burlea** - secretarul muzical al Uniunii Compozitorilor din Moldova, **Snejana Pîslari**, ş.a. Iar dintre prietenii care au fost aproape de noi în organizarea Concertul de la Chişinău, menţionăm şi mulţumim scriitorului şi muzicianului **Mirel Taloş**. (**M**. **S.**)

(de la stânga) Nicolae Jelescu, Mihai Cimpoi, Vlad Burlea, Sanda Spinei, Marcel Spinei, Ghenadie Ciobanu, Valeriu Matei

Flügel und Trümmer (Aripi şi resturi) – un album CD de Violeta Dinescu...

...cuprinde un ciclu de 11 piese pentru pian interpretate de cunoscutul solist timişorean Sorin Petrescu, membru fondator şi al ansamblului de muzică contemporană Trio Contraste. Înregistrarea a fost realizată în acest an, în Sala Filarmonicii Banatul din Timişoara. Violeta Dinescu, care desfăşoară din 1996 şi o bogată activitate didactică la Universitatea Carl von Ossietzky din Oldenburg (Germania), este o compozitoare extrem de prolifică, numărul albumelor sale discografice fiind remarcabil pentru un compozitor de muzică cultă din vremea noastră. Cu referire la termenii din titlul albumului (acelaşi cu al primei părţi din ciclu), consideraţi ca metafore, „Aripi" simbolizează ieşirea din periculoasele atracţii pământeşti, iar „Resturi" trimite la procesele naturale de dezintegrare şi decădere, dar şi la influenţele distructive, precum războiul. “Aripi şi Resturi” au şi o conotaţie muzicală: melodiile şi acordurile plutesc ca pe *aripi*, fără gravitaţie, în spaţiul sonor, în timp ce *resturile* indică meandrele şi întunecimea existenţei, trimiţând, într-un context muzical-istoric, şi la demolarea formelor tradiţionale şi dezintegrarea convenţiilor rigide în muzica “modernă”. Ipoteza lui Walter Benjamin „Despre conceptul istoriei", scrisă la începutul celui de-al doilea război mondial, este un exemplu de acest fel. Benjamin se referă aici şi la o pictură de Paul Klee, pe care a cumpărat-o în 1921: *„Există un tablou al lui Paul Klee, numit Angelus Novus. Este pictat acolo un înger, care pare a fi pe punctul de a se îndepărta de ceva la care se uită. Ochii şi gura lui sunt larg deschise, iar aripile lui sunt întinse. Îngerul istoriei trebuie să arate aşa. Faţa lui este îndreptată spre trecut. Unde vedem un lanţ de evenimente, el vede o singură catastrofă, care îngroaşă neîncetat resturile peste resturi şi le aruncă înapoi. Ar vrea să rămână, să-i trezească pe morţi şi să strângă molozul. Dar o furtună izbucnită din Paradis, care a fost prinsă în aripile sale, este atât de violentă încât îngerul nu-şi mai poate închide aripile. Această furtună îl conduce inexorabil în viitor, căruia îi întoarce spatele, în timp ce mormanul de resturi se înalţă înaintea lui până la cer. Ceea ce numim progres este acest lucru."* Spicuim din comentariile din prefaţa CD-ului, semnată de Egbert Hiller.

● În procesul asimilării acestui ciclu, Sorin Petrescu şi-a exprimat o serie de asociaţii în cuvintele a trei texte. În primul dintre ele tematizează indirect “resturile” din trecut: *„Vechile lucruri, lucruri arhaice, arhaice ... Există câteva lucruri pe care le preţuim: antichităţile, colecţiile de artă, vizitarea ruinelor, dar ştim cât de mult este ascunsă viaţa în ele, chiar simţim cât de multă viaţă putem avea înaintea noastră, cât de multă lumină încă mai putem radia. Există şi alte lucruri, pe care le dispreţuim: le aruncăm din cale, le ardem; de cei plecaţi înaintea noastră, uităm puţin câte puţin. Nu vedem viaţa care tremură pentru noi – o lumină tremurândă care se mişcă tot mai departe şi mai departe?"*

• Luminile tremurânde şi reflexele luminoase caracterizează piesa nr. 1. Din blândețea melancoliei de început survin o aură şi ghirlande strălucitoare de ardoare, ce par să se hrănească ca aripi suflând pale de vânt deasupra unui peisaj de moloz pierdut în vise. Muzica lui Violeta Dinescu se dă în zbor fără să se piardă în fiabilitate şi fără blocuri mari care să-şi împartă „resturile" de existență. Sunetele sale amintesc de zmee bizare, captive, care sunt conectate la sol prin intermediul unor linii lungi, ca nişte creaturi aerate formându-se în irizare ca "*Imagini de zbor*" – subtitlul primei piese. Aproape toate secțiunile ciclului corespund unei surse literare concrete, descrisă în termeni muzicali. • În piesa nr. 2, "*...de la care suntem străluciți...*" Violeta Dinescu a folosit un titlu din *Kindertotenlieder* de Friedrich Rickert: „*Acum văd de ce asemenea flăcări întunecate*". Moartea este neechivoc fermă în textul lui Rcickert, dar în acelaşi timp este transportată în regiuni cosmice, prin versurile ultime ale poemului: „*Ceea ce vă sunt doar ochi în aceste zile / vor fi doar stele pentru voi în nopțile viitoare*". Violeta Dinescu a transmis elementul de dizolvare gravă a granițelor prin secvențe contemplative care formează secțiunea principală, foarte agitată.

• Loviturile - zgomot din interior l-ar fi motivat pe Sorin Petrescu la un al doilea fragment de text, pe care l-a numit „un fel de dialog": „*Pianul nu mai este un pian, este o ruină. Nu se mai poate cânta pe el, mecanismul este distrus, sună jignitor, uneori ciudat. Dar la fel ... Vom cumpăra unul nou, şi ce vom face cu cel vechi? Nu mai e loc pentru această <cutie veche>. Într-un fel, vom scapa de ea ... Dar imi place cum sună ... Diferit, ca un gând care nu a fost exprimat, ca o amintire minunată ... Însă, să fim serioşi, şi-a trăit viața. Îi va urma un altul.*"

• În "*Rugăciunea de seară*" (nr. 3), fenomenul pierderii este imediat transformat în termeni de sunet: cu "perle" strălucitoare, care, în cele din urmă, se scufundă în tăcere. Fiecare dintre măsurile 4, 5 şi 6 poartă un fragment din poemul lui Paul Celan <*Der uns die Stunden zahlte*> (Cel care ne-a numărat orele): „*Cel care a numărat orele pentru noi, / Continuă în numărare. / Ce ar putea să numere, să zicem? / El numără şi numără. // Nu se răceşte, / noaptea nu creşte, / nu are un amortizor. // Numai ceea ce ne-a ajutat să ascultăm: acum ascult / numai pentru sine.*" • "*Nu se răceşte*" (nr. 4) se configurează din două sfere contrastante reacționează una cu cealaltă antifonic: o prezență melodică strălucitoare versus o sferă umflată şi percutantă, ca şi cum mişcările sufletului lui Celan, în jurul umbrelor utopiilor din trecut şi vagi, erau proiectate pe fondul sunetului. • "*Noaptea nu creste*" (nr. 5) este dominată de accente emfatice cu figuri pătrunzătoare şi acorduri grele, iar în "*Nu se face cu surdină*" (nr. 6) printr-o aproape marțială lovitură de teatru, contrastând diametral cu lumea secretă a zgomotelor din nr. 7, "*Rafale antice de la mare*". Această inspirație a venit din "*Lied vom Meer*" (Cântarea mării) al lui Rainer Maria Rilke, scrisă la 26 ianuarie 1907 în Piccola Marina din Capri. Stimulată de textul lui Rilke, Dinescu a stabilit această piesă între un *Nocturno* distorsionat şi o lume sub apă, cu un sunet abstract: „*Vechi rafale din vântul mării / noaptea: / nu vii pentru nimeni; dacă cineva este treaz, trebuie să vadă cum te poate depăşi: rafale străvechi de la mare / care suflă / doar ca pentru roca primitivă, o cameră sonoră / furişându-se din depărtare ... / 0 cum / un smochin înfloritor / te simte / sus, în lumina lunii.*" • Numerele 8, 9 şi 10 sunt inspirate de poemul lui Edgar Allan Poe „*A Dream*". „*În viziunile din noaptea întunecată / Am visat de bucurie că am plecat - / dar un vis de trezire a vieții şi a luminii / mi-a lăsat inima frântă. Ah! ceea ce nu este un vis de-a lungul zilei / lui, ale cărui ochi sunt aruncați / asupra lucrurilor din jurul lui cu o rază / întorcându-se trecutul? / Acest vis sfânt - acel vis sfânt / în timp ce întreaga lume se chinuia, / m-a enervat ca o fasciculă minunată / o îndrumare spirituală singuratică. / Ceea ce, deşi acea lumină, trunchiul şi noaptea / aşa tremurând de departe - / ce ar putea fi mai luminos / în steaua zilei?*" În expansivul „*Cu toate acestea, lumina luminoasă ...*" starea de spirit şi figurile în mişcare contrară apar încet şi repede în noi domenii de sunet şi lumină. Conceput în mod concis „*Torm şi noaptea lui Thro ...*" nu este atât de mult povestea unei îndrăznețe plmbări „prin furtună şi noapte", ci mai degrabă o condiție de turbulență interioară extremă care se reprezintă printr-o expresivitate agitată. Acest "tremurând" motiv, care se manifestă prin strălucirea unor note şi nori de sunet care sunt împuşcați cu fulgere de fulgere, devine aproape perceptibil fizic în titlu „*Aşa că tremurați de la un ...*". Pentru "*Finale*" din *Flügel und Trümmer*, „*Din depărtare ceasul de veghe se estompează*", Violeta Dinescu a ales ca referință poemul lui Rainer Maria Rilke „*Pont du Carrousel*", care a fost scris în 1902/3 la Paris: "*Omul orb care se află pe pod. / care este la fel de gri ca o piatră memorială pentru oameni bogați fără nume, / este, probabil, acel lucru care rămâne mereu acelaşi / în jurul căruia stelele circulă / el este centrul nemişcat al cerului înstelat. / Pentru tot ce-i înconjoară şi coboară. // El este doar un om imobil, plasat în mijlocul multor căi confuze; / intrarea întunecată în lumea interlopă / pentru o dinastie umană superficială.*" Încercările şi necazurile sufletului omenesc, care este tema centrală a poemului, căutarea lui pentru sensul vieții şi îndoielile lui Rilke despre umanitate în general, sunt reflectate de Violeta Dinescu într-un cadru de pian reticent, unde, în constelații eterogene, culoarea şi forma se uită înapoi spre bucăți din trecut şi, în acelaşi timp, prezintă avantajul fenomenului de rămas bun, odată cu „intrarea întunecată în lumea subacvatică", nepăsătoare, cu sunete estompându-se uşor.

• În al treilea şi ultimul său text la "*Flügel und Trümmer*", Sorin Petrescu a luat din nou temele de rămas-bun şi a morții: „*Pescăruşul măsoară cu aripile lui lățimea infinită a spațiului din juru-i, dominând marea nepăsătoare. Apoi se aşează, înțelept cum este, pe o ruină. O simte, o ştie, o iubeşte ... nu ar fi zburat dacă nu i-ar fi teamă să se întoarcă. Tatăl meu avea aripi. Doar acum, fără aripi, el învață să zboare ... Cred ... Cred în Dumnezeu, Domnul.*" • Cuvintele personale ale lui Petrescu, pătrunse de spiritualitate profundă şi care aminteşte de moartea tatălui său, creează în acelaşi timp o legătură directă cu o fotografie a lui Alexander Bold, pe care Violeta Dinescu o conectează simbolic cu ciclul ei pentru pian "*Flügel und Trümmer*". Surprinderea istoricului de artă Helmut Orpel asupra operei lui Alexander Bold poate fi rezumată ca o dualitate a *Liniştii* şi *Monumentalității*, două coloane de bază în fotografiile lui Alexander Bold. Deşi muzica Violetei Dinescu nu este nici "liniştită", nici "monumentală", acestea îi corespund într-un sens metaforic, ciclul conținând o enormă bogăție de asociații şi un larg spectru de logică a închegărilor sonore între moale şi tare, strictețe şi imaginație oscilantă liberă, inspirând emoție şi introspecție meditativă.

George BALINT

S-a stins o mare stea a operei

Poate cea mai cunoscută soprană din ultimii 50 de ani, **Montserrat Caballé**, a încetat din viaţă pe 6 octombrie, după câteva zile de spitalizare, în urma vechi suferinţe şi a unor complicaţii (generate de vezica biliară).

Celebra artistă catalană s-a născut pe 12 aprilie 1933 la Barcelona. A debutat la 23 de ani în Elveţia, la Basel, în *La Bohème*, fiind apoi primită cu braţele deschise de teatrele din Germania. La 32 de ani cucerea America, după un debut intempestiv la Carnegie Hall, urmat de interpretarea rolului Marguerite din *Faust* de Gounod la MET. Era încă sediul vechi al celebrei opere new-yorkeze, complexul de la Lincoln Center urmând să fie inaugurat peste un an.

Succesul obţinut pe cea mai mare scenă a lumii i-au asigurat rapid atenţia directorilor celor mai prestigioase teatre, a dirijorilor, a impresarilor. Cariera ei s-a dezvoltat rapid şi a adus-o în faţa publicului de la Scala (Milano), Staatsoper (Viena), Royal Opera House Covent Garden (Londra), Opéra de Paris, Gran Teatro del Liceu Barcelona, Teatro Real Madrid (unde a debutat abia după foarte mulţi ani de carieră internaţională), Bolşoi (Moscova), Mariinsky (St. Petersburg), Teatro Colón (Buenos Aires), San Francisco Opera, Bayerische Staatsoper (Munchen) etc., precum şi la marile festivaluri de la Salzburg, Aix en Provence sau Glyndebourne.

Cu un repertoriu uriaş, ce se apropia de suta de roluri, s-a impus ca unul dintre cei mai mari artişti lirici din toate timpurile. Cea mai apropiată prezenţă a sa de România a fost în capitala Austriei, unde a debutat acum aproape 60 de ani în rolul Donna Elvira din *Don Giovanni*. Statul austriac i-a acordat titlul de Kammersinger. Artista şi-a luat adio de la scenă în 2007, la Staatsoper, când a interpretat pentru ultima oară rolul Duchesse de Crakentorp din Fiica regimentului de Donizetti.

A cântat toate marile roluri ale unei voci de soprană lirico-dramatică, printre care Elisabeth (Don Carlo), Leonora (Il trovatore), Tosca, Amelia (Un ballo in maschera), Leonora (La forza del destino), Maddalena (Andrea Chénier). A abordat şi partituri mai "tari", precum *Salome* sau *Tristan şi Isolda*.

De-a lungul timpului a avut peste 4000 de apariţii pe scenele de operă şi de concert şi a realiza un număr imens de înregistrări discografice. S-a bucurat de succes egal în stilul belcanto, verist şi verdian, pianissimo-ul său fiind uimitor controlat, în contrast cu amplitudinea măreaţă a vocii, perfect egală în toate registrele.

Cu toate aceste realizări inegalabile, celebritatea în mass-media şi în rândul publicului larg, ne-amator de operă, a venit în 1987, când a cântat în duet cu Freddie Mercury piesa *Barcelona*. Piesa a fost desemnată să devină imnul Jocurilor olimpice din 1992, la deschiderea cărora vocea solistului de la Queen (decedat în 1991) s-a difuzat de pe înregistrarea de studio - planificată să fie parte a unui întreg album, din care până la moartea lui Freddie s-au putut imprima 3 piese în duet. Ca un omagiu pentru prietenul său rocker (care o considera cea mai bună voce a lumii), soprana a cântat şi la Finala UEFA Champions League din 1999, cu imaginea lui Freddie Mercury difuzată pe ecranul stadionului Camp Nou din Barcelona.

María de Montserrat Bibiana Concepción Caballé i Folch (botezată după sfânta care ocroteşte Catalunia), a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii Politehnice din Valencia, dar şi multe alte premii, medalii, onoruri. A fost Ambasador al Bunăvoinţei din partea UNESCO şi a creat o fundaţie pentru copii la Barcelona. Nu s-a implicat în politică şi a avut mereu o atitudine echilibrată în disputa dintre catalani şi spanioli sau în problemele legate de perioada franchistă.

Presa internaţională a denumit-o "La superba", completând în acest fel trio-ul de aur al primadonelor, alături de "La divina" Callas şi "La stupenda" Joan Sutherland. Dacă a fost să i se reproşeze ceva, criticile au vizat lipsa de preocupare pentru latura actoricească a rolurilor, ca şi pentru dicţie.

În ultimii ani a susţinut numeroase master-classes pentru tineri şi a condus Concursul Internaţional care îi poartă numele, unde era secondată în organizare de nepoata sa Isabel. De asemenea, a făcut parte din jurii internaţionale, printre care şi cel al Concursului "Elena Obraztsova", unde a fost membru şi reprezentantul redacţiei noastre.

În urmă cu 3 ani a traversat un scandal generat de faptul că fiscul spaniol a obţinut în instanţă amendarea şi condamnarea ei (cu suspendare) pentru neplata impozitelor imobiliare.

A fost căsătorită peste 50 de ani cu tenorul Bernabé Martí, pe care l-a cunoscut pe scenă, pe când ea interpreta Cio-Cio-San viitorul ei partener fiind Pinkerton. Are un fiu Bernabé Jr. şi o fiică, Montserrat Martí (Monsita) – soprană. Atât Casa regală cât şi guvernul spaniol (prin vocea primului ministru) şi-au exprimat tristeţea şi sentimentele de deosebită admiraţie, transmiţând condoleanţe. José Carreras a declarat că "dintre toate sopranele pe care le-am ascultat în viaţă, nimeni nu era ca ea", iar Franco Zefirelli a transmis că "Pierdea lui Caballé înseamnă sfârşitul unei epoci a uriaşilor cântăreţi. Montserrat a fost una dintre cele mai mari soprane a timpurilor noastre. Dispariţia sa mă îndurerează profund". Însăşi Maria Callas, întrebată, după retragere, cine crede că i-ar putea duce arta mai departe, a răspuns: "Numai Caballé".

Cu toată imensa ei celebritate, soprana şi-a păstrat modestia şi simţul realităţii. A răspuns jurnaliştilor astfel: "Nu mă consider o legendă a operei şi nici ultima divă, cum uneori presa a scris. Fiecare epocă are stelele sale, iar în cazul meu singurul merit este că mi-am făcut meseria cum trebuie, în cel mai bun mod cu putinţă, la cel mai înalt nivel".

C. MIHAI

Charles Aznavour

Shahnour Vaghenag Aznavourian, fiu al unui cuplu de emigranţi armeni, născut pe 22 mai 1924, la Paris, a murit pe 1 octombrie 2018, aşadar la 94 de ani, deşi "decisese" că el şi sora Aida, cu un an mai mare, trebuie să depăşească 100 de ani. Alături de ea ajungea pe scenă de la 9 ani, ca dansator, actor, cântăreţ, dar regreta că din cauza lipsurilor materiale nu a avut parte de educaţie.

A decedat în urma unei insuficienţe cardio-respiratorii. fiind descoperit în cada de baie din locuinţa sa din Mouriès, sudul Franţei, potrivit rezultatelor autopsiei.

Unul din puţinii cântăreţi francezi cunoscuţi în restul lumii, supranumit „Sinatra francez", Aznavour s-a bucurat de succes şi în Marea Britanie, în 1974, unde piesa „She" a ajuns pe prima poziţie a clasamentelor. Este "*Cel mai important cântăreţ de varietăţi al secolului 20*", conform titulaturii conferite de CNN şi The Times celebrului muzician în 1988, potrivit Le Figaro. Preşedintele Franţei a publicat un mesaj pe Twitter, scriind despre „capodoperele sale, timbrul vocii şi strălucirea sa unică".

Longeviv, încheiase recent o serie de concerte programate în Japonia, după ce, în vară a fost nevoit să anuleze mai multe spectacole pentru că şi-a fracturat un braţ; în 2017 a primit o stea pe Walk of Fame din Hollywood.

Foarte ataşat de comunitatea armeană, în urma cutremurului din Armenia din 1988, înfiinţează fundaţia Aznavour pour l'Arménie, în oraşul Gyumri i s-a ridicat o statuie, este ambasador al Armeniei pe lângă UNESCO, după ce a devenit cetăţean armean în 2002 (la înmormântarea sa au venit prim-ministrul şi preşedintele Armeniei).

Cifrele carierei sale sunt impresionante: a apărut în peste 60 de filme şi a compus peste 1000 de cântece, din care aproximativ 150 în engleză, 100 în italiană, 70 în spaniolă şi 50 în germană, a înregistrat 91 de albume cu peste 180 de milioane de exemplare vândute la nivel mondial, A înregistrat peste 1200 de cântece în 9 limbi, a susţinut concerte în 94 de ţări, inclusiv în România.

Dar faima a venit anevoie: ridiculizat la începuturi din cauza apariţiei fizice şi vocii, se impune mai întâi în calitate de compozitor, abia în 1946 este descoperit de Édith Piaf, pe care a acompaniat-o în turneele ei din Franţa şi Statele Unite ale Americii, reuşind în cele din urmă să se impună.

S-a dus lângă Bécaud, Brassens şi Trenet, dar ne rămân cântecele sale: *Tu t'laisses aller*, *Il faut savoir*, *Les Comédiens*, *La Mamma*, *Et pourtant*, *For Me Formidable*, *Désormais*, *Emmenez-moi*, *Je Me Voyais Déjà* sau *La Bohème*….

Aretha Franklin

Aretha Louise Franklin (n. 25 martie, 1942 – d. 16 august, 2018) solistă compozitoare, pianistă, începe să cânte gospel (tatăl – pastor) şi din 1966 are succese precum "Respect", "Chain of Fools", "Think", "I Say a Little Prayer", fiind denumită **"The Queen of Soul".**

Înregistrează albume celebre ca Lady Soul (1968), Spirit in the Dark (1970), Young Gifted and Black (1972), Amazing Grace (1972), Sparkle (1976) apoi cu Jump to It (1982), Who's Zoomin Who? (1985). Apare în filmul The Blues Brothers, *cântă* "Nessun dorma" la ceremonia Grammy 1998. Are 112 singles în topul Billboard, 17 singles în Top Ten Pop, 100 clasări în topul R & B (20 - pe locul 1), fiind solista cu cel mai mare succes în topuri. Dar şi cu vânzări record, de 75 de milioane exemplare de discuri vândute.

Primeşte numeroase onoruri: în 1987 - inclusă în Rock and Roll Hall of Fame (prima femeie!), primeşte National Medal of Arts şi Presidential Medal of Freedom. Este inclusă şi în UK Music Hall of Fame în 2005 şi în Gospel Music Hall of Fame în 2012. Apare pe locuri de frunte în două clasamente ale prestigioasei reviste Rolling Stone şi anume the 100 Greatest Artists of All Time şi the 100 Greatest Singers of All Time. În 2008 a fost clasată de această revistă drept cântăreaţa nr. 1 din lume.

Jon Hiseman

Philip John Hiseman (n. 21 iunie 1944, Londra) a fost un faimos baterist, dar şi compozitor şi producător. Din 1966 cântă cu Graham Bond Organisation, John Mayall & the Bluesbreakers, iar în 1968 formează originalul grup de jazz rock Colosseum. După 1971 întemeiază grupurile Colosseum II, Tempest şi formaţii de jazz -fusion cu soţia Barbara Thompson, saxofonistă. După reunirea Colosseum din 1994, formează în 2017 un trio de jazz - JCM. O tumoare la creier îl doboară la 73 de ani.

Phil Emmanuel

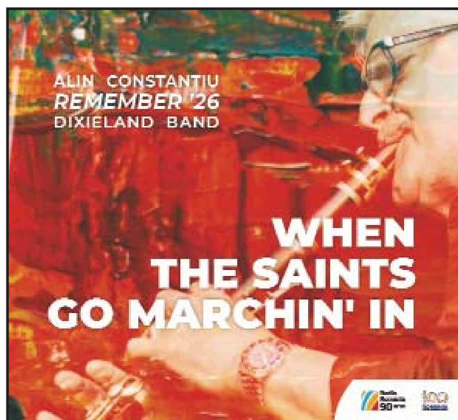
Phillip Ernest Emmanuel (n. 6 iulie 1952) a fost un valoros chitarist australian, impus iniţial cu formaţia The Trailblazers, apoi în duo cu fratele Tommy Emmanuel. Cântă cu "marii" muzicieni locali, iar albumele Kakadu Sunrise şi Terra Firma au succes. În 2011 este inclus în the Australian Roll of Renown. Este răpus de o criză de astm la 65 de ani şi este onorat post-mortem primind the Order of Australia.

Dan CHIRIAC

OCTOBER SONGS – noi daruri discografice

După un răstimp estival cu multe... grade plus un septembrie precumpănitor torid, iată că anotimpul autumnal şi-a intrat efectiv în drepturi abia în vijeliosul octombrie! Şi odată cu el – căci cum altfel, nu-i aşa, toamna se numără bobocii (de raţă? de gâscă? de lebădă?) – ne-a bucurat lansarea a trei producţiuni discografice eclozate din ouăle măiestriei, în arealul de apartenenţă al genului ce face obiectul preocupărilor noastre, jazz-ul. Drept care înserăm în rândurile de faţă succinte considerente asupra lor, fără a intenţiona în vreun fel, a-i face concurenţă prietenului recenzent **FSU**.

Editura Casa Radio – bravo ei! – şi-a făcut o datorie de conştiinţă faţă de unul dintre instrumentiştii improvizatori cei mai apreciaţi ai **Big band-ului** din str. General Berthelot, regretatul clarinetist şi saxofonist **Alin Constanţiu** (12 august 1939 - 28 martie 2011), prin cumularea pe un CD purtând genericul „When The Saints Go Marchin' In" a nu mai puţin de 21 înregistrări din fonoteca instituţiei media, realizate la începutul actualului mileniu de grupul **„Remember '26"**, septet dixieland alcătuit exclusiv din componenţi ai amintitului Big band. Prin urmare, **Alin Constanţiu -** clarinet, saxofon tenor, lider, **Ioan Păun** alternativ cu **Silviu Albei** la trompetă, **Corneliu Meraru** - trombon, **George Natsis** - pian, **Marian Georgescu** - ghitară, **Eugen Tegu** - ghitară bas, **Marian Toroimac** - baterie plus vocalistul invitat **Berti Barbera** şi-au încordat strunele talentului şi ale experienţei profesionale spre a reconfigura în spirit cât mai apropiat de autenticul ambient stilistic al ***jazz-ului tradiţional*** şi ***clasic swing***, piese celebre din primele decenii ale veacului trecut. Fiindcă aşa cum afirma ilustrul trompetist de culoare **Wynton Marsalis** – „în jazz-ul tradiţional se regăsesc în germene toate elementele evoluţiei de mai târziu a genului", admirabilele cover-uri conferite de susamintiţii interpreţi unor teme ce au făcut istorie în evoluţia genului, precum „Rosetta", , „I''ve Found A New Baby", „Cheek To Cheek", „An American In Paris", „I Can't Give You Anything But Love", „Indiana", „Alexander's Ragtime Band", „St. Louis Blues", „Mack The Knife", „Jeepers Creepers" fac deliciul melomanilor, ***inclusiv*** (ori preferabil ***mai ales***) graţie inspiratelor contribuţii improvizatorice. Aşadar – remember twenty six... mai pe româneşte spus, spre delectarea auzului, să rememorăm împreună jazz-ul anilor '20 şi următorii!

Şi dacă vorbim de cover-uri, ne bucură să revelăm lectorilor acestor rânduri un surprinzător de reuşit omagiu peste timp adus şlagărelor autohtone inter- şi post-belice. Şi fireşte, implicit acelor compozitori al căror ADN creativ s-a transgresat în substanţa acelor hituri! Meritoriu responsabil cu împlinirea intenţiei de a elabora noul album „Nopţi cu lună-n Bucureşti", cu selecţia setlistului, cu reunirea amplului aparat orchestral cuprinzând instrumente de sulflat, de coarde şi o secţie ritmică din care a făcut parte ca baterist (laolaltă 27 instrumentişti) a fost **Tudy Zaharescu** – mai curând cunoscut ca experimentat ritmician şi abia mai nou în ipostaze de compozitor, aranjor, dirijor. Drept personaj de asemenea definitoriu pentru calitatea discului s-a impus aranjorul american **Doug Walter**, veritabil maestru al mixării culorilor timbrale în orchestraţii ample, învăluitoare, de înaltă ţinută, cum rar se mai fac auzite în zilele noastre. Şi nu în ultimul rând şi-au pus amprente inconfundabile pe rostirea solistică a melodiilor, în principal **Ana Mardare**, vocalistă de intensă vibraţie afectivă, posesoarea unui glas pregnant, suplu, deosebit de plăcut şi, în două dintre cele nouă secvenţe ale CD-ului, cântăreaţa de o aparte fervoare şi implicare interpretativă **Nidia Moculescu**. Fie că ne referim la „Nopţi cu lună-n Bucureşti", şlagărul-titlu al albumului, datorat lui **Sile Dinicu,** fie la piesele „Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seara" şi „Astăzi e ziua ta" de **Ion Vasilescu**, „Prieten drag" de **Radu Şerban**, „Merit eu" de **Vasile Veselovski**, „Să-mi cânţi cobzar" – autor **Eugen Seno Ionescu**, „Oameni" de **Marius Ţeicu** ori „Singurătatea mea" de **Horia Moculescu**, apare simptomatic harul, capacitatea inventivă a făuritorilor unor lumi de frumuseţi fără vârstă, lesne de reţinut şi fredonat. Şi pentru a demarca graniţa capilară dintre componentele ***fuziunii pop-jazz***, menţionăm aportul improvizatoric al ghitaristului **Jean Stoian** şi al orchestratorului **Doug Walter** la pian. La cele opt amintite şlagăre, **Tudy Zaharescu** a ţinut să memoreze pe disc şi un succes propriu, compoziţia numită „Mereu învingător" cântată de **Ana Mardare**, care este şi autoarea versurilor.

Urmând discului de autor dedicat aceluia care a fost **Marius Popp** – unul dintre „monştrii sacri" ai jazz-ului nostru, ***Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România*** a dat la iveală în colecţia **„Antologia Muzicii Româneşti: Jazz Music"** un al zecelea album concretizat ca **Portret componistic Cătălin Tîrcolea**. Prolific izvoditor de albume (prezentul CD purtând numărul 24 în discografia proprie a autorului interpret!), **Cătălin Tîrcolea** ne-a dăruit şi şi-a cadorisit sieşi un convingător rezumat sonor-expresiv al creaţiei, un summum ce include patrusprezece secvenţe pe care le-a configurat / cenzurat în complexa postură de poli-instrumentist, de compozitor, aranjor, producător, regizor muzical. De la descoperirea de către artist a ***naiului*** în 1970 şi focusarea interesului asupra acestui instrument constituind pentru el de atunci înainte principala sursă de sunet la care s-a raportat întreaga carieră interpretativă fulminantă, în ţară şi peste hotare, preocupările şi realizările sale s-au diversificat benefic. Asimilate drept auxilii ale măiestriei, ***sintetizatorul***, ***vioara*** şi ***naiul***, mai ales ***naiul*** au constituit ulterior reperele timbrale ale celor trei albume discografice **„Synvionai"**, (2007 – 2013) cărora le aparţin selecţiunile compendiului de faţă. Fie că este vorba despre piesele **„Do It"**, **„Carribean Cha Cha Cha"**, **„Love Under The Moonlight"**, **„Balada 9"** aparţinând celui dintâi disc al trilogiei amintite, fie despre compoziţiile

de lexic modal, structură arhitectonică şi expresivitate tipice contextului ***blue*** cuprinse în **„Synvionai II"** precum **„Mr. Blue", „In A Blue's Tone"**, ori despre **„Sketches Of Absurdistan"**, **„Dr. Music"**, **„Cat Samba"** din discul nr. 3, datele de ambient rămân caracteristice universului sonor şi de simţire „marca **Tîrcolea**". Protagonistul s-a implicat multiplu ca interpret uzitând atât instrumentele propriu-zise cât şi cele sintetizate electronic (***semplerizate***) dar a apelat deopotrivă la eminenţi colaboratori: basistul **Decebal Bădilă**, ghitaristul **Nicu Patoi**, saxofonistul **Cristian Soleanu**, vocalista **Simona Nae**.

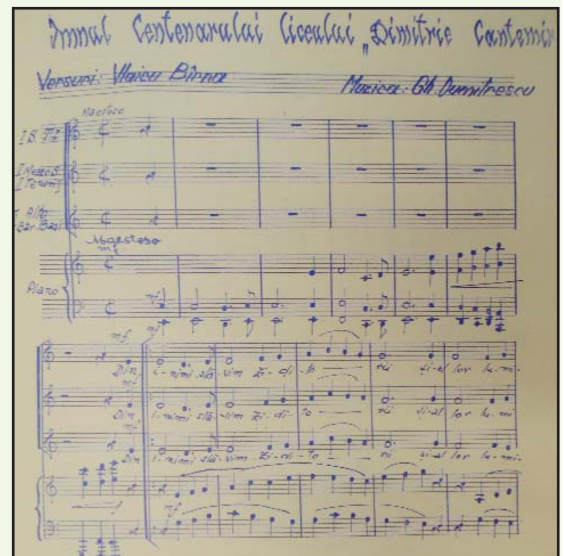
***

Un al patrulea album discografic de jazz, finalizat ca muzică, grafică şi captare sonoră / masterizare îşi aşteaptă rândul la editare de către label-ul A & A Records: „Mioritic Stuff" al grupului **„Balkanamera Jazz Q"** condus de **Liviu Mărculescu**...

Florian LUNGU

Răzleţe

⁎ În luna octombrie, Colegiul naţional "Cantemir Vodă" din Bucureşti a sărbătorit 150 de ani de la înfiinţare. Spectacolul festiv găzduit de Teatrul Naţional a fost deschis de imnul liceului, compus în anii '60 de Anton Scornea, fost ilustru profesor de muzică, şi revelat conducerii actuale a liceului de articolul apărut anul acesta în revista noastră. Dar pe vremea prof. Scornea nu se făceau doar 2 ore de muzică pe lună... Între elevii preferaţi ai acestuia s-au numărat şi Luminiţa Vartolomei, ca şi colegii noştri, fraţii Florin-Silviu şi Octavian Ursulescu. La gala amintită au luat parte numeroşi foşti dascăli şi elevi ai liceului, între care Pompilia Stoian, venită special din Germania, acad. Răzvan Theodorescu, Mircea Coşea, Vlad Rădescu, binecunoscutul actor fiind şi coordonator al regiei spectacolului, care a mai inclus secvenţe de dans şi muzică instrumentală. Iată alăturat imnul pe care cunoscutul compozitor Gheorghe Dumitrescu l-a dedicat Centenarului liceului "Dimitrie Cantemir" (înainte fusese Şcoala medie nr. 11), în anul 1968.

⁎ O iniţiativă foarte frumoasă şi salutară a Centrului pentru seniori al Municipiului Bucureşti, directoare Alexandra Dobre. În cadrul unui atractiv spectacol găzduit de Teatrul Elisabeta, din partea Primarului general Gabriela Firea au fost acordate Diplome de Excelenţă unor reprezentanţi de frunte ai artei spectacolului. În aplauzele călduroase ale unui public entuziast, au primit însemnele de onoare compozitorul Marius Ţeicu (care n-a putut refuza solicitarea de a cânta alături de spectatori marele său şlagăr "O portocală"), Stela Enache (supusă aceluiaşi "tratament" de afecţiune şi simpatie, cu "Ani de liceu" de Florin Bogardo), vocea de aur a Radio-ului public, realizatoare de emisiuni de neuitat, cum ar fi "Vineri noaptea în direct", Lucia Popescu-Moraru, precum şi o altă legendă a audio-vizualului, fosta crainică a TVR, Sanda Ţăranu. Alexandra Dobre ne anunţă intenţia Centrului pentru Seniori al Primăriei Capitalei de a permanentiza acordarea unor asemenea distincţii personalităţilor de mare valoare din domeniul culturii.

A. Dobre, S. Ţăranu, M. Ţeicu, S. Enache, L. Popescu-Moraru

⁎ Articolele publicate de revista noastră în ultimele luni pe marginea "Cerbului de aur" au produs multe reacţii. O adevărată dezbatere s-a stârnit în ce priveşte prezentatorii festivalului de la Braşov. Cum unii au vehiculat şi nume care n-au moderat niciodată festivalul, iată mai jos tabăra "Pro", în care apar cei care au fost la înălţime de această sarcină şi care, cu excepţia celor dispăruţi, trebuiau neapărat invitaţi pe scena ediţiei festive, la 50 de ani de la prima ieşire în lume: Stela Popescu, Iurie Darie, Sanda Ţăranu, Valeria Gagealov, Andrei Magheru, Andreea Marin, Ramona Bădescu, Horia Brenciu, unii dintre ei nefiind nici măcar amintiţi, aşa cum se cuvenea. Eşecul răsunător al învestirii în ipostaza de prezentatoare a Iuliei Vîntur, de la... ProTV, a continuat alegerile nefericite sau chiar gafele organizatorilor de la TVR, care în anii trecuţi au desemnat ca prezentatori manechine (Beatrice Vornicu şi altele), comentatori sportivi, crainici de ştiri... politice, actori puţin sau deloc cunoscuţi, între cele de care ne amintesc cititorii şi pe care noi chiar că le uitasem numărându-se Tania Budi, Bianca Brad, Miruna Coca-Cozma... Iar actorul italian Gabriel Garko, plătit cu bani grei pentru... nimic, n-a fost prima "găselniţă" a producătorilor vremii, cu ani în urmă fiind invitat un VJ, Hugo de Campos parcă, la fel de cunoscător într-ale muzicii româneşti şi ţării noastre.

Lelia PRUNDU

Roman Vlad

Roman Vlad face parte din tânăra generaţie de compozitori, ilustrându-şi talentul pe tărâmul multor genuri muzicale, având realizări notabile în muzica de cameră, electronică, de teatru şi uşoară, creaţiile sale fiind interpretate în concerte, în festivaluri naţionale şi internaţionale, difuzată la radio şi TV şi aducându-i numeroase distincţii. Studiile muzicale le-a început la Liceul de muzică "George Enescu" din Bucureşti (pian, teorie, istoria muzicii, armonie, jazz-muzică uşoară), perfecţionându-se apoi la Universitatea Naţională de Muzică din Capitală, clasa de Compoziţie muzicală, jazz-muzică uşoară, absolvind în 2006. Tot la UNMB a obţinut peste 2 ani diploma de Master, pentru ca tot în domeniul compoziţiei să dobândească în 2011 diploma de Doctor, cu teza "Fuziunea muzicii electronice cu muzica de divertisment-deschidere de mare audienţă şi perspectivă expresivă". Ca o continuare firească, în următorii 2 ani ia parte la cursurile post-doctorale MIDAS, cu tema "Metoda determinării selective şi muzica electronică". În prezent este cercetător ştiinţific la Centrul de muzică electroacustică şi multimedia al UNMB, preocupările sale mergând pe linia pasiunii pentru formele muzicale de expresie modernă: cercetare legată de aprofundarea procesului de masterizare şi pentru live-electronics, concretizată în realizarea procesării electronice în diferite concerte; elaborarea şi susţinerea cursului (pentru studenţii UNMB, dar nu numai) "Producţia muzicală în studioul de muzică electronică"; elaborarea şi susţinerea cursului post-universitar de regie muzicală. Roman Vlad este membru al UCMR din 2009 şi figurează în diverse enciclopedii şi lucrări de specialitate.

Activitatea componistică include, între altele, participarea la festivalurile internaţionale "George Enescu", "Săptămâna Internaţională a Muzicii Noi", "Meridian", "Cluj Modern" sau cel de muzică nouă "Intrada", lucrările sale fiind de o mare diversitate, de la balet ("Ochiul de soare") la compoziţii pentru flaut şi mediu electronic ("Atlantikos", "LHC Experiments"), orchestră de cameră ("Umbre în labirint"), clarinet şi orchestră de coarde ("Secretul Piramidei"), ansamblu instrumental şi mediu electronic ("Chemarea necuprinsului II"), violoncel live şi 3 violoncele preînregistrate ("Meditaţii şi Isonuri"), clarinet, cvartet de coarde şi mediu electronic ("Voci în infinit"), muzică electronică ("Asteroizi I – De la Pământ la Lună"), clarinet şi mediu electronic ("Reveniri pe Altair"), clarinet ("Proverbe"), sextet pentru suflători ("Umbre-n labirint II"). Are de asemenea numeroase lucrări tipărite, înafara celor amintite anterior numărându-se concerte, cvartete, studii, compoziţii pentru vioară, flaut, violă, multe din ele cu mediu electronic sau electroacustic, fiind cunoscute preocupările şi realizările sale în domeniu. Dar marele public, în frunte cu copiii şi, fireşte, părinţii (este el însuşi tată) şi bunicii, i-a apreciat de la bun început talentul pe tărâmul musical-ului. Meritul revine fondatoarei Operei Comice pentru Copii şi apoi a Teatrului "Stela Popescu", Smaranda Oţeanu Bunea, care i-a intuit perfect înzestrările de excepţie pentru acest gen, încredinţându-i elaborarea muzicii pentru nu mai puţin de 8 musical-uri pentru copii şi tineret. În egală măsură cu talent de melodist, tânărul compozitor a dat la iveală partituri absolut remarcabile, gustate cu nesaţ de zecile de mii de spectatori care au urmărit spectacolele în aceşti ani. Este vorba de musical-urile "O noapte furtunoasă" - după Caragiale, "Scufiţa Roşie" - după Fraţii Grimm, "Soacra cu trei nurori" - după Ion Creangă, "Piatra din casă" - după Vasile Alecsandri, "Diamantul şi gâsca" - după Arthur Conan Doyle, toate montate şi jucate cu uriaş succes la Opera Comică pentru Copii. Când a pus bazele instituţiei similare, Teatrul "Stela Popescu" (pe scena căruia marea actriţă a apărut până în ultima clipă a vieţii), Smaranda Oţeanu a apelat din nou la Roman Vlad, aşa născându-se alte trei musical-uri jucate cu săli arhipline: "Domnul Goe şi ai lui" - după Caragiale, "Chiriţa la Iaşi" - după Alecsandri, "Aladin" - după celebrul basm arab. Aminteam de talentul de melodist al lui Roman Vlad; el a fost ilustrat convingător nu doar în musical-uri, ci şi în piesele sale de muzică uşoară, dintre care am cita "De luni până vineri", "Nu-i nimic", "Când o văd", "Un fir de poveste".

Ca interpret, este pianist solist şi membru în diverse formaţii camerale specializate în muzica contemporană, cu

apariții concertistice nu numai în țară, dar și peste hotare (Franța, Germania). De asemenea a luat parte la o sumedenie de proiecte importante, la Paris, Viborg (Danemarca), Strasbourg, Wuppertal, Zagreb, Viena, Copenhaga, București, Sibiu, fie în calitate de pianist, fie de compozitor, conferențiar sau coordonator. Este vorba, după cum se vede, doar de deplasările profesionale, fiindcă este un adevărat globe-trotter, una din pasiunile sale, alături de sport și de artele plastice, fiind călătoriile, așa încât nu este de mirare că a bătut lumea, din Japonia în SUA, din India în Argentina, din Brazilia în Israel, din Bolivia și Peru în Dubai, nemaivorbind de mai toate țările europene. Vom încheia acest Portret componistic trecând în revistă câteva din distincțiile care au jalonat o carieră foarte densă în recunoașteri naționale și internaționale și vom începe, firesc, cu premiul pentru creație al revistei "Actualitatea Muzicală" pe 2011. Tot musical-ul i-a adus și alte distincții importante, cum ar fi Premiul de excelență al Forumului muzical român, în 2008 (pentru "O noapte furtunoasă"), precum și premiul pentru cel mai bun spectacol, la secțiunea operetă-musical, la "Superlativele artelor spectacolului muzical pentru copii", în 2012 (pentru "Diamantul și gâsca"). Prestigios este Premiul juriului cucerit la un mare festival internațional pentru copii din India, în 2007, pentru aranjamentul muzical al spectacolului "Ciuleandra". Am mai nota premiile pentru muzică de spot publicitar obținute la concursul Young Creative Chevrolet, în 2009 și 2010, precum și premiul "Grigore Constantinescu" în 2014, la a 14-a ediție a Galei Forumului Muzical Român.

Cu preocupări creative atât de diverse, Roman Vlad ne va mai oferi cu siguranță numeroase prilejuri de a-i elogia talentul, dar și de a consemna noi succese și distincții pe numele său.

U. Octavian

PIATRA DIN CASĂ

Versuri: Vasile ALECSANDRI

Muzica: Roman VLAD

Ad libitum

Franț

Ter - tai - fel! Vas ist das? *Main Got, main Got!* ah, vai!

mf deciso

Îmi vi-ne să le las Să ca - dă *A - le țvai* Cu-coa-nă Zam-fi - ri - ță,

mf sonore *mp*

Du-du-că Mar-ghio-li - ță, Am o-bo-sât de tot Și, zău! că nu mai pot.

mf *mf sonore*

Cu-coa-nă Mar-ghio-li-ță, Du-du-că Zam-fi-ri-ță, Tre-zâ-ță-vă, că, zău!

cresc.

Le - șân pe loc și eu... *Ter - tai - fel! Vas ist das?*

f *mf deciso*

Main Got, main Got! ah, vai! Îmi vi-ne să le las să ca - dă *a - le țvai.*

mf sonore

Admirabila diversitate

Spectrul spectacolelor populare din întreaga ţară păcătuieşte vădit prin lipsa de varietate: cam aceleaşi titulaturi de succes actual, câteva "inserturi" de muzică populară şi cam atât. Tocmai de aceea se cuvine să elogiem pe acei organizatori care se străduiesc să diversifice paleta genurilor muzicale (şi nu numai), la loc de cinste fiind, aşa cum am mai relatat, cei din Focşani, aceştia având inspiraţia de a apela la consilieri artistici cu experienţă, cei mai mulţi ei înşişi producători şi interpreţi cu experienţă: Andreea şi Radu Fornea, Daniel Alexandrescu, Marius China, Răzvan Ştefaniu. Rezultatul: cinci concerte în patru zile, destinate tuturor gusturilor şi vârstelor. De fapt, vorbim de mai multe localităţi din judeţul Vrancea care au avut surpriza şi bucuria de a aplauda pentru prima dată un recital cameral, oferit de Diana Jipa şi Ştefan Doniga, aşa cum s-a întâmplat la Soveja. La fel de neobişnuit, ca ambianţă, a fost concertul extraordinar "Requiem", susţinut în aer liber, în spaţiul generos al Pieţei Unirii, cu un public numeros aşezat pe scaune, de artişti binecunoscuţi: Leontina Văduva, Gheorghe Zamfir, Laura Bretan, orchestra simfonică "Muntenia", dirijor Daniel Jinga, corul "Accoustic". Concertul a fost precedat de conferinţa "Jertfa unirii noastre", cu un Dan Puric aplaudat cu căldură. Sectorul folcloric a fost şi el reprezentat la cel mai înalt nivel, în frunte cu prezentatoarea specializată Iuliana Tudor, de la TVR, între protagonişti numărându-se Ionuţ Dolănescu, Veta Biriş, Mariana Anghel, Floarea Calotă, Alexandru Pugna, Maria Murgoci, acompaniamentul fiind asigurat de orchestra "Lăutarii" de la Chişinău, dirijor Nicolae Botgros. Au impresionat prin originalitate repriza intitulată "Din cântecele neamului", cu Paula Seling alături de Cazanoi Orchestra, dar mai ales cea de evocare istorică ce a fost imediat după aceea "transferată" şi la Braşov, la Festivalul internaţional "Cerbul de aur". Este vorba de un grupaj muzical-teatral alcătuit cu inteligenţă pe coordonatele unei emoţii reale, intense, care i-a permis lui Ovidiu Popică ("Visual Emotion") să jongleze cu multiplele efecte de sunet şi lumini de care beneficiază complexul său eşafodaj scenic. Au cules ovaţii la scenă deschisă Nicolae Furdui Iancu, grupul "Crai nou", Proiect K1, Paula Seling, Vlad Rădescu, Daniel Lazăr, Mihaela Rădescu.

Leontina Văduva

Gheorghe Zamfir

Tot în Piaţa Unirii a fost programat concertul de muzică folk, o continuare firească, având în vedere succesul aceluia de anul trecut, "Remember Cenaclul Flacăra". De fapt a fost mai mult o revenire decât o prelungire, fiindcă au fost doar două nume noi faţă de concertul anterior, George Nicolescu şi Vasile Şeicaru, fiecare cu titluri de neuitat de la manifestarea amintită. În rest, cu colaborarea lui Andrei Păunescu (care a cântat, fireşte, alături de trupa sa, "Totuşi"), au fost "convocaţi" artişti care şi în vara trecută au cules ropote de aplauze şi au stârnit dulci nostalgii cu refrenele lor: Cristofor Aldea Teodoroviici (fiul regretaţilor Doina şi Ion Aldea Teodorovici), Magda Puşkaş, Zoia Alecu, Victor Socaciu, Ducu Bertzi, cei mai mulţi urmând a se reîntâlni în curând pe scena Sălii Palatului, îm două manifestări tradiţionale, "Remember Cenaclul Flacăra", respectiv Festivalul "Om bun". Întâlniri cu publicul au mai avut loc şi la Mărăşeşti, Mărăşti (firesc, suita de evenimente fiind pusă sub genericul "Vrancea eroică") sau Tişiţa. La Mărăşeşti, de pildă, a fost reluat, pe alte coordonate şi sub titulatura "Pe aici nu se trece", spectacolul simfonic extraordinar avându-i ca protagonişti pe Gheorghe Zamfir, Leontina Văduva, Laura Bretan, orchestra "Muntenia" dirijată de Daniel Jinga, corul "Accoustic". Şi dacă tot am amintit de originalitate şi atractivitate, regizorii de platou Alexandra şi Mihai Paraschiv au fost puşi în ultima seară în faţa unei premiere, pentru că pe scenă au urcat artişti

George Nicolescu

înghițind flăcări şi mânuind cu dexteritate (sub privirile atente ale pompierilor!) făclii. Ei au făcut parte din foarte originala combinație Cobzality & Crispus, cei de-ai doilea fiind "înflăcărații" de care am amintit. Cobzality propun un foarte interesant electro/ world music, cu talentata Bianca Pucărea solistă vocală, ceilalți membri ai formației fiind Florin Romaşcu, Robert Magheți, Nicu Sava, reprizele

Vasile Șeicaru

incitante de percuție trădând fosta apartenență a unora dintre ei la grupul Sistem. Show-ul include datini, tradiții ("Paparudele", "Păhărelul" - tare potrivit la... Focşani!), totul ținând de păstrarea unei identități artistice care dispare tot mai mult din peisajul genului, la noi. Nucleul recitalului a fost dat de spectacolul de mare succes "Dansul zmeilor", a cărui premieră a avut loc în 2013, la Festivalul internațional de teatru de la Sibiu, fiind evocate basme româneşti, ritualuri străvechi, cu zmei, balauri, Feți-Frumoşi şi Ilene-Cosânzene, cu dansuri ale focului, cum spuneam, dar şi cu melodii din alte vremi.

În cele patru zile atât de dense din punct de vedere spectacular, un liant a fost cel asigurat de trupa de dans şi actorie The Sky. Un preambul la premiera din ultima zi a existat, sub forma unui concert de fanfară militară, dar o paradă internațională a fanfarelor chiar că nu a mai fost programată în cadrul unor asemenea manifestări populare. De aceea ne propunem să acordăm câteva rânduri fiecăreia dintre ele, fiindcă au venit cu emoții, cu pregătiri speciale

Paula Seling

de costume şi repertoriu, chiar şi cu... majorete, unele fiind de amatori. De pildă fanfara "Trandafirul" din Calafindeşti, jud. Suceva este un ansamblu țărănesc, condus în prezent de Gh. Diaconescu, înființat în 1960 şi având membri de la 15 la 78 de ani! După ce a cântat... cucu-n Bucovina, a intrat în scenă experimentata orchestră de suflători Valahia Brass, fondată în 2003 de actualul dirijor, Virgil Pețanca. Cu două CD-uri, peste 400 de concerte, inclusiv peste hotare, cei 20 de instrumentişti au abordat un repertoriu divers, de la "Valurile Dunării" la "Zorba grecul" şi "One moment în time". Fanfara din satul 10 Prăjini, cunoscută şi sub numele de "Şucar" (Speranța), a editat în cele două decenii de activitate 10 albume şi a întreprins turnee în întreaga lume. Este compusă din 9 suflători şi un toboşar, ctitor şi lider fiind clarinetistul Costică Panțîru. Am amintit de Iosif Ivanovici – nu putea lipsi fanfara ce-i poartă numele, a Asociației culturale "Voces concordiae" din Brăila. Aici avem de-a face cu profesionişti, conducerea muzicală aparținând col. (rez.) Petrea Gogu. Repertoriu divers, de la valsuri de Strauss la "Delilah", şlagăre ABBA sau suite folclorice. Regretatul Anatol Cazac (doctor în studiul artelor, conf. univ., Maestru în artă) a înființat în 2003 la Chişinău fanfara ce-i poartă azi numele, conducerea artistică aparținând azi fiului acestuia, Radu Cazac

Proiect K1

(clarinet, saxofon). Programul ales a fost înviorător, cu hore, sârbe, marşuri, valsuri. Tot de dincolo de granițe a sosit fanfara din Coştei (districtul Banatul de sud, Voivodina, Serbia), de departe posedând istoricul cel mai impresionant. Societatea cultural-artistică "Mihai Eminescu" (preşedinte Viorel Bălăgean), din care face parte (drapelul ei a fost permanent arborat pe scenă) a luat ființă în 1869 (!), cu un cor, iar fanfara s-a constituit în 1910. Numără 30 de membri activi, conduşi de Petru Purenda, şi ne-a propus şi un talentat solist vocal, Adonis Voin. Repertoriul a evidențiat apartenența la spațiul bănățean ("Ardeleana ca-n Banat", "Joc din Banat", "Hora de la Oravița"). Diversitatea de care am amintit în câteva rânduri pe parcursul acestui articol a însemnat de fapt o caldă prietenie, materializată prin serile de muzică, poezie şi socializare între toți organizatorii, promotorii, producătorii şi artiştii, reuniți în mod tradițional, la invitația doamnei Mirela Cristea, pe malul iazului, la hotelul Laguna, adevărat paradis al artiştilor din întreaga lume.

Bianca RADU

Mari, mijlocii şi mici

Nu ne-am mai aruncat ochii de ceva timp înspre topurile autohtone, prin "topuri" înţelegându-se acum mai mult numărul de vizualizări pe internet. Apar aici atât solişti cu pseudonime "misterioase" - Franny, Keo, Nicole Cherry, Selfie, Cardinale (nu, nu este Claudia), Akcent, Aza, ADDA, Laola, Maxim - dar şi cu prescurtări descifrabile ale prenumelor - Nico, Bibi, Andra, Delia, Lucia, Mira, Sore, Lora, Lori (nu, nu este Loredana Groza), Lucia, Mihail, Antonia, Corina (nu, nu Chiriac). Chiar este de mirare că sunt cântăreţi care nu se ruşinează cu numele complet din buletin - Ştefan Bănică, Denisa Moga, Mircea Eremia, Alexandra Stan, Delia Rus, Jean Gavril, Andreea Olaru. Desigur, unii sunt déjà vedete, alţii urcă treptat spre vârf, iar mulţi abia bat la porţile afirmării. De aici şi titlul grupajului nostru de "investigaţii": dar, aşa cum arătam, locul în ierarhie nu mai este dictat de înzestrări muzicale, ci de numărul de accesări ale videoclipurilor pe reţelele "de socializare"….

Ştefan Bănică lansează single-ul & videoclipul **„Să zbor",** extras de pe albumul „Picat din lună", apărut pe piaţă în toamna anului trecut. Muzica şi versurile îi aparţin (de fapt, el este compozitorul şi producătorul întregului album, al 16-lea album de autor din cariera sa). Pe album se află cântece de facturi diferite: rock'n'roll, balade pop-rock, ritmuri de vals şi bossa nova. Ştefan Bănică susţine anual două producţii muzicale de anvergură, de mare longevitate

în peisajul muzical românesc: concertul de Crăciun (16 ani neîntrerupţi de existenţă) şi concertele din luna martie, dedicate Zilei Femeii (care s-au desfăşurat pentru al 8-lea an consecutiv).

Maxim revine cu o nouă componenţă şi un nou single - Amar - în colaborare cu Laola. Totodată, grupul Maxim prezintă un nou concept de liveshow, cu Iulian Selea la voce, Adrian Istrate la chitară & voce, Alex Arsene la baterie şi Andrei Bulf la chitară bass.

Mereu surprinzătoare, **Delia** revine cu un single intitulat "Du-te-mă". Piesa a fost compusă integral de artistă şi produsă de Alex Cotoi, care a produs majoritatea hiturilor Carla's Dreams, dar şi single-ul anterior al Deliei "Fata lu' tata". Solista a lansat la finele anului trecut "Fata lu' tata" (peste 18 milioane de viuzalizări) şi "Verde Împărat" (peste 5 milioane de vizualizări).

După o colaborare inedită cu Zdob şi Zdub şi rapperul Ligalize, **Loredana** revine cu un single solo, "Îngeri", videoclipul fiind regizat de Ionuţ Trandafir (Trandafilm).

Începutul verii a prins-o pe **Andra** în Londra, unde a prezentat show-ul „Aievea" (cu 3 concerte SOLD OUT şi la Sala Palatului, cu peste 12.000 de spectator). Andra a adunat pe Arena O2 publicul român şi nu numai, pentru două ore şi 30 de minute de momente live, invitaţi fiind Liviu Teodorescu, Alex Velea şi What's Up. Andra a luat cu ea în Anglia şi un staff de peste 30 de persoane, precum şi o trupă de dansatori cu multe coregrafii speciale. Andra are o carieră muzicală de 17 ani şi a lansat până acum 13 albume, face parte din juriile emisiunilor Românii au talent şi Vocea României Junior şi este unul din cei mai urmăriţi artişti pe reţelele de socializare, având 3,48 milioane fani pe Facebook, peste 1 milion pe Instagram şi 1.2 milioane de abonaţi pe YouTube.

Nicole Cherry a ajuns în topul celor mai urmăriţi artişti de pe Instagram, având unul dintre puţinele conturi de Instagram cu peste 1 milion de followers din România. Alte performanţe din Social Media: contul ei de Facebook are peste 1.300.000 de like-uri, cel mai recent single, „Ceasul", are 14 milioane de vizualizări, colaborarea cu Alama şi Pacha Man pentru piesa „S'agapao" a adunat peste 1.5 milioane de vizualizări. Cel mai vizualizat videoclip rămâne în continuare „Se poartă vara", lansat alaturi de Connect-R, clip care are 38.000.000 de vizualizări pe canalul de YouTube al MediaPro Music. Nicole Cherry a sărbătorit recent 5 ani de carieră: peste 10 hituri lansate, peste 220.000.000 de vizualizări.

BiBi, care la doar 15 ani a adunat peste 50 de milioane de vizualizări, revine cu "Un pic, un pic", compus în studio-urile DeMoga de Theea Miculescu şi Andrei Barbu. După single-ul "Ciocolata", care se apropie de 40 de milioane de vizualizări, solista a fost recrutată de Disney pentru a da voce unuia dintre personajele principale din serialul Disney "Star Darling". BiBi îşi menţine relaţia specială cu fanii prin intermediul vlogului, canalul de Youtube al artistei depăşind 250.000 de abonaţi. Cel mai recent sketch muzical al său - Salvaţi de clopoţel – a depăşit 7 milioane de vizualizări în doar două luni de la lansare.

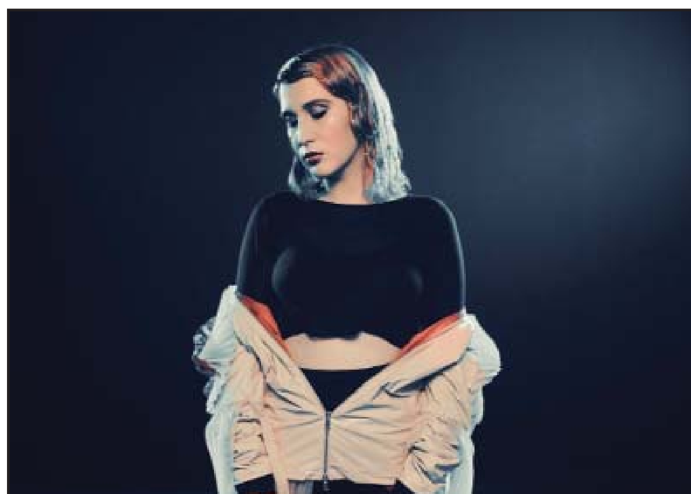

După ce a lansat "Tango", **Antonia** revine cu un single tot în limba engleză, intitulat "Hotel Lounge". Producţia video a fost făcută de Loops Production, iar special guest în videoclip este Alex Velea, iubitul Antoniei. Antonia a lansat "Dor de tine" (peste 9 milioane de vizualizări), "Iubirea mea" (peste 27 de milioane de

vizualizări), "Amya" (peste 13 milioane de vizualizări), dar şi două colaborări cu GGirls pentru "Milk and Honey" şi "El Amor" cu Micke Moreno, un artist din Miami.

Akcent lansează "How Many Times", a cincea piesă inclusă pe noul EP Akcent, cu 6 piese. După un 2017 care a inclus concerte în Bulgaria, Turcia, Azerbaijan, Tadjikistan, Pakistan, Dubai şi Rusia, un turneu în SUA, colaborări internaţionale sub egida Akcen şi o revenire la proiectul solo, Adrian Sînă a revenit în studio pentru un nou material discografic. El a lansat "De când te iubesc" în colaborare cu Mihail Gheorghe, al doilea single din 2018 sub egida proiectului solo, după "Un gram". EP-ul este primul material discografic după "Love The Show", albumul vizual lansat în 2016, cu hit-uri precum "Amor Gitana", "Push" şi "Serai". Cu peste 3,5 milioane de fani în toată lumea, piesele lansate de acesta atât solo, cât şi sub numele Akcent au depăşit un miliard de vizualizări.

Adda a lansat „Mă doare inima", cu un videoclip în regia lui San. ADDA a lansat trei piese, „Desculţă", „Liniştea", „Casa bântuită", care împreună alcătuiesc cel

de-al treilea sezon al Stărilor. Canalul său de are peste 200 milioane de vizualizări. **Muzica**: Adda (Ada Alexandra Rizea), Costin Dănăilă, Georgian Idriceanu, Ioan Nacu. **Versuri**: Adda, C. Dănăilă, Diana Ghiţă, Mircea Niţu.

Delia Rus lansează ''Ochii la mine'', în colaborare cu rapperul Tranda. Piesa este scrisă de Delia Rus şi Tranda, alături de Mădălin Roşioru, Florian Rus şi Bogdan Todor, produsă de studio-urile DeMoga. În videoclipul regizat de Criss Blaziny personajul principal masculin este jucat de bloggerul Otravă. Anul trecut Delia s-a alăturat proiectului Iwonder, al fundaţiei Ringier. Producători: Bogdan Todor, Mădălin Roşioru @ DeMoga Music. Muzica: B. Todor, Florian Rus, M. Roşioru, Delia Rus, Costin Trandafir (Tranda). Text: : Florian Rus, B. Todor, Delia Rus, C. Trandafir.

Roxana Cozma lansează single-ul şi videoclipul „Acoperă-mi inima". Tânăra originară din Constanţa a filmat videoclipul pentru noul single la malul mării, iar regizorul este Alex Ceauşu. Piesa este compusă de Gabriel

Băruţă şi Cristian Hip. Interpreta este câştigătoare a premiului I la Mamaia Copiilor 2016, cu o piesă compusă de Nicolae Caragia.

Sore lansează "Sărută-mă şi taci". Videoclipul a fost regizat de Ionuţ Trandafir, cu care a colaborat şi la clipul piesei "Dintr-o mie de femei". **Sore** a lansat hituri ca "Different", "Beautiful life", "Dor să-ţi fie dor", "Când vremea e rea" sau "Noapte caldă" în duet cu Bere Gratis. Single-ul "Dintr-o mie de femei" a depăşsit 3 milioane de

vizualizări pe YouTube, iar de curând a început o serie inspiraţională de interviuri cool cu "Fete rebele" pe propriul canal. „Sărută-mă şi taci" este compusă de Sore împreună cu Smiley, Jean Gavril, Şerban Cazan şi Florin Boka, în studiourile HaHaHa Production.

După succesul Trilogiei ”Iubiri secrete” şi al albumului „Despre el", **Irina Rimes** deschide „Trilogia II" cu piesa „Beau". Videoclipurile au fost realizate de NGM Creative, în conceptul lui Dan Floroiu şi a lui Bogdan Păun.

Keo a lansat o reinterpretare a şlagărului din anii '60, ''Lalele'', pe canalul de Youtube Roton Music. Cântecul original este compus de Temistocle Popa, naşul său de botez, şi interpretat de Luigi Ionescu. Iniţial realizat sub forma unui dans lent pentru un

spectacol al Teatrului de Revistă ''Constantin Tănase'', sub titlul ''Gagarin'', a fost compus în cinstea primului om care ajunsese în spațiul cosmic. "Această reinterpretare este un omagiu adus naşului meu, Temistocle Popa, un om minunat şi unul dintre cei mai de succes compozitori români'', a declarat Keo. El a debutat în 2005 cu piesa "Azi vii, mâine pleci", care a ajuns numărul 1 în MTV Top 20. A fost urmată de hit-uri precum "Liber" , "În ochii tăi" şi "Viață nouă" (feat. Puya), dar şi de un album în colaborare cu Skizzo Skillz. În 2017, artistul a pus în scenă "PianoMania", un show unic în România, în cadrul căruia Keo a reinterpretat la pian, acompaniat de formația sa, atât hit-urile care l-au făcut cunoscut, cât şi cele mai frumoase piese de dragoste ale anilor '60-'90, de la artişti precum The Beatles, Queen, Prince, Elton John.

Nico lansează single-ul „Nebuni îndrăgostiți" compus de soțul său, Laurențiu Matei, cu versuri scrise de Cristina Stroe şi Claudiu Zamfira. Cât despre videoclip,

NICO a filmat la malul Mării Negre, iar regia este semnată Silviu Mîndroc. Alături de solistă, în clip apare şi „o gaşcă de nebuni îndrăgostiți".

Mihail şi "Who You Are" au fost desemnați câştigătorii festivalului Top Of The Top Sopot. Transmis în direct de televiziunea națională poloneză, festivalul a fost câştigat în anii trecuți de nume precum Imany, Mattafix şi Gabriella Cilmi, iar printre participanții de anul acesta s-au numărat Sunrise Avenue, Alexandra Stan ş Nico Santos. Învingătorul a fost votat de telespectatori prin SMS, concursul având o audiență de peste 2 milioane de persoane. "Who You Are" a petrecut 9 săptămâni pe locul 1 în topul Media Forest, fiind a cincea cea mai difuzată piesă din 2017 şi este primul single în limba engleză al lui Mihail, care a devenit cunoscut datorită hit-ului "Mă ucide ea", cu 68 de milioane de vizualizări.

„FRTHR" este noul single **Lucia**, primul de pe viitorul album de studio. Muzică **şi** versuri – Lucia. Piesa a

fost produsă de Alexei Ţurcan (Travka), Robert Iulian (Next Ex) **şi** Dan Georgescu (byron). Videoclipul a fost realizat de BlueCat Studio .

8KO şi Alexandra Stan lansează "Ocean", care marchează debutul producătorului francez 8KO, fiind compusă de Barata Gregory, Ansley Ford, Alexandra Stan, Valentin Tulică, Gerald Blevin Mitchell şi Andrei Aurelian Roşca.

Semifinalista concursului Vocea României, **Diana Brescan,** originară din Republica Moldova, a înregistrat noul single „Hey, Cowboy", featuring Dorian Popa, piesa fiind compusă de Marius Moga, Mădălin Roşioru, Florian Rus şi Achi.

Fetele din grupul **Selfie** lansează single-ul "Feelings", piesă cu versuri în limba engleză cu acorduri orientale. Videoclipul le prezintă pe cele trei, fiind regizat de Silviu Mîndroc. Trupa Selfie a fost înființată în 2014 şi descoperită de Mihai Alexandru.

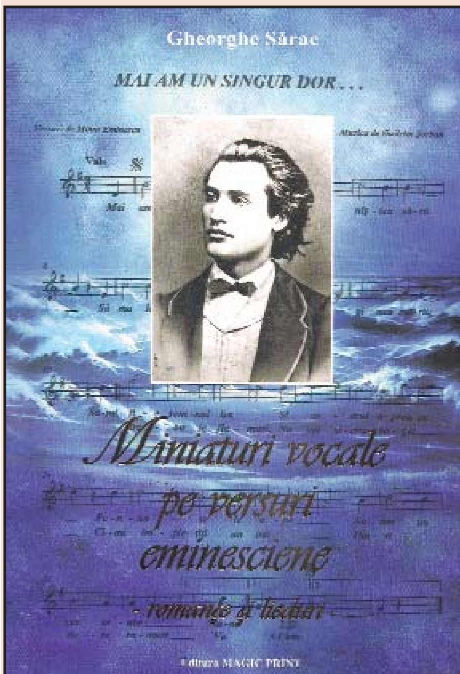
Dan CHIRIAC

Paul Surugiu-Fuego: „Nu sunt singur"

Pe coperta acestui foarte frumos, din toate punctele de vedere, album editat de casa Euromusic citim cum că avem de-a face cu un "Album de autor Jolt Kerestely", dar reputatul compozitor semnează doar 20, două din ele instrumentale, din cele 21 de titluri, tocmai piesa titulară fiind scrisă de fiul său Andrei! Acesta din urmă îşi înscrie numele şi la capitolele orchestrații (unde "titular" este însă George Natsis) şi mixaje. Talentatul Narcis Avădănei (concept, promovare) semnează versurile la nu mai puțin de 16 cântece, fiind la loc de cinste în cadrul cvartetului de aur care s-a implicat în realizarea acestui proiect excepțional, toți fiind prezentați pe larg în remarcabilul booklet. Dar, fireşte, partea leului îi revine lui Paul Surugiu-Fuego, ajuns la o maturitate interpretativă incredibilă, mai ales că sunt partituri extrem de dificile, de solicitante vocal. Dovada: versiunea copleşitoare a celebrei piese "Copacul". La una din piese participă Corul de copii "Sunetul muzicii", condus de Cristina Manoliu. În toate concertele sale importante, protagonistul dă viață cu fervoare unor melodii de pe acest album, cum ar fi "Iubirea noastră", "Ştiu că vei regreta", "Nu sunt singur", "Un artist", aşa cum s-au petrecut lucrurile şi la lansarea fastuoasă din Aula Palatului Cantacuzino.

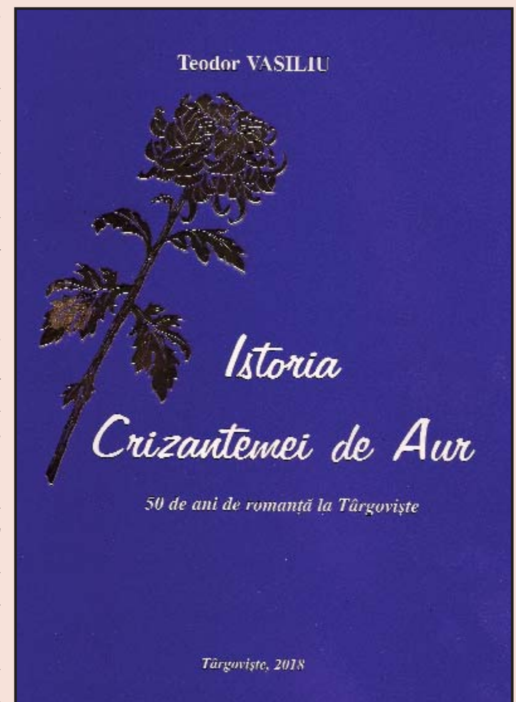

Gheorghe Sărac: „Miniaturi vocale pe versuri eminesciene"

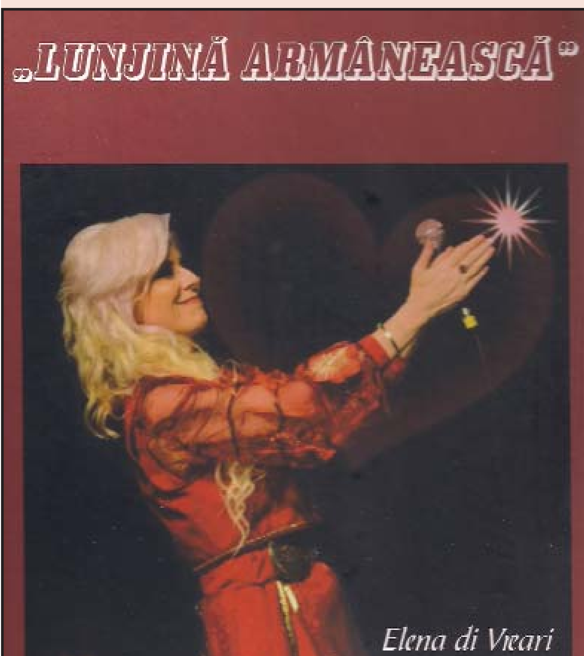

Cunoscutul interpret şi autor de romanțe, ajuns la venerabila vârstă de 80 de ani, ne propune la editura Magic Print o impresionantă culegere de romanțe şi lieduri pe versurile lui Mihai Eminescu. Cuprinzătorul volum de 440 de pagini include în cazul fiecărei lucrări partitura respectivă şi este prefațat de Viorel Cosma, fiind prezentat cu mare interes şi la ediția a 51-a, 2018, a Festivalului național de romanțe "Crizantema de aur" de la Târgovişte, unde a fost oferit ca premiu fiecărui laureat. Avem aici 80 de romanțe şi 50 de lieduri pe versuri eminesciene, dar şi câte 6 romanțe şi lieduri pe versuri de Veronica Micle. Este o lucrare monumentală, "opera unei vieți", Gheorghe Sărac lansând încă din 1989, la casa de discuri Electrecord, antologia de romanțe eminesciene "Mai am un singur dor", cuprinzând 38 de titluri. Cartea de față (redactor şi consultant ştiințific: lector univ. dr. Alexandru Petrovici) nu trebuie să lipsească din colecția niciunui iubitor de muzică şi de poezie, nemaivorbind de interpreții de gen.

Teodor Vasiliu: „Istoria Crizantemei de aur"

Subintitulat "50 de ani de romanță la Târgovişte", volumul, apărut în excepționale condiții grafice, ne oferă, în peste 850 de pagini, o adevărată istorie nu numai a longevivului festival târgoviştean omonim (51 de ediții în 2018), dar şi a romanței în general. Noua ediție, a treia, este adusă la zi şi include inclusiv o consistentă galerie foto color. Pe lângă o documentată cronică a fiecărei ediții (să nu uităm că autorul a fost prezentator al manifestării la nu mai puțin de 18 ediții!), ne sunt oferite portrete ale tuturor personalităților din domeniu, compozitori şi interpreți, completând fericit, şi sub semnul slovei tipărite, realizarea unică de la Casa Romanței din Târgovişte, unde exponatele muzeale ne vorbesc despre acest gen muzical vechi de 170 de ani. Să nu uităm că însuşi actualul Imn de stat al țării noastre are ca punct de pornire romanța din 1836 a lui Anton Pann, "Din sânul maicei mele". Volumul este prefațat de primarul municipiului Târgovişte, Daniel Cristian Stan ("Un omagiu adus romanței"), dar primăria locală nu numai că a sprijinit reeditarea acestei adevărate enciclopedii, dar a oferit gratuit câte un exemplar tuturor spectatorilor la ediția a 51-a a festivalului! Reamintim cititorilor noştri că prima ediție a cărții a fost distinsă, la vremea respectivă, cu premiul revistei "Actualitatea Muzicală". Director editorial: Alina Mavrodin Vasiliu (directoarea artistică a festivalului "Crizantema de aur"); secretariat de redacție: Mirela Ivan Novel, Andrei Vasiliu. Indiscutabil, scriitorul şi jurnalistul Teodor Vasiliu este istoricul nr. 1 al îndrăgitei romanțe româneşti, ce aspiră la intrarea în patrimoniul mondial al UNESCO.

Corina Elena Badea: „Lunjină armânească"

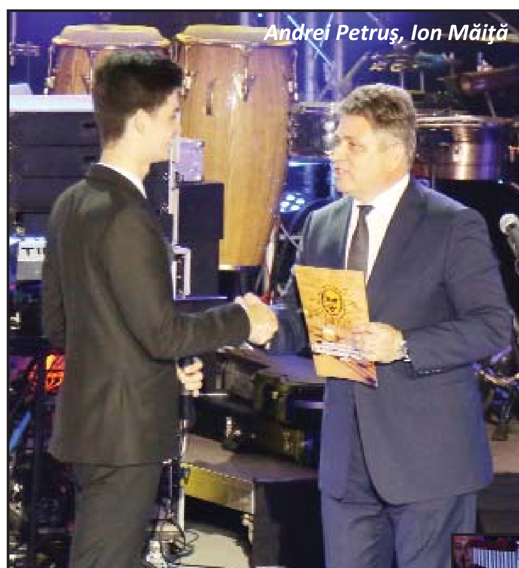
Cunoscută cantautoare (compozitoare, poetă, instrumentistă, interpretă) Corina Elena Badea reuneşte o parte din cele mai reuşite lucrări ale sale între coperțile acestui volum. Reamintim că încă de la debut ea a fost numită "Elena di Vreari" (Elena de iubire). În luna noiembrie, Corina Elena Badea va lansa un nou album de autoare la casa de discuri Eurostar.

Oana GEORGESCU

Amara 51, un nou început

De ce "un nou început"? Fiindcă, în mare, anul acesta a fost o altă echipă care a organizat direct (deşi experimentaţii organizatori din anii trecuţi, Victor Moraru şi Larisa Mihai, au fost implicaţi şi acum), dar şi pentru că a fost întoarsă pagina pentru a doua jumătate de veac a competiţiei. Din vechea-noua echipă au fost mereu alături de participanţi Alexandra Matei şi Săndica Ion, de la Primăria Amara, nemaivorbind de primarul Ion Măiţă. Şi cum la ediţia 100 doar cei tineri azi se vor putea bucura de urale şi onoruri, chiar că este nimerit să vedem cum a fost această... primă ediţie!

Andrei Petruş, Ion Măiţă

Organizatori au fost Primăria şi Consiliul local Amara, Consiliul judeţean Ialomiţa, Centrul judeţean pentru promovarea şi conservarea culturii tradiţionale Ialomiţa (director: preot Cătălin Stanciu, component al unei corale renumite), Centrul cultural pentru UNESCO "Ionel Perlea" Ialomiţa (directoare: Clementina Tudor). Eşafodajul scenic a fost impresionant, de nivel internaţional, sunetul şi luminile fiind asigurate de Stage Expert. TVR2 a transmis în direct festivalul, jos pălăria, semn că muzica uşoară românească începe timid să-şi reintre în drepturi la postul public de televiziune (de altfel doamna Doina Gradea, PDG al TVR, a asistat personal la una din seri), producător delegat fiind Ştefan Stănescu, cu experienţă de la emisiunea "Atenţie, se cântă!" şi de la Festivalul internaţional "George Grigoriu" de la Brăila. De asemenea manifestarea a putut fi urmărită şi pe TVR Internaţional, TVR Moldova, TVRhd. Între partenerii media: "Actualitatea Muzicală", Radio România, cotidianele "Ultima oră" şi "Libertatea", deci o expunere amplă, la nivel naţional. Şi mai ales cât se poate de binevenită, fiindcă festivalul a dat o lecţie de profesionalism din toate punctele de vedere. În primul rând în ceea ce priveşte componenţa juriului, cu nu mai puţin de patru membri ai Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, plus un eminent specialist, om de radio, absolvent de Conservator.

Elena Cristina Petcu , Victor Moraru

Ce diferenţă faţă de juriul ciudat de la "Cerbul de aur"! Aşa încât nimeni n-a putut contesta palmaresul final, stabilit de Horia Moculescu (preşedinte), Adrian Romcescu, Andreea Andrei, Viorel Gavrilă şi Titus Andrei. Vorbind de profesionalism, dacă tot am amintit de "Cerbul de aur", Ionel şi Andrei Tudor, eminenţii dirijori de la Braşov, au făcut aici o ultimă repetiţie publică alături de colegii lor din orchestra Ionel Tudor: Dan Marin Ioniţă, Daniel Bouroşu, Marian Georgescu, Eugen Tegu, Dan Pirici, Laurenţiu Zmău. Ce şansă pentru tinerii aspiranţi la glorie să fie acompaniaţi la un asemenea nivel!

După război, se ştie, mulţi viteji se-arată, strugurii (sau pepenii, ca să ne menţinem în zonă!) sunt acri, ehei, dacă am fi fost noi acolo făceam şi dregeam, ş.a.m.d. Cârcotaşi vor fi întotdeauna şi chiar dacă, inevitabil, au existat şi mici neîmpliniri, ele au fost de departe depăşite de izbânzi. Judecaţi drept, chiar dacă staţi strâmb: vreme impecabilă, fără pic de nor sau ploaie; grădina Cinemascop luată cu asalt în ambele seri (neapărat festivalul trebuie să-şi mai adauge o zi, cum se întâmpla pe vremuri), cu mulţi spectatori în picioare (este indiscutabil festivalul de gen – şi cu... bilete! – cu cea mai ridicată audienţă din ţară); proiecţii pe ecranele de pe scenă; tineri concurenţi foarte buni, selectaţi cu exigenţă; sponsori numeroşi şi, sperăm, generoşi, conştienţi toţi că "Trofeul tinereţii" este un brand judeţean şi naţional ce trebuie susţinut; vedete îndrăgite; cea mai valoroasă formaţie de acompaniament din ţară, condusă de compozitorul Ionel Tudor; juriu puţin numeros, aşa cum este normal (şi fără reprezentanţi locali, ceea ce ar fi putut induce ideea falsă de

Andreea Dumitriu

favorizare a concurenților din județul gazdă), alcătuit din cinci personalități de calibru. Alexandra Velniciuc a fost şi de această dată o prezentatoare fermecătoare, cu umor şi cunoştințe în domeniu, aşa încât puteți să trageți concluziile, parcurgând articolul de față, invitându-vă să-i aplaudați cu onestitate pe cei de la Consiliul județean Ialomița şi de la Consiliul local Amara. Pentru că, nota bene, Amara este un oraş mic şi tânăr, în timp ce marile municipii ale României, cum ar fi Iaşi, Constanța, Timişoara (în curând Capitală culturală europeană!), Cluj-Napoca, Craiova, Ploieşti nu au nici măcar un concurs propriu de muzică uşoară! Când este ceva de elogiat s-o facem fără ezitare, pentru că e un adevărat miracol să menții, darămite să şi dezvolți un festival de o asemenea anvergură, în condițiile în care cel de la Mamaia s-a desființat, iar "Cerbul de aur" se ține... din 9 în 9 ani. Aşa încât sincere felicitări preşedintelui Consiliului județean Ialomița, Victor Moraru, care are exact vârsta manifestării (şi care a povestit, spre amuzamentul general, cum sărea gardul Grădinii Cinemascop, când era copil, pentru a urmări festivalul!), şi primarului oraşului Amara, Ion Măiță, cărora le adresăm din acest colț de pagină un îndemn: ştim că nu e deloc uşor, dar nu vă lăsați, vă rugăm, muzica uşoară românească are nevoie ca de aer de festivalul de la Amara, fără de care n-ar fi putut fi scrisă istoria zbuciumată a acestui gen! Iar o parte consistentă din această istorie s-a scris la Amara. În acest sens, s-a modificat peretele cu fotografii de la intrarea în grădină, pe un culoar care însă ar trebui să fie bine luminat. Sigur, înțeleg că e provizoriu, că va fi altceva după ce grădina va fi modernizată şi va căpăta o nouă înfățişare (sper că va creşte şi numărul de locuri), dar mă ofer cu drag, de pe acum, să coordonez acest spațiu (sunt omisiuni, mici erori, firesc dacă ne gândim că multora dintre cei de azi unele nume nu le spun nimic), care poate se va transforma cândva într-un muzeu al muzicii uşoare româneşti, aşa cum există la Târgovişte "Casa romanței".

Daniela Bazac, Andreea Andrei

Monica Anghel

Raluca Moldoveanu, Adrian Romcescu

Cum spuneam, transmisiile în direct la TVR2 au asigurat audiență şi vizibilitate sporită. Înafara plusurilor amintite – decor, scenografie, imagine, lumini, sunet, toate la înălțime, asemeni prezentatoarei Alexandra Velniciuc, cei de la postul public au comis şi o gafă, tolerată din păcate de gazde, modificând numele evenimentului, care este "TROFEUL tinereții", fiindcă "FESTIVALUL tinereții" este o competiție minoră, care se desfăşura, de fiecare dată cu probleme, pe litoral. Din păcate, aşa a apărut în permanență pe ecran, iar organizatorii nu trebuiau să se sfiiască şi să ceară modificarea. Oricum, este evident că pentru postul TV din Calea Dorobanților această ultimă repetiție înainte cu 3 săptămâni de "Cerbul de aur" a fost una extrem de importantă. Poate cu această ocazie doamna Doina Gradea s-a convins câtă nevoie are TVR de muzică uşoară de calitate şi va decide reluarea singurei emisiuni de profil a postului public, "Atenție, se cântă!", cu atât mai mult cu cât ambii moderatori se aflau în sală, Horia Moculescu în "loja prezidențială" din juriu, iar Alexandra Velniciuc pe scenă...

Din cei 12 finalişti, 7 au cântat în Gală. Daniela Teodora Bazac (com. Perieți, Ialomița), 17 ani, este elevă la Liceul de artă "Ionel Perlea" din Slobozia, unde studiază pianul, vioara şi flautul. După ce a fost doar finalistă la "George Grigoriu", aici a fost distinsă cu o Mențiune, întrunind sufragii cu compoziția proprie "Singură", interpretată alături de

colegii săi Oana şi Valentin Vardianu. Aceeaşi distincţie a fost acordată mezinei Catinca Popa, 16 ani, din Bucureşti, elevă a Mirelei Fugaru. În aplauzele entuziastului public, Premiul de Popularitate a fost atribuit localnicei de 17 ani (elevă la Liceul de arte "Ionel Perlea", unde studiază pianul şi canto clasic) Raluca Moldoveanu. La doar 21 de ani, studenta din Capitală Andreea Claudia Dumitriu este o adevărată veterană a competiţiilor de gen, cu palmares bogat, căruia i-a adăugat la Amara 2018 premiul III; ea a dat viaţă cu multă sensibilitate melodiei "Iubirea noastră nu are apus" de Titel Popovici, chiar în ziua când la TVR Iaşi regretatul compozitor era comemorat la 80 de ani de la naştere... Foarte muzicală, Bianca Mihai din Buzău, 17, a intrat în posesia premiului II. Cu multe trofee la activ, Elena Cristina Petcu din Bucureşti, 20, studentă la "Pedagogie muzicală", la Universitatea "Spiru Haret", a urcat două trepte, fiindcă în 2016 cucerise premiul III. Noi o vedeam chiar pe cea mai înaltă treaptă, înzestrările sale vocale şi muzicalitatea fiind incontestabile, dar publicul a primit cu entuziasm anunţarea victoriei favoritului său, simpaticul maramureşean de 17 ani (de la Vălenii Şomcutei) Andrei Petruş, cu antecedente doar la competiţii pentru copii. El a interpretat cu sensibilitate piesele "Tu nu vezi cerul" de Andrei Tudor şi "Dă-mi, viaţă, tot ce ai!" de Nicolae Caragia. Ceilalţi finalişti (însăşi calificarea este o performanţă, să recunoaştem) au fost Sara Irem Andreea Güzel (com. Rediu, Iaşi), Maria Antonela Dima (Călăraşi, cu un respect salutar pentru creaţiile "de aur" ale genului), Denisa Andreea Pârvu (Călăraşi), Cristina Simion (studentă la Universitatea de arte "G. Enescu" din Iaşi, dar originară din Bălţi, Rep. Moldova), Marius Adelin Croitoru (Roşiorii de Vede, jud. Teleorman). Acesta din urmă este student în anul III la UNMB (compoziţie jazz-muzică uşoară), muzician (pian, chitară), preocupat de producţia muzicală, dar repertoriul său pop-rock (Holograf, Direcţia 5) n-a convins. Pentru că se cam uită acest lucru (şi de către organizatori...), "Trofeul tinereţii" de la Amara este un festival DE MUZICĂ UŞOARĂ, aşa a fost conceput la lansare şi aşa trebuie să rămână. Ne-am bucurat să reascultăm, în versiunile proaspete ale tinerilor concurenţi, creaţii semnate Ion Vasilescu, Horia Moculescu, Cornel Fugaru, Ion Cristinoiu, Aura Urziceanu, Şerban Georgescu, Nicolae Sulac, Edmond Deda, Cristian Faur, Aurel Giroveanu, Adrian Romcescu, Anton Pann, Nicu Damalan.

Ion Măiţă, Victor Moraru

Titus Andrei, Catinca Popa

Recitalurile înafară de concurs, ţinând seama şi de cele scrise mai sus, au fost eterogene, detaşându-se cel oferit, cu vocea-i impresionantă, de Monica Anghel. Impusă la festivalul de la Mamaia la o vârstă chiar mai mică decât a finaliştilor de la Amara, 15 ani (ne-a reamintit de altfel piesa cu care s-a lansat, "Vin la mama de mă cere" de Laurenţiu Profeta), îndrăgita interpretă a oferit o lecţie de

profesionalism alături de formația Ionel Tudor, ridicând sala în picioare, pe lângă evergreen-uri internaționale, cu "Spune-mi" de Cornel Fugaru sau "Dau viața mea pentru

Bere Gratis

o iubire" de Marius Țeicu, plus un colaj de şlagăre româneşti.. Dora Gaitanovici din Buzău, câştigătoarea ediției anterioare, a confirmat victoria de la "MuzicADA" şi comportarea de la Eurovision, anticipând şi buna evoluție de la "Cerbul de aur". Smiley a fost ca de obicei în mare formă, spre bucuria numeroşilor săi admiratori, valabil şi pentru formația Bere Gratis, la două decenii de la înființare. Între atâția monştri sacri şi avînd doar un mic suport instrumental, Nicoleta Nucă a fost puțin stingheră, dar este tânără şi are viitorul în față.

Cum spuneam, în ce priveşte palmaresul decizia juriului a fost salutată cu entuziasm de spectatori, câştigătorul fiind un băiat tânăr şi frumuşel venit tocmai din Maramureş (din Transilvania ajung foarte rar solişti la competițiile muzicale), ori mai bine de trei sferturi din locuri erau ocupate de... reprezentantele sexului frumos. Judecând în raport cu performanțele vocale, personal l-aş fi aşezat ceva mai jos în ierarhia finală (adăugându-i însă şi premiul de popularitate), urcându-le cu câte o treaptă pe cele două soliste de pe pozițiile următoare, dar, repet, este o opinie strict personală. Iar în ce priveşte recitalurile, reiau sugestiile din anii trecuți. Priviți ce scrie pe frontispiciul manifestării: Festival Național de MUZICĂ UŞOARĂ. Deci nu rock, etno, jazz, hip-hop, folclor, house, dance, genuri care au, pe drept cuvânt, manifestările lor specifice, cu un public-țintă, avizat. La Amara, concursul respectă aproape întrutotul această identitate păstrată de 51 de ediții, ceea ce ar trebui să se întâmple şi în recitaluri, unde tinerii concurenți să-şi întâlnească idolii din repertoriul cărora îşi aleg piesele. Pentru anul viitor aş propune organizatorilor câteva nume de mari vedete fie n-au fost niciodată, deşi pare greu de crezut, la Amara (Paul Surugiu-Fuego, Stela Enache), fie n-au mai urcat aici pe scenă după 1990 sau de multă vreme, cum ar fi Marina Voica, Corina Chiriac, Mirabela Dauer, Marina Florea, Anastasia Lazariuc, Cătălin Crişan sau nume de rezonanță de la Chişinău, cum ar fi Ion Suruceanu. Paul Surugiu-Fuego, de pildă, are

Smiley

spectacole superbe alături de Stela Enache şi Marina Florea, "Tu eşti primăvara mea" şi "Gramofonul cu amintiri", omagii aduse marilor noştri compozitori şi interpreți, exact ceea ce face şi festivalul de la Amara încă de la înființare. În acest sens, având antecedentul de anul trecut, când s-a lansat aici volumul "Amara 50, istorie şi legendă", premiat ulterior de Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor, s-ar putea face şi o lansare a cărții "Marina Voica, drum spre legendă" (Editura Pro Universitaria), cu sesiune de autografe, fotografii, aşa cum se cuvine la festivalul care reprezintă el însuşi o legendă care se scrie la fiecare început de august! (Foto: Mihai Nuțu)

Octavian URSULESCU

Organizatori, juriu, instrumetişti

Triplu eveniment

Era cât pe-aci să scriem doar dublu, dar ne-am adus aminte la timp

Andrei şi Jolt Kerestely, Venera Stîngă

că a fost vorba de nu mai puţin de trei CD-uri lansate la acelaşi eveniment! Toate trei au fost editate de casa de discuri Eurostar, producător Paul Stîngă, care ne demonstrează de fiecare dată că îşi merită din plin titulatura de "casa de discuri a muzicii uşoare româneşti". Evenimentul, găzduit de saloanele hotelului Marshal Garden (Ion Antonescu a rămas acelaşi om apropiat de muzică şi de cultură în general), a reunit crema genului, deşi ne-am fi aşteptat ca mult mai mulţi dintre zecile de interpreţi de pe albume să onoreze această autentică gală. Mai ales că a fost şi ocazia prin care Jolt Kerestely şi-a sărbătorit 84 de ani de viaţă! A venit special de la Medgidia Daniel Gheorghe, directorul festivalului internaţional "Dan Spătaru", şi nu au traversat strada, cum se spune, solişti din Capitală... A fost un eveniment rar şi prin specificul său, fiindcă pentru prima oară familia Kerestely s-a văzut reunită de podium, fiind vorba de două CD-uri tip "Best of" cu marile succese ale tatălui, Jolt, şi un "Portret" muzical al fiului, Andrei, de asemenea cu cele mai cunoscute creaţii ale sale (după ştiinţa noastră este primul său album de autor). Cele două albume ale lui Jolt Kerestely include nu mai puţin de 41 de piese, "Copacul" fiind în două versiuni, cea originală, cu Aurelian Andreescu, şi cea ulterioară, internaţională să-i zicem, cu soprana Angela Gheorghiu (dar la lansare renumitul cântec a fost interpretat, magistral, de Paul Surugiu-Fuego!). Nu are rost să transcriem aici toate numele soliştilor, o vom face cînd ne vom ocupa strict de aceste discuri, la urma urmei importanţi fiind cei care au fost la lansare. Eroul evenimentului a fost, indiscutabil, Paul Surugiu-Fuego, care a suplinit absenţa atâtor colegi. Înafară de "Copacul" tatălui, a cântat şi piesa titulară a albumului său, "Nu sunt singur" de Andrei Kerestely, dar şi, acompaniat la pian de compozitor (ce memorie fabuloasă are solistul!) câteva din şlagărele lui Jolt lansate de alţi colegi de breaslă. Se înţelege, şi alţi interpreţi au ţinut să marcheze festivitatea reamintindu-ne melodii de pe cele trei albume: Stela Enache a cântat "Samba", creaţie mai recentă, iar Marina Florea s-a oprit la "Un buchet de crizanteme" a aceluiaşi Jolt Kerestely, piesă care în urmă cu mai bine de trei decenii a obţinut o performanţă rară, cucerind premiile neuitatului concurs "Şlagăre în devenire". Şi dacă Jolt ne-a încântat plimbându-şi măiestru degetele pe claviatura pianului, în superba piesă instrumentală "Reverie" (de pe albumul lui Fuego), a venit la microfon şi "prinţul romantic", Cătălin Crişan, chiar dacă de această dată şi-a propus să-şi dezvăluie mai puţin mediatizata latură interpretativă modernă, prin cântecele "Coca" (Jolt Kerestely) şi "Rabdă inimă şi taci" de Andrei Kerestely. Chiar dacă una din solistele descoperite şi lansate de Jolt Kerestely, Maria Florea (Miss Mary), n-a putut veni, având spectacol (a fost reprezentată totuşi de mama ei), un alt nume ce-şi datorează consacrarea venerabilului muzician, Alina Păun (acum o domnişoară elegantă, departe de copiliţa de altădată), a dat viaţă melodiei "Între DA şi NU". Şi cum să nu fi profitat ea, ca şi colegii ei mai experimentaţi, de faptul că la pupitrul de sunet s-a aflat în permanenţă Andrei Kerestely, "supervizat" din sală de colega de la TVR, Liana Elekeş?

Jolt Kerestely, Paul Surugiu-Fuego

Subliniam, cu oarecare amărăciune (a noastră, dar mai ales, bănuim, a celor doi

protagonişti), absenţa multora dintre cei care apar pe discuri. În schimb – şi aici se vede respectul faţă de părul...era să scriem alb, dar nu este cazul, sigur însă bogat, al decanului de vârstă al compozitorilor noştri de muzică

Horia Moculescu

uşoară! - au ţinut să nu lipsească artişti care nu figurează pe albume: Silvia Dumitrescu (a rostit la microfon cuvinte elogioase pentru cei doi, tată şi fiu), Sergiu Cioiu (mesajul său: "Respectaţi artiştii valoroşi!") - ambii artişti ai casei de discuri Eurostar, sau Cristina Manoliu. Aceasta conduce grupul de copii "Sunetul muzicii", cu care Jolt Kerestely colaborează frecvent şi alături de care a obţinut multe premii, inclusiv la festivalul "Mamaia copiilor". Dar cu adevărat o bucurie pentru sărbătoriţi (fiindcă un asemenea eveniment este o sărbătoare) a constituit-o prezenţa colegilor iluştri din Uniunea compozitorilor şi muzicologilor din România, fiecare cu speech-uri consistente. Prieten de-o viaţă cu Jolt, Horia Moculescu a istorisit, cu umoru-i proverbial, întâmplări pe care poate într-o bună zi le va aduna într-o carte. Un alt prieten apropiat, George Natsis, însoţit de soţia sa Marcela, şi-a amintit de atâtea şi atâtea colaborări, cea mai recentă fiind pentru albumul "Nu sunt singur" al lui Paul Surugiu-Fuego, pentru care a realizat orchestraţiile. Andreea Andrei are câteva texte pe discuri, dar atât ea, cât şi soţul ei Ionel Tudor s-au referit, în amuzamentul sălii, nu doar la muzicianul de excepţie Jolt Kerestely, ci şi la... maestrul în arta culinară (ei au lăudat fasolea cu ciolan, prezentatorul a elogiat sarmalele şi salatele! Specialista Livia Gauzin trebuie să dea verdictul!). Prezenţă rară la astfel de evenimente, Margareta Pâslaru a ţinut să fie de faţă, în ciuda programului încărcat, neuitând că toate înregistrările sale discografice din ultimii ani s-au făcut în studioul Midi Sound al familiei Kerestely (se înţelege că au fost cu toţii în păr: soţia Roxana, colegă de facultate la Engleză cu... Pompilia Stoian, sora lui Andrei, Melinda, tot profesoară de engleză, soţia lui Andrei şi cele două fetiţe, care s-au hârjonit fericite). Reputata realizatoare a TVR, Marina Almăşan, a ţinut să fie prezentă cu o parte din echipa sa şi, inspirată de acest eveniment, i-a invitat pe Jolt şi Andrei chiar în săptămâna următoare la vizionata sa emisiune "Femei de 10, bărbaţi de 10". N-au putut trece neobservate prezenţele unor buni prieteni şi colaboratori, pentru care ploaia torenţială n-a fost un impediment: cuplul de promotori Livia şi Ioan Gauzin, Elena Stoica (responsabilă cu vestimentaţiile lui Fuego, dar şi ale mereu elegantului Jolt), fosta balerină, vedetă a Teatrului de Operetă, Maria Mitrache, poetul şi jurnalistul Narcis Avădănei (autor al

J. şi A. Kerestely, Ionel Tudor

versurilor albumului "Nu sunt singur", de care am amintit), impresarul internaţional Christian Raetscher. Iar la o masă... medicală s-au aflat doctorii care îl menţin în această formă de invidiat pe Jolt, în frunte cu chirurgul care i-a salvat efectiv piciorul, deşi, paradoxal poate, Kerestely a fost întotdeauna un mare sportiv-atlet, înotător şi biciclist.

Cel mai emoţionant moment, la final, a fost acela când doamna Venera Stîngă de la Eurostar i-a înmânat lui Jolt Kerestely "Discul de aur" pentru performanţele discografice ale unei cariere exemplare, compozitorul fotografiindu-se fericit alături de toţi invitaţii. Cu siguranţă cele trei albume vor ajunge şi peste hotare, la interpretele stabilite în străinătate (Eva Kiss, Cătălina Toma, Moni-K), dar şi la cei care, din felurite motive, n-au fost de faţă (de pildă, Angela Similea se afla în Statele Unite). Important este faptul că am asistat la încă o victorie indiscutabilă a muzicii uşoare româneşti pentru toate generaţiile!

Lelia PRUNDU

Sanremo - istoria unui festival (VI)

"La macedonia"

Carlo Conti, desemnat în 2015 să gireze şi să prezinte următoarele 3 ediţii, a definit ediţia respectivă "la macedonia". Transcriem încă o dată, pentru cei care sunt adepţii globalismului păgubos şi refuză promovarea valorilor naţionale, titulatura exactă a manifestării: "Il festival della canzone italiana di Sanremo". La această ediţie, chiar dacă au câştigat cei trei de la Il Volo, cu "Grande amore" (ei au reprezentat apoi Italia la Eurovision), o impresie deosebită a lăsat sicilianul Giovanni Caccamo, căruia i s-au conferit două premii speciale: cel al criticii "Mia Martini" şi cel al Sălii stampa, Radio şi TV "Lucio Dalla" (distincţie a mass-media acreditate, între care şi colega noastră Ileana Popovici). Audienţa a fost remarcabilă, în cea de-a 4-a seară festivalul fiind vizionat de 10 milioane de telespectatori (50% share). Publicaţia "Festival news" condamnă nedreapta eliminare timpurie a excepţionalei cântăreţe Lara Fabian: "Discutabilă decizia de a o elimina pe Fabian, unica solistă străină, indiscutabil ultragiu la strategia politică a apropierii artiştilor de peste hotare de festival. Deşi a fost ovaţionată în seara "cover" (versiuni ale unor piese vechi celebre – N.A.), Fabian a fost o victimă a echilibrelor obscure menite să protejeze acordurile grupurilor media. Eliminarea ei este un simbol al neputinţei de a vedea premiată valoarea reală, consfinţind supremaţia stupidităţii. Deşi regulamentul prevede posibilitatea ca artiştii străini să participe, doar Lara Fabian a cutezat, iar eliminarea ei justifică scepticismul, chiar convingerea internaţională, că în Italia câştigă doar cei bazaţi pe interese şi oportunism". Evident, semnatarul este un "internaţionalist", dovadă că introduce "strategia politică" acolo unde nu e cazul, în artă, dar cum n-am ascultat melodia italiană interpretată de Fabian („Voce") nu ne pronunţăm, apreciind totuşi că italienii au dovedit mereu că-şi preţuiesc şi-şi protejează muzica, valorile, tradiţiile, neţinând seamă de nume sau de palmares. Legat tocmai de acest respect faţă de legendele cântecului a fost anunţată a 6-a ediţie a Memorialului Mino Reitano – "La vita e cosi... la storia continua", pe care organizatorii vor să-l mute din Reggio Calabria, unde Mino are o stradă ce-i poartă numele, chiar la Sanremo. Promotor principal este Vincenzo "Gégé", unul din cei 6 fraţi Reitano.

Eros Ramazzotti

Stadio

Festivalul are la bază cântecele neuitatului interpret, aduse la microfon atât de vedete, cât şi de tineri premiaţi de public. În 2004 Mino Reitano a fost desemnat "Ambasador unic al Calabriei în lume".

"Mosaico"

Pentru a doua ediţie ce i-a fost încredinţată, a 66-a, din 2016, Carlo Conti a ales titulatura "Mosaico", referindu-se la diversitatea artiştilor protagonişti şi a orientărilor lor. Până acum, România nu mai avusese decât o prezenţă la Sanremo (întotdeauna am regretat că organizatorii au ignorat-o pe Ramona Bădescu, alegând adesea starlete insignifiante), pe cântăreaţa Paula Mitrache, care sub pseudonimul Haiducii cântase aici hit-ul internaţional "Dragostea din tei", al celor de la O-Zone. Iată însă că am avut bucuria s-o urmărim alături de Conti pe frumoasa Mădălina Ghenea, cu o consistentă carieră de manechin-fotomodel în Italia, încă de

Carlo Conti, Elton John

când era adolescentă, dar şi cu mici roluri în filme (de altfel Conti a anunțat-o drept "giovinezza", à propos de rolul din "Youth" al lui Paolo Sorrentino). Ceilalți doi asistenți ai lui Conti au fost formidabila imitatoare Virginia Raffaele ("valletta", ca şi Ghenea) şi tânărul actor Gabriel Garko (un "super valletto" nu foarte convingător).

Seara I. Orchestra deschide cu piesa "Starman", ca un omagiu adus lui David Bowie. Vedete invitate: Elton John, Laura Pausini, dar invitații nu sunt doar din

Carlo Conti, Maria De Filippi

domeniul muzicii, ci şi eroi, un sportiv centenar, balerini, actori (ca de obicei la televiziunea italiană se vorbeşte mult, prea mult…). Programul "Dopo festival", copiat şi la noi, se anunță a fi mutat de la Villa Ormond la mult mai încăpătorul Palafiori, care e şi mai aproape de Teatrul Ariston. Într-un spațiu separat se decernează premiile "Numeri uno-Città di Sanremo", în cadrul "Gran Gala della Liguria". După Pippo Baudo, în 2014, şi Al Bano, în 2015, laureatul principal a fost acum Tony Renis, la 44 de ani de când a lansat la festivalul de la Sanremo, care se ținea atunci la Cazino, cea mai cunoscută melodie italiană după "Nel blù dipinto di blù" (Volare), a lui Modugno. În 1962 au triumfat Modugno şi Claudio Villa cu "Addio… addio" şi,

Giovanni Caccamo, Deborah Iurato

neverosimil, "Quando quando quando" s-a clasat doar pe locul… 4, dar ulterior s-a vândut în peste 50 de milioane de exemplare!

Seara a II-a. Audiență 11 milioane de telespectatori (share 49%), practic un italian din doi urmăreşte festivalul! Vedete invitate: Eros Ramazzotti, Ellie Goulding, celebra actriță Nicole Kidman, dar cel mai aplaudat este muzicianul Ezio Bosso, venit în scaun cu rotile (după această apariție la Sanremo ofertele pentru concertele sale s-au triplat!). Înafara lui Ramazzotti, operațiunea "nostalgia canaglia" (cum nu reuşim şi noi să ne promovăm starurile longevive…) o aduce la microfon pe Patty Pravo la împlinirea a 50 de ani de carieră, ea anunțând noul album, "Eccomi", şi un turneu național.

Seara a III-a. Share 50% audiență, fiind denumită "seara miracolelor". Formația Gli Stadio câştigă această seară "cover" cu un omagiu adus lui Lucio Dalla, în piesa "La sera dei miracoli", în duet cu vocea marelui cantautor. Invitați: I Pooh, la împlinirea a 50 de ani de carieră (anunță că în 2017 vor face ultimul turneu), din nou alături de Riccardo Fogli, care a plecat din formație în 1972; Hozier ("Take Me To Church"). Se bucură de succes, pe toată perioada, "Sanremo Open Theatre", în Piazza Eroi.

Seara a IV-a. Deşi are loc la concurență cu derby-ul fotbalistic Juventus-Napoli şi cu… Sf. Valentin, audiența nu

Francesca Michielin

scade. Stefano Gabbani este anunțat cîştigător la "Nuove proposte", cucerind şi Premiul criticii. Vedete invitate: Elisa revine la Sanremo la 15 ani după victoria sa cu piesa "Luce" (Tramonti a nord-est), J. Balvin, The Lost Frequencies. În festivități paralele sunt recompensați cu premii Franco Fasano (autor al zeci de şlagăre) şi Dario Baldan Bembo.

Seara a V-a, ultima. Să reamintim câteva dintre numele cele mai cunoscute din secțiunea "Campioni": Enrico Ruggeri, Arisa, Giovanni Caccamo, Rocco Hunt, Irene Fornaciari, Dolcenera, Patty Pravo, Valerio Scanu, Elio e le storie tese. Trofeul revine, cu "Un giorno mi dirai", grupului veteran Stadio, condus de Gaetano Curreri, grup care pe vremuri l-a acompaniat pe Lucio Dalla. A doua se clasează Francesca Michielin ("Nessun grado di separazione"), pe poziția a treia este aşezat duetul Deborah Iurato-Giovanni Caccamo ("Via da qui"), în timp ce Premiul criticii îi este înmânat veteranei Patty Pravo ("Cieli immensi"). Invitați: Renato Zero, Roberto Bolle.

Octavian URSULESCU

Alexandru Arşinel: „Melodii dragi mie...”

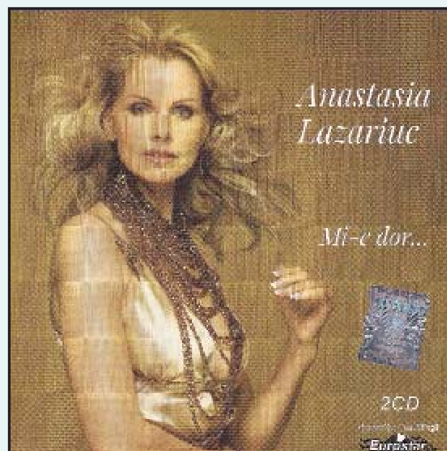
Nu mai este un secret pentru nimeni că marele actor Alexandru Arşinel este posesorul unei voci baritonale remarcabile şi că, mai ales, adoră să cânte. O face cu imens succes în toate spectacolele instituţiei pe care o conduce impecabil, Teatrul de revistă “C. Tănase”, în concerte, pe micul ecran, dar şi pe discuri. Acest foarte elegant album editat de casa de discuri Eurostar ne oferă 18 mostre ale înzestrărilor muzicale ale artistului, între care şi 6 compoziţii proprii, la două din ele semnând şi versurile! Arşinel este un adevărat “crooner”, cum spun americanii, aşa încât

abordează, firesc, piese nemuritoare, fără vârstă cum ar fi “My Way”, “Wonderful Life”, “Fascination”, “Over and Over”, “Solamente” şi o face la nivelul marilor voci care le-au lansat. Alături de compoziţiile sale se disting şi alte piese originale, cum ar fi cele semnate de Marius Ţeicu (“Marilena”, dedicată de protagonist soţiei sale) şi “Asta mi-e fericirea” de Nicu Alifantis. Aşteptăm acum şi lansarea oficială a acestui album, ocazie şi pentru marele public să-l omagieze pe proaspătul, din 2018, Cetăţean de onoare al Capitalei.

Anastasia Lazariuc: „Mi-e dor”

Un alt dublu album editat de Eurostar (producător Paul Stîngă), indiscutabil casa noastră de discuri nr. 1 - o nouă piatră pusă la temelia monumentului muzicii uşoare româneşti. Încet-încet, toţi interpreţii români de frunte s-au aliniat sub stindardul Eurostar, aducând pe albumele lor şi numele compozitorilor de vază. Pe acest dublu album, de pildă, unul de tip “Best of” (Cele mai mari succese sau... aproape, protagonista având sute de înregistrări de calitate), regăsim compozitori importanţi din Basarabia sa natală (Eugen Doga, Ion

Aldea şi Petre Teodorovici, Iurie Sadovnic, Anatol Grigoraş, Alexandru Lozanciuc, Ian Raiburg, Maria Stoianov, Daria Radu, Anatol Chiriac, Mircea Guţu, Elena Răileanu, Ady Carp), dar şi poeţi, în frunte cu Grigore Vieru şi Dumitru Matcovschi. Ceea ce nu înseamnă că au fost ocoliţi creatorii de dincoace de Prut, chiar dacă, amuzându-ne, nu ştim de ce parte a râului să-l aşezăm pe Nicolae Caragia! Înafara pieselor acestuia putem reasculta creaţii de Adrian Romcescu şi Gheorghe Gheorghiu. Mai frumoasă ca oricând, senzuală, răpitoare, Anastasia Lazariuc este darul cel mai dulce pe care ni-l putea face Basarabia muzicală...

Travka: „Okean”

Universal Music Romania continuă re-editarea albumelor formaţiei din Focşani, un port-drapel al

rockului alternativ. După o despărţire şi refacerea din 2010, în componenţa George Gâdei, Misha Gâlcă, Alexei Ţurcan, Cristian Chirodea, Sorin Erhan, formaţia oferea, pe acest al treilea ei disc, 10 cântece bine construite, cu versuri inteligente în română.

Golan: „Intro”

Trio-ul s-a conturat prin 2013 în Bucureşti (prim hit - în 2014, “Promises”) cu Ernesto din Cuba, 25 de ani, percuţii, Mihai, claviaturi, 26 de ani şi Alex, 32 de ani, trompetă (ex-Mandinga), care au preluat titulatura în sensul de “om care provoacă”. Folosindu-se atât de instrumente live, cât şi de sample-uri pentru partea de live DJ-ing, trio-ul s-a impus pe latura muzicii electronice autohtone. O combinaţie inedită de influenţe muzicale, reliefată şi de cele 14 cântece

ale primului album: muzică şi versuri (limba engleză) - Mihai Ristea, Alexandru Burcea, producţie - Golan. Puţine informaţii pe mapa albumului, cu o grafică sumbră, întunecată, lansat de Universal Music Romania.

Ioana Sandu: „Iubire dulce, nu pleca!”

Cu siguranţă, Ioana Sandu este una din emblemele casei de discuri Eurostar, unde a editat numeroase albume de succes. Cel de faţă este unul extrem de echilibrat, ca o punte peste timp între mari şlagăre de altădată şi piese actuale. Din prima categorie fac parte, interpretate impecabil, titluri de referinţă, cum ar fi “De-ar fi să vii”

(Alexandru Vilmanyi), "Fericirea are chipul tău" (Marcel Dragomir), "Ploaia şi noi" (Vasile V. Vasilache), iar din cea de-a doua creaţii aparţinând lui Ionel Bratu-Voicescu, cu care protagonista a intrat în palmaresul festivalului de romanţe "Crizantema de aur" de la Târgovişte ("Inimă", "Mi-e dor"), sau lui Marcel Iancu ("Culori"). Dar mai ales cele patru compoziţii ale remarcabilului compozitor şi orchestrator Francisc Reiter, între care şi piesa titulară. Alături de aceste piese româneşti figurează şi două lucrări din repertoriul internaţional, una din ele reprezentând o raritate, pentru că, după 1990, cântecele din ţările estice, chiar cele valoroase, sunt ocolite la difuzare. Ne referim aici la un hit al vedetei din Ungaria, Koncz Zsuzsa, "Mamă, povesteşte-mi...". Profesoară de limbă română (are şi câteva texte pe album), Ioana Sandu este o demnă reprezentantă a "şcolii clasice" de interpretare, care a dat muzicii uşoare româneşti atâtea voci de calibru. Pe drept cuvânt, discul este recomandat cu căldură de Titus Andrei.

Romanian Ethno Jazz

Albumul apărut la Soft Records (producător artistic: Alexandru Şipa) conţine 11 piese interpretate de arădenii Mario & the Teachers, clujenii Nighlosers, Alex Calancea Band (Republica Moldova), Cobzality,

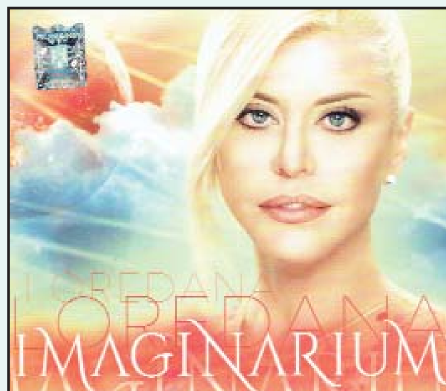

Ethnotic Project (cu Irina Sârbu), Ionică Minune/Petrică Andrei. Avem mai mult decât jazz (world music, blues, pop–rock) într-o prezentare impecabilă: masterizare Gabi Isac, note – Mirela Stoenescu.

Loredana: „Imaginarium"

Odată cu spectacolul "Imaginarium" a fost lansat şi albumul omonim la Media Pro Music. CD-ul conţine 16 piese, din care 5 remixuri/ radio edit şi un bonus track, piese deja cunoscute, precum şi lucrări noi. Adică găsim "A ta mireasă", „Miroşi a dragoste", „Venus şi Marte", „Te iubesc" (cu Nadir), „Risipitor", „Vrei să mă iei" (cu Alama), „Lumea ta" (cu Carla's Dream), "Casablanca" (cu Nadir), "Obişnuiai să mă iubeşti odată", „Val după val", „Super ofertă la vise", „Nu ştiu cine eşti" (cu Cornel Ilie) şi „Ochii din vis" (Dragoş Chircu).

O constatare se impune – avem

în faţă un disc de super-autor: Loredana este menţionată la categoriile voce, backing vocals, muzică, versuri, producător muzical. Cum s-ar zice, şi-a luat destinul artistic în propriile mâini şi îşi croieşte singură succesul.

Stela Enache: „Cântecele mele"

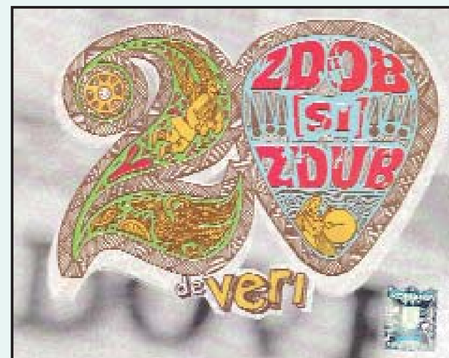
Un dublu album excepţional pe care-l datorăm producătorului Paul Stîngă şi casei de discuri Eurostar – o consistentă pagină de istorie a muzicii uşoare româneşti. Primul CD conţine numai creaţii ale lui Florin Bogardo, 16 titluri de sine-stătătoare şi două potpuriuri, din cele peste 70 pe care regretatul mare compozitor i le-a dedicat soţiei sale. Regăsim aici şlagăre

fără vârstă, cum ar fi "Ani de liceu", "Extemporal la dirigenţie", "Vorbe banale", "Dansul e ca o vrajă", "Dimineţile mele", "Să nu uităm trandafirii", "Cum e oare?". Cel de-al doilea CD acoperă şi el bună parte din cariera exemplară a acestei artiste cu glas minunat, prin melodii scrise pentru ea de compozitorii importanţi ai genului. De această dată sunt nu mai puţin de 22 de cântece intrate de mult timp în memoria noastră afectivă, cum ar fi "Mi-e drag de tine" (Ion Vasilescu), "Tangoul de demult" (Gherase Dendrino) "Grea e dragostea" (Dan Stoian), "Luna cântă samba" (Jolt Kerestely), "Târziu, ca nişte păsări argintii" (Paul Urmuzescu), "Pentru un sărut" (George Grigoriu, cel care a "năşit" acest cuplu de vis al muzicii noastre), "Invitaţie la dans" (Vasile Veselovschi). Post-procesare şi masterizare: Marian Stere. Prin această apariţie remarcabilă casa de discuri Eurostar continuă să scrie legenda muzicii noastre uşoare.

Zdob şi Zdub: „20 de veri"

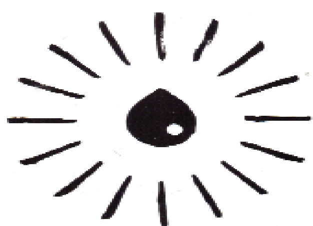
Formaţia din Străşeni (Republica Moldova) marchează 20 de ani de la înfiinţare prin acest CD (apărut la Media ProMusic), care conţine 16 dintre hit-urile lansate, incluzând, ca noutate, versiuni re-mixate sau simfonizate. Pe lângă română avem şi engleză şi rusă, dar mai important este

stilul eclectic şi atractiv al sextetului, cu elemente de hardcore, etno-rock, punk. Dacă trebuia să invităm la Cerbul de Aur o formaţie moldovenească, atunci aceasta ar fi trebuit să fie.

Eyedrops: „Prezent"

Formaţia bucureşteană fondată în 2012 scoate al doilea album, în "regie proprie", cu componenţa: Paul Manolescu- voce, Andrei Marica- voce, chitară, Adrian Mărăloiu- baterie, Cătălin Constantin- bas. Cele 12 cântece cu texte în limba română au o ambianţă calmă, apropiată de folk- pop-rock, care

nu se sprijină pe virtuozități instrumentale, ci pe calitatea textelor, cu însuşiri poetice indiscutabile.

Sergiu Cioiu: „Pe cine numim eu”

Dublul album cu o grafică remarcabilă editat de casa de discuri Eurostar aduce în memoria melomanilor un nume glorios al deceniilor 7 şi 8 ale secolului trecut (ce ciudat sună!). În anii 80 Sergiu Cioiu s-a stabilit în Canada şi din păcate (inclusiv pentru cariera lui, întreruptă prea mult timp) n-a început să revină în țară decît în urmă cu cîțiva ani, pentru spectacole şi mai ales pentru lansarea unor discuri Eurostar. Cel de față are la bază poezia lui Marin Sorescu. Primul CD înglobează piese din perioada “Nocturnelor” de la Teatrelor Foarte Mic şi Țăndărică compuse de Dan Stoian (conducerea muzicală, orchestrații), alte aranjamente muzicale fiind semnate de Alexandru Avramovici şi Dan Dimitriu, notabilă fiind şi participarea grupului vocal 3T; remasterizare - fiul artistului, Leonard Constant. Dacă la primul CD avem

poezii din volumul “O aripă şi-n picior”, în al doilea protagonistul operează o selecție din volumul “Unghi”, fiind vorba de cântece mai noi, înregistrate în studiouri din Canada cu instrumentişti valoroşi, între care, surpriză, Radu Aldulescu (violoncel). Aici implicarea lui Leonard Constant este sporită – muzică, realizare, mixaj, masterizare. Şi prin această apariție casa de discuri Eurostar consolidează legătura trainică dintre ziua de azi şi cea de ieri în muzica românească, vedetele de altădată dovedindu-se adesea mult mai creative şi mai originale.

Grimus: „Emergence”

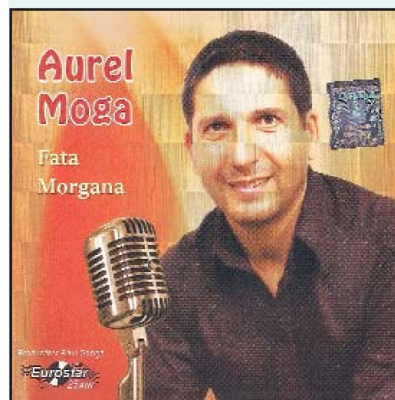
Al treilea album al sextetului clujean, unul dintre cele mai apreciate grupuri de rock alternativ autohtone, înființat în anul 2005 (*Grimus* este anagramarea aproximativă a cuvântului *simurgh*, ce reprezintă o pasăre gigantică din mitologia persană). CD-ul apărut la casa Music in Space conține 15 cântece în engleză şi unul în

română, semnate Grimus, mixate de englezul Adam Whittaker şi masterizate la Boston. Pe linia obişnuită a formației, solidă, fără surprize.

Aurel Moga: „Fata Morgana”

Chiar că Aurel Moga, solist cu voce, frumoasă, caldă, cu apariții numeroase şi de succes pe scena festivalurilor de gen, n-a alergat după recunoaşteri facile ca după o “fata morgana”! Piesa titulară a fost compusă chiar de Elefterie Voiculescu, regizorul filmului omonim, bine primit în epocă, cu regretatul Dinu Manolache în rolul principal. În fiecare vară cântărețul întreprinde turnee pe litoral, iar iarna, de cele mai multe ori, îl găsim peste hotare, invitat în Canada, SUA sau țări europene. Acolo abordează cu siguranță şi alte piese gustate din cuprinsul CD-ului de față, cum ar fi celebrul “Sunt vagabondul vieții mele” (Temistocle Popa – Aurel Storin) sau şlagăre internaționale, în frunte cu “Drumurile noastre”. Albumul ni-l dezvăluie pe Aurel Moga şi în postură de talentat compozitor şi textier şi este încheiat de o melodie care a făcut senzație la vremea respectivă pe scena festivalului de la Mamaia, cântată în duet cu Corina Chiriac, idee inspirată a doi “monştri sacri” ai genului, compozitorul Vasile Veselovschi şi poetul Mihai Maximilian. O apariție de calitate, ca de obicei, a casei de discuri Eurostar.

Cronici discografice de **Florin-Silviu URSULESCU**

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ŞI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef:
George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: George BALINT
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Mariana POPESCU, MIHAELA SILVIA ROŞCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Corina BURA,
Lavinia COMAN, Maria CHIFU, Oana GEORGESCU, Florian LUNGU,
Carmen MANEA, Marilena NICULESCU, Alexandru PĂTRAŞCU,
Despina PETECEL-THEODORU, Mădălin Alexandru STĂNESCU,
Mircea ŞTEFĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU,
Lena VIERU-CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x